

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1076

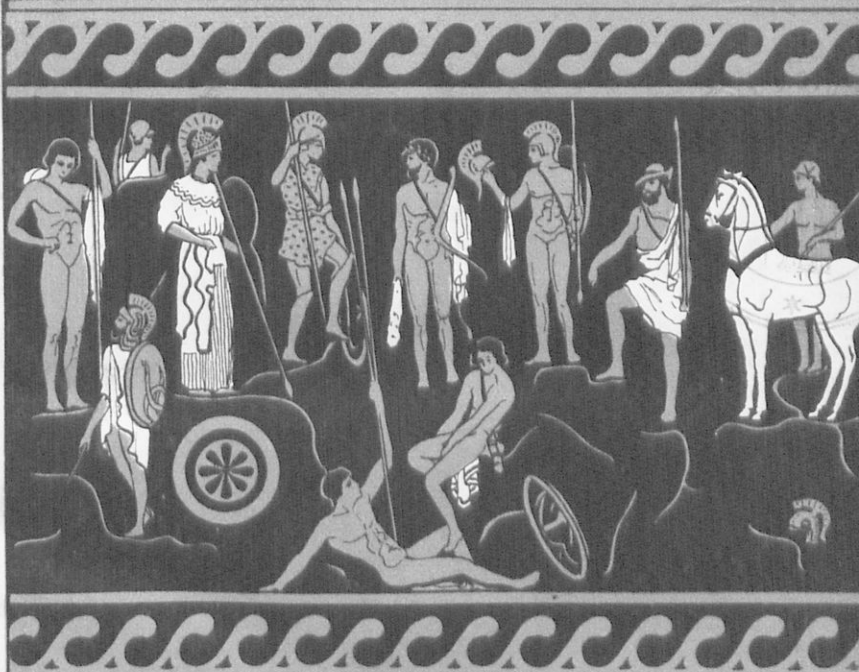

4 69 715
Σταθαΐωάρου(Δ) Μ. Δωρο

Δ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ - Μ. ΔΩΡΟΥ

Η ΗΡΩΪΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. Ν. ΞΙΔΕΡΗΣ

52 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - ΜΕΓΑΡΟΝ ΔΡΣΔΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΑΙ.

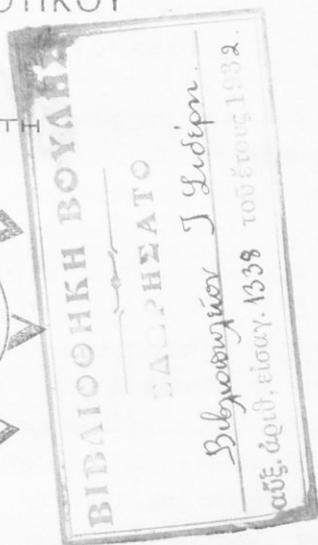
5 69 ΤΔΒ.
Παλαιών (Σ.) Μ. Θύρου
Δ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ — Μ. ΔΩΡΟΥ

Η ΗΡΩΙΚΗ

ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

52—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

1932

002
ΕΠΣ
ΕΤΕΡΑ
1076

Τὰ γνήσια αντίτυπα ἔχουν τὴν ὑπογραφή τοῦ κ. Δ. Παπαϊωάννου.

Δ. Παπαϊωάννου

ΤΥΠΟΙΣ, ΛΘΑΝ. Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
= 9405 ΛΕΚΑ - ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ =

Η ΗΡΩΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ

1. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Ἡρακλῆ.

Ὁ Ἡρακλῆς γεννήθηκε στὴ Θήβα. Οἱ γονεῖς του ἦταν ἀπὸ τὸ Ἄργος καὶ λέγονταν Ἀλκμήνη καὶ Ἀμφιτρύωνας. Μὰ οἱ ἄνθρωποι πίστευαν πὼς ἦταν γιὸς τοῦ Δία, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, τοῦ πατέρα τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἄνθρωπος δυνατὸς σὰν τὸν Ἡρακλῆ δὲ γεννήθηκε ἄλλος στὸν κόσμο. Καὶ τὴ δύναμή του αὐτὴ τὴν ἔδειξε ἀπὸ μωρὸ παιδί. Ὁ Ἡρακλῆς κοιμόταν στὴν κούνια του καὶ σιμὰ του ξαγρυπνοῦσε ἢ μητέρα του. Ἐξαφνα δύο φοβεροὶ δράκοντες χίμηξαν μ' ἀνοιχτὰ τὰ στόματα νὰ φᾶνε τὸ παιδί. Ἡ Ἀλκμήνη τρόμαξε καὶ ἔβγαλε ἀπελπιστικὲς φωνὲς ζητώντας βοήθεια. Ἐτρεξε ὁ Ἀμφιτρύωνας τρομαγμένος μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι. Ἄλλ' ἔμεινε μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα καὶ συγκινήθηκε ἀπὸ χαρὰ σὰν εἶδε τοὺς δύο δράκοντες νὰ σπαρταροῦν μπροστὰ στὴν κούνια τοῦ παιδιοῦ. Ὁ Ἡρακλῆς εἶχε ξυπνήσει ἀπὸ τίς τρομαχτικὲς φωνὲς τῆς μητέρας του καὶ τὸ φοβερὸ σύριγμα τῶν φιδιῶν καὶ ἀρπάζοντάς τα μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια τὰ ἔπνιξε.

Ἔτσι ὁ Ἡρακλῆς γλίτωσε καὶ μεγάλωνε καὶ ἦταν τὸ καμάρι ὄχι

μόνο τῶν γονιῶν του, ἀλλὰ κι ὄλων τῶν Θηβαίων κι ὄλων τῶν Ἑλλήνων, γιατί ὁ μάντις Τειρσεΐας προφήτεψε πῶς τὸ παιδί αὐτὸ θὰ γίνη μεγάλος καὶ τρανὸς καὶ θὰ κἀνῆ πολλά καλὰ στὸν κόσμο.

Οἱ γονεῖς του τὸν ἔστειλαν στοὺς καλύτερους δασκάλους τοῦ καιροῦ ἐκείνου κι ἔμαθε γράμματα καὶ μουσικὴ καὶ γύμνασε καὶ τὸ σῶμα του ἔτσι, πὺ ἐγίνε ὄχι μόνο ἔξυπνος καὶ καλόκαρδος, ἀλλὰ καὶ δυνατὸς ὅσο δὲν ἔπαιρνε. Ὅλος ὁ κόσμος τὸν θαύμαζε, γιατί κοντὰ σ' ὄλα αὐτὰ ἦταν καὶ καλοκαρμωμένος καὶ ψηλὸς ἴσαμε κεῖ πάνω.

2. Ὁ Ἡρακλῆς κι ὁ δρόμος τῆς Ἀρετῆς.

Ὅταν ὁ Ἡρακλῆς ἔγινε παλικάρι ὡς δεκαοχτῶ χρονῶν, βγῆκε μιὰ μέρα ἔξω ἀπὸ τὴ Θήβα καὶ κάθισε πάνω σὲ μιὰ πέτρα, πὺ ἦταν ἐκεῖ σ' ἓνα σταυροδρόμι. Εἶχε τὸ κεφάλι του ἀκουμπισμένο στὴ δεξιὰ παλάμη καὶ φαινόταν συλλογιζόμενος. Τότε εἶδε στὸ δρόμο πέρα δυὸ γυναῖκες, πὺ ἔρχονταν πρὸς τὸ μέρος του.

Σὲ λίγη ὥρα ζύγωσαν οἱ δυὸ γυναῖκες καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔρριξε μιὰ προσεχτικὴ ματιά. Ἦταν καὶ οἱ δυὸ στὸ ἴδιο ἀνάστημα. Μὰ ἡ μιὰ ἦταν πιὸ παχειά, ἦταν βαμμένη στὸ πρόσωπο καὶ στολισμένη μὲ χρυσαφικὰ καὶ διαμαντικὰ καὶ περπατοῦσε περήφανα κοιτάζοντας συχνὰ δεξιὰ κι ἀριστερά. Ἡ ἄλλη ἦταν λεπτή, ἦταν στολισμένη μ' ὁμορφιὰ ἀληθινή, εἶχε τὰ μάτια ντροπαλὰ καὶ τὸ φόρεμα ἀπλὸ καὶ καθαρὸ καὶ περπατοῦσε σεμνά.

Ἡ πρώτη, μόλις ἀντίκρισε τὸν Ἡρακλῆ, ἔτρεξε βιαστικὰ σιμὰ του καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἡρακλῆ, σὲ βλέπω πολὺ συλλογιζόμενον. Βέβαια, θὰ σκέπτεσαι ποιὸ δρόμο ν' ἀκολουθήσης στὴ ζωὴ σου. Ἐγὼ πρόθυμα θὰ σὲ βγάλω ἀπὸ τὴ δυσκολία αὐτή. Λοιπὸν ἓνας εἶναι ὁ δρόμος τῆς εὐτυχίας. Νὰ κάθῃσαι, νὰ τρῶς, νὰ πίνῃς καὶ νὰ διασκεδάζῃς. Κι ὅσο γιὰ τὰ λεπτά,

αὐτὸ εἶναι τὸ πῶς εὐκολο. Εἶσαι δυνατός, νὰ παίρνῃς ἀπὸ ἐκείνους πού τὰ ἔχουν.

Ὁ Ἡρακλῆς τὴν κοίταξε τότε αὐστηρὰ καὶ τὴ ρώτησε :

— Καὶ ποιά εἶσαι σύ, κυρά μου, πού βρίσκεις τόσο εὐκολὰ τὰ πράματα ;

Ἐγὼ εἶμαι ἡ Εὐτυχία, ἀλλὰ οἱ ἐχθροί μου μὲ λένε Κακία, ἀποκρίθηκε ἐκείνη καὶ τὸν χαιρέτησε κι ἔφυγε.

Ζύγωσε τότε καὶ ἡ δεύτερη γυναίκα. Αὐτὴ ὅσο ἦταν γλυκεῖα στὴ μορφῇ, τόσο ἦταν αὐστηρὴ στὰ λόγια. Στάθηκε λοιπὸν μπρὸς στὸν Ἡρακλῆ καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἡρακλῆ, εἶσαι παιδί ἀκόμα καὶ δὲν ξέρεις τὸν κόσμο. Γι' αὐτὸ τὸ θεωρῶ χρέος μου νὰ σοῦ πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Ἡ ζωὴ στὸν κόσμο δὲν εἶναι τόσο εὐκολή. Τὸ κάθε καλὸ, ἢ κάθε εὐχαρίστηση, ἢ ἀληθινὴ εὐτυχία, ἀποχτιέται μόνο μὲ τὴν ἐργασία. Κι ἀληθινὴ εὐτυχία δὲν εἶναι νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνῃ ὁ ἄνθρωπος σὰν τὸ ζῶο οὔτε καὶ νὰ ντύνεται καὶ νὰ στολιζέται. Ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία εἶναι ἡ ἐργασία γιὰ νὰ ἔχῃς τὰ χρειαζόμενα γιὰ τὴ ζωὴ, καὶ ἡ βοήθεια πού θὰ κάνῃς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ σ' ἀγαποῦν καὶ στὴν πατρίδα ὅλη γιὰ νὰ σὲ δοξάζῃ.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται σύ, κυρία ; ρώτησε ὁ Ἡρακλῆς.

— Ἀρετὴ, ἀπάντησε κείνη ντροπαλὰ.

— Σ' εὐχαριστῶ, κυρία μου, εἶπε πάλι ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἡ Ἀρετὴ τὸν χαιρέτησε κι ἔφυγε.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁ Ἡρακλῆς ὅλη τὴ δύναμή του, ὅλη τὴν ἐξυπνάδα του, ὅλη τὴν καλοσύνη του τὴν πορᾶδωσε στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὴν παράδωσε στὴν πατρίδα του, τὴν Ἑλλάδα. Κι ὅταν εὐεργέτησε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ δόξασε καὶ δοξάστηκε καὶ ὁ ἴδιος, προχώρησε πρὸς πέρα, εὐεργέτησε κι ἄλλον κόσμον, κι ἔφερε τὴν καλοσύνη του σ' ἀνατολὴ καὶ δύση.

Κι ὅλα αὐτὰ τὰ κατόρθωσε καὶ δοξάστηκε καὶ λατρεύτηκε σὰ θεὸς ὁ Ἡρακλῆς, γιὰτὶ ἀκολούθησε τὸ δρόμο τῆς Ἀρετῆς.

3. Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλῆ

Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλῆ ἦταν πάρα πολλά. Μὰ πιδ ξακουμένα ἦταν δώδεκα, πού ὀνομάζονται οἱ δώδεκα ἄθλοιο τοῦ Ἡρακλῆ.

1. Τὸ λιοντάρι τῆς Νεμέας. Στὴν Ἀργολίδα ἦταν μιὰ δασωμένη κοιλάδα, πού λεγόταν Νεμέα. Σ' αὐτὴ μέσα κρυβόταν ἓνα φοβερὸ λιοντάρι, πού ἦταν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος ἀνθρώπων καὶ ζώων. Κανεὶς ἀνθρώπος δὲν τολμοῦσε νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ σπιτί του καὶ τὰ καημένα τὰ ζῶα σπαράζονταν ἀλύπητα ἀπὸ τὸ φοβερὸ θηρίο.

Ὁ Ἡρακλῆς, σὰν τ'ἄκουσε αὐτὰ, ἔτρεξε πρόθυμα νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ γλιτώσῃ τὰ χηρῖμα ζῶα ἀπὸ τὸ λιοντάρι τῆς Νεμέας.

Πῆρε τὸ τόξο του καὶ τὴ φαρέτρα μὲ τὰ βέλη καὶ τὸ χοντρὸ ροπαλό του καὶ τράβηξε ἴσια στὴ Νεμέα. Γύρισε δῶ, γύρισε καὶ μέσα στὸ ἔρημο δάσος, μὰ τὸ λιοντάρι δὲ φαινόταν. Λὲς καὶ μυρίστηκε τὸν ἐχθρὸ του καὶ δὲν τολμοῦσε ὄχι μόνο νὰ βγῆ, μὰ οὔτε καὶ νὰ μουγκρίσῃ. Πέρασαν ἡμέρες καὶ τὸ λιοντάρι πουθενά.

Ὡστόσο ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἔχασε τὴν ὑπομονή του. Στάθηκε σ' ἓνα λόφο, κοντὰ στὴ δίπορτη σπηλιά του, καὶ περίμενε.

— Ποῦ θὰ πάη, εἶπε. Δὲν μπορεῖ παρὰ θὰ ἔρθῃ στὴ σπηλιά του.

Κι ἀλήθεια κάποια μέρα ἀκούστηκε ἀπὸ μακριὰ τὸ τρομερὸ του μουγκρισμα. Μμμμμχ! κι ὅσο πήγαινε καὶ ζύγωνε. Σὲ λίγο φάνηκε. Ἦταν πελώριο καὶ τὰ μάτια του πετοῦσαν φωτιές. Περνοῦσε πλαίπηδα καὶ τραβοῦσε νὰ τρυπώσῃ στὴ σπηλιά του. Κυνηγοῦσε μέρες ὀλόκληρες καὶ τώρα πήγαινε χορτάτο νὰ ξεκουραστῆ.

Ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἔχασε καιρό. Τὸ σημάδεψε καὶ τὸ τόξεψε. Τὸ βέλος πέτυχε τὸ λιοντάρι στὴν πλευρά, ἀλλὰ δὲν τὸ λάβωσε. Τινάχτηκε πίσω κι ἔπεσε καταγῆς.

Τὸ λιοντάρι κοντοστάθηκε κι ἦταν ἑτοιμο νὰ ριχτῆ στὸν Ἡρακλῆ, μὰ σὰν τὸν εἶδε νὰ ἔρχεται ὀρμητικὰ ἀπάνω του μὲ τὸ ρόπαλο στὰ χέρια, ἔφυγε καὶ μπῆκε στὴ σπηλιά του.

— Ποῦ θὰ μοῦ πᾶς!
εἶπε ὁ Ἡρακλῆς καὶ πε-
τώντας καταγῆς τὸ ρό-
παλο ἔκλεισε μὲ πέτρες
μεγάλες τὴ μιὰ τρύπα
τῆς σπηλιᾶς καὶ μπῆκε
ἀπὸ τὴν ἄλλη. Τὸ θηρίο
χίμηξε ἀπάνω του νὰ τὸν

σκίση, μὰ ὁ ἥρωας τὸ ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τόπνιξε. Ὅπως εἶχε ἀνοιχτὸ τὸ στόμα του, ἔμεινε μὲ τὴ γλῶσσα ἔξω.

Ὁ Ἡρακλῆς ἔγδαρε τὸ λιοντάρι τῆς Νεμέας. φόρσε τὸ δῆρμα του καὶ πῆγε στὶς Μυκῆνες γιὰ νὰ ἰδῆ ὁ βασιλιάς ὁ Εὐρυσθέας κι ὄλος ὁ λαὸς πὼς σκοτώθηκε τὸ λιοντάρι καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται πιά. Μολα-
ταῦτα ἐκείνοι καὶ πῖο πολὺ ὁ βασιλιάς δοκίμασαν καὶ τὸν τελευταῖο φόβο κι ἄς εἶδαν μόνο τὸ δῆρμα τοῦ τρομεροῦ θηριοῦ. Ὁ Εὐρυσθέας τρύπωσε σ' ἓνα κιούπι καὶ πρόσταξε τὸν Ἡρακλῆ νὰ μὴν μπαίνη πιά στὴν πόλη μὲ τέτοια τρομερὰ πράματα.

2. Ἡ Λερναία Ὑδρα. Κοντὰ στὸ Ἄργος, ἐκεῖ ποῦ εἶναι σήμερα οἱ Μύλοι, ἦταν μιὰ μικρὴ λίμνη, ποῦ λεγόταν Λέρνη. Μέσα στοὺς βάλτους τῆς Λέρνης ἦταν ἓνα φοβερὸ φίδι, ἓνας δράκοντας μὲ ἑννιά κεφάλια, ἡ Λερναία Ὑδρα. Ἡ Ὑδρα αὐτὴ ἔβγαине ἀπὸ τὴ λίμνη κι ἄρπαζε τὰ πρόβατα καὶ κατάστρεφε μὲ τὸ διάβα της καὶ τὰ σπαρτά.

Ὁ Ἡρακλῆς ἀνέβηκε σ' ἓνα ἀμάξι ποῦ τὸ ὀδηγοῦσε ὁ ἀνιψιὸς του Ἴόλαος καὶ πῆγε στὴ Λέρνη. Ἀνακάλυψε τὸ βουρκο ποῦ κρυ-
βόταν ἡ Ὑδρα καὶ τῆς ἔρριξε πυρωμένα βέλη.

Ὁ δράκοντας πετάχτηκε μὲ λύσσα ἀπὸ τὸ βουρκο καὶ χίμηξε

στὸν Ἡρακλῆ. Ἐκεῖνος προχώρησε ἄφοβα καὶ πατώντας τὴν στήν κοιλιά μὲ τὸ ἕνα πόδι χτυποῦσε ἕνα-ἕνα τὰ κεφάλια τῆς μὲ τὸ ρόπαλο καὶ τὰ ἔκοβε. Ἄλλ' ὦ τοῦ θαύματος! Ἕνα κεφάλι κοβόταν καὶ δύο φύτρωναν. Ἡ Ἵδρα τυλίχτηκε στὸ πόδι ποῦ πατοῦσε τὴν κοιλιά καὶ τὸν κρατοῦσε στὸν τόπο. Κι ἀκόμα ἕνα τεράστιο κάβουρι ἔτρεξε καὶ δάγκωνε τὸν Ἡρακλῆ στὸ πόδι. Λὲς κι εἶχε κάμει συμμαχία μὲ τὴν Ἵδρα.

Ὡστόσο ὁ Ἡρακλῆς σκότωσε μὲ τὸν ρόπαλο τὸν κάβουρα καὶ φώναξε τὸ Ἴδαο ν' ἀνάψῃ μιὰ μεγάλη φωτιά καὶ νὰ τρέξῃ σιμὰ του μ' ἀναμμένα δαυλιά. Ὁ Ἴδαος ἔκαμε ὅ,τι τοῦ εἶπε ὁ θεὸς του. Ἔφτασε μὲ τ' ἀναμμένα δαυλιά καὶ καυτήριαζε τὸν κάθε λαιμὸ ποῦ ἔκοβε ὁ Ἡρακλῆς. Ἔτσι δὲ φύτρωναν πιά κεφάλια ἄλλα. Καὶ τὸ μεσιανό, ποῦ ἦταν ἀθάνατο, τὸ ἔκοψε καὶ τὸ ἔχωσε βαθιὰ στὴ γῆ καὶ τὸ πλάκωσε μὲ ἕνα μεγάλο βράχο.

Ὁ δράκοντας εἶναι τώρα πτώμα δίχως κανένα κεφάλι. Ὁ κόσμος γύρω ἀνάπνευσε κι ὁ τόπος εἶδε υἱεῖα καὶ χαρά. Ὁ Ἡρακλῆς, ἀφοῦ ἔθαψε στὴ φαρμακερῆ χολῆ τῆς Ἵδρας τὰ βέλη του, ἀνοίξε μεγάλο λάκκο κι ἔθαψε τὸ ἀκέφαλό τῆς πτώμα.

3. Τὸ χρυσοκέρατο ἐλάφι. Στὰ βουνὰ τῆς Ἀρκαδίας, μέσα στὰ πυκνὰ δάση, κρυβόταν ἕνα ἐλάφι μὲ χρυσὰ κέρατα καὶ χαλκωματένια πόδια. Τὸ ἐλάφι αὐτὸ ἦταν τῆς θεᾶς τοῦ κυνηγιοῦ Ἄρτεμης κι ἦταν ξακουσμένο, γιατί κανένα τετράποδο τοῦ κόσμου δὲν ἔτρεχε τόσο γρήγορα, ὅσο τὸ ἱερὸ ἐκεῖνο ζῶο.

Τὸ ἐλάφι αὐτὸ ἦταν βέβαια ἄκκο, ὅπως ἔλα τὰ ἐλάφια, κι ὁ Ἡρακλῆς δὲν μπορούσε ποτὲ νὰ σκεφτῆ νὰ τὸ πειράξῃ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ξέρετε πῶς ὁ ἀγαπητός μας ἥρωας ἦταν ὑπάκοος στὸ βασιλιά Εὐ-

ρυσθέα. Πρὶν βγῆ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν κόσμον, ἤθελε νὰ ξέρῃ καὶ τὴ θέληση τοῦ μεγάλου θεοῦ, τοῦ Δία, καὶ ρώτησε γι' αὐτὸ τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν. Ἡ Πυθία τοῦ εἶπε πὼς ἡ θέληση τοῦ Δία εἶναι νὰ κάνῃ τὰ ἔργα τῆς Ἀρετῆς, μὰ νάσαι καὶ ὑπάκοος στὸ βασιλιὰ τὸν Εὐρυσθέα.

Ὑπακούοντας λοιπὸν ὁ Ἡρακλῆς στὴν προστάγῃ τοῦ Εὐρυσθέα, ποὺ ἤθελε νὰ τὸν δοκιμάζῃ, πῆγε νὰ πιάσῃ τὸ γοργοπόδαρο ἐλάφι τῆς Ἀρτεμῆς καὶ νὰ τοῦ τὸ φέρῃ στὶς Μυκῆνες ζωντανό. Ἐνα χρόνον δλόκληρον τὸ κυνηγοῦσε, ὥσπου τὸ κούρασε ἐπιτέλους καὶ τόπιασε καὶ τόφερε στὸ βασιλιὰ καὶ ἀφοῦ τὸ εἶδε ἐκεῖνος, τὸ ἀπόλυσε.

4. **Ὁ κάπρος τοῦ Ἐρύμανθου.** Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἀρκαδίας ζοῦσε ἓνα φοβερὸ ἀγριογούρουνο, ἓνας κάπρος. Καὶ μόνο νάβλεπε κανεὶς τὰ χαυλιόδοντά του, πάγωνε.

Ὁ κάπρος αὐτὸς ἔβγαινε στοὺς γύρω τόπους καὶ κατάσκαβε τὰ σπαρτὰ καὶ ἔσκιζε τὰ ζῶα καὶ ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ τολμοῦν νὰ πηγαίνουν ἐλεύθερα στὶς ἐργασίαι τους.

Ὁ Ἡρακλῆς πῆρε τὴν προστάγῃ τοῦ Εὐρυσθέα νὰ τὸ πιάσῃ ζωντανό, μὰ ἀποφασισμένος καὶ ὁ ἴδιος νὰ γλιτώσῃ τὸν τόπον ἀπὸ τὴν καταστροφὴ, ἔτρεξε πρόθυμα, τὸ κυνήγησε στὰ χιονισμένα βουνὰ, τὸ κούρασε καὶ τόπιασε ρίχνοντάς του τὴ θηλιὰ καὶ τόφερε στὶς Μυκῆνες.

5. **Ἡ κοπριὰ τοῦ Αὐγεία.** Στὴν πλούσια χώρα Ἡλιδα ἦταν ἓνας βασιλιάς, ὁ Αὐγείας, ποὺ εἶχε ἀμέτρητα κοπάδια ἀπὸ βόδια καὶ ἀπὸ πρόβατα. Ἡ κοπριὰ τῶν ζώων αὐτῶν, ποὺ ἀπὸ χρόνια μαζευόταν στοὺς στάβλους τοῦ Αὐγεία, ἦταν ἴσαμε βουνό. Βρωμοῦσε ὁ τόπος γύρω καὶ οἱ ἀνθρώποι ἀρρώστειναν.

Ὁ Ἡρακλῆς τέμαθε καὶ ἐνῶ ὁ Εὐρυσθέας δὲν εἶχε σκεφτῆ ἀκόμα τὸν ἄθλο ποὺ θὰ τὸν πρόσταζε νὰ κάμῃ, παρουσιάστηκε καὶ τοῦ τὸ θύμισε.

— Δὲν πιστεύω, Εὐρυσθέα, τοῦ εἶπε, νὰ βρῆς πῶς δύσκολο ἔργο ἀπὸ τὸ καθάρισμα τῆς κοπριάς τοῦ Αὐγεία.

— Ναί, Ἡρακλῆ, αὐτὸ σὲ προστάζω νὰ κάμης, ἀλλὰ θὰ τὸ κάμης μονοημερῆς. Αὐτὴν τὴν προθεσμίαν σοῦ δίνω.

Ὁ Ἡρακλῆς πῆγε εἰς τὴν Ἥλιδα, εἶδε τὸ βουνὸν τῆς κοπριάς καὶ δὲν ἄργησε νὰ βρῆ τὸν τρόπον, ποῦ θὰ τὸ σάρωνε καὶ θὰ τὸ ἔρριχνε εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ οἰμὰ τρέχουν δύο ποτάμια, ὁ Ἀλφειὸς καὶ ὁ Πηνειὸς. Ἡ Ἡρακλῆς ἔστριψε τὰ ὄρμητικὰ νερά τοὺς πρὸς τὴν κοπριά καὶ οἱ στάβλοι ὡς τὸ βράδινον ἦσαν ἐλοκάθαροι. Ὁ τόπος γύρω ἀνάσανε. Ἡ πλούσια χώρα εἶδε ἀμέσως τὴν ὑγειάν της.

Ὁ Ἡρακλῆς, πρὶν φύγει ἀπὸ τὴν Ἥλιδα, ἔχτισε, ὅπως λένε, ἓνα μεγάλο ναὸν εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία. Γύρω εἰς τὸν ναὸν αὐτὸ γίνονταν κάθε τέσσαρα χρόνια οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.

6. Οἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες. Στὰ δυτικὰ τῆς Κορινθίας, ἀνάμεσα εἰς τὴν βουνά, εἶναι ἡ λίμνη Στυμφαλία. Σ' αὐτὴ ζοῦσαν κάτι πουλιὰ μεγάλα καὶ ἄγρια ποὺ καταστρεφάν τὰ σπαρτὰ καὶ ξαπολῶντας τὰ φτερά τοὺς, ποὺ ἦταν σὰ σιδερένια, σκοτόωναν ζῶα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἔτρωγαν τὴν σὰρκα τους.

Τὰ πουλιὰ αὐτὰ λέγονταν Στυμφαλίδες ὄρνιθες καὶ κρύβονταν τόσα καλά μέσα ἀπὸ τὰ πυκνὰ δέντρα ποὺ ἦσαν γύρω εἰς τὴν λίμνην, ὥστε εἴταν πῆγε ὁ Ἡρακλῆς νὰ τὴν κυνηγήσῃ, βρέθηκε εἰς δύσκολη θέσιν. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ γιὰ νὰ τὴν ξεπετάξῃ ἀπὸ τὰ λιμέρια τοὺς.

Μὰ ἔξαφνα παρουσιάστηκε ἡ θεὰ τῆς ἐξυπνάδας, ἡ σοφὴ Ἀθηνᾶ, καὶ δίνοντάς του δύο χαλκωματένια κρόταλα τοῦ εἶπε :

— Ἡρακλῆ, πάρε τὰ κρόταλα αὐτά, ἀνέβα εἰς τὴν βουνὸν καὶ κρυμμένος πίσω ἀπὸ μιὰ σκοπιὰ χτύπαγέ τα δυνατὰ. Θὰ τρομάξουν οἱ ὄρνιθες καὶ θὰ πεταχτοῦν. Ρίχνε τότε ἀράδα τὰ βέλη σου.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔκαμε ὅπως τὸν συμβούλεψε ἡ θεὰ καὶ εἴταν τ' ἄγρια πουλιὰ πέταξαν τρομαγμένα γιὰ νὰ φύγουν, ἄρχισε νὰ τοὺς ρίχνῃ μὲ τὸ τόξον. Σκότωσε ὅσα μπόρεσε. Ἀλλὰ πῆς πῶς ὄλα ξεπαστρεύτηκαν. Τέτοιο φόβον πῆραν, ποὺ δὲν ξαναγύρισαν πιά ἐκεῖ. Ὁ τόπος σώθηκε ἀπὸ τὴν καταστροφὴν.

7. Ὁ ταῦρος τῆς Κρήτης. Ὁ βασιλιάς τῆς Κρήτης Μίνωας εἶχε τάξει κάποτε στοὺς θεοὺς τῆς θάλασσας τὸν Ποσειδῶνα πῶς θὰ τοῦ ἔκανε θυσία ὅ,τι θὰ ἔβγαине ἀπὸ τὴ θάλασσα. Κι εὐθὺς ὁ θεὸς ἔβγαλε ἕναν ὄμορφο ταῦρο. Ὁ Μίνωας ὅμως λυπήθηκε τὸ ὠραῖο ζῶο καὶ θυσίασε στοὺς θεοὺς ἄλλον ταῦρο. Μὰ ὁ θεὸς θύμωσε γι' αὐτὸ κι ἔκαμε τὸν ταῦρο ἄγριον. Κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν ζυγώσει.

Ὁ Ἡρακλῆς πῆγε μὲ πλοῖο στὴν Κρήτη, πήρε τὴν ἄδεια τοῦ Μίνωα κι ἔπιασε τὸν ταῦρο ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ τὸν ἔφερε στὸν Εὐρωσθέα. Ἐκεῖνος φοβούμενος τὸ θεὸ τὸν ἀπόλυσε κι ὁ ταῦρος, ἀφοῦ

περιπλανήθηκε κάμποσον καιρὸ στὴν Πελοπόννησο, πέρασε τὸν ἰσθμὸ τῆς Κορίνθου καὶ πῆγε στοὺς Μαραθῶνα, ὅπου ἔκανε πολλὰς ζημιές.

8. Τὰ ἄλογα τοῦ Διομήδη. Ὁ Διομήδης, ὁ βασιλιάς τῆς Θράκης, ἦταν ὠμὸς ἄνθρωπος. Ἐπίασε τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τύχαινε νὰ βγοῦν καραβοτσακισμένοι στὴ χώρα του καὶ τοὺς ἔρριχνε στοὺς στάβλους του γιὰ νὰ τοὺς φᾶνε τ' ἄγρια ἄλογά του.

Ὁ Ἡρακλῆς γιὰ νὰ γλιτώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τ' ἄλογα τοῦ ἀπάνθρωπου βασιλιά, πῆγε μὲ συντρόφους στὴ Θράκη, πολέμησε τὸν ἄγριο βασιλιά, τὸν νίκηρε καὶ τὸν ἔρριξε σι' ἄλογά του καὶ τὸν ἔφαγαν. Τὰ ἀνθρωποφάγα ἄλογα τὰ ἔφερε στὸν Εὐρωσθέα κι ἐκεῖνος τ' ἀφῆξε ἐλεύθερα. Πῆγαν στὰ βουνὰ τῆς Ἀρκαδίας, ὅπου τὰ ξεπάστρεψαν οἱ λύκοι.

9. Ἡ ζώνη τῆς Ἀμαζόνας. Κατὰ τὴν Μαύρη θάλασσα εἶχαν

Βασίλειο κάτι γυναίκες πολεμικές, που λέγονταν "Αμαζόνες. 'Η βασί-

λισσα τῶν "Αμαζόνων φοροῦσε μιὰ ζώνη ἐλοκέντητη μὲ χρυσάφι καὶ

μὲ πολύτιμα πετράδια. Τέτοια ζώνη δὲν ἦταν ἄλλη στὸν κόσμο.

— Τῇ ζώνῃ τῆς Ἀμαζόνας θέλω, εἶπε ὁ Εὐρυσθέας στὸν Ἡρακλῆ. Κι ὁ Ἡρακλῆς ὑπάκουος, ὅπως πάντα, ἔκαμε ἐκστρατεία στὸ βασίλειο τῶν Ἀμαζόνων, πολέμησε πόλεμο φοβερὸ μ' αὐτὲς καὶ τὲς νίκησε κι ἔφερε στὸν Εὐρυσθέα τὴν πολύτιμη ζώνη.

10. Τὰ βόδια τοῦ Γηρυόνη. Ἐνιαὶ χρόνια πέρασαν ποὺ ὁ Ἡρακλῆς ὑπηρετοῦσε τὸν Εὐρυσθέα κι εὐεργετοῦσε τὸν κόσμο κι ὁ κόσμος τὸν ἀγαποῦσε καὶ τὸν δόξαζε. Κι ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια καὶ κόντευαν νὰ τελειώσουν, τόσο ὁ Εὐρυσθέας φοβόταν μήπως ὁ Ἡρακλῆς γυρέψῃ τὸ θρόνο του ἢ μήπως ὁ λαὸς τὸν ἀνεβάσῃ στὸ παλάτι καὶ διώξῃ αὐτόν, ποὺ ἦταν πολὺ κατώτερός του. Γι' αὐτὸ καὶ μηχανευόταν τὲς πιὸ ἐπικίνδυνες προσταγές. Ὅταν τοῦ ἔφερε τῇ ζώνῃ τῆς Ἀμαζόνας, τὴν πῆρε, τὴν κοίταξε μὲ θαυμασμό κι εἶπε ξερὰ στὸν Ἡρακλῆ:

— Καὶ τώρα τράβα νὰ μοῦ φέρῃς τὰ βόδια τοῦ Γηρυόνη!

Ὁ Γηρυόνης ζοῦσε σ' ἓνα ἔρημο νησι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, κοντὰ στὴν Ἰσπανία. Ἦταν γίγαντας φοβερός· ψηλὸς ὡς ἐκεῖ πάνω μὲ κορμὶ ὅσο τὸ κορμὶ τριῶν ἀντρῶν μαζί. Ὁ Γηρυόνης εἶχε ἓνα κοπάδι βόδια, ποὺ τὰ φύλαγε ἓνας δυνατὸς βουκόλος κι ἓνας δικέφαλος ἄγριος σκύλος.

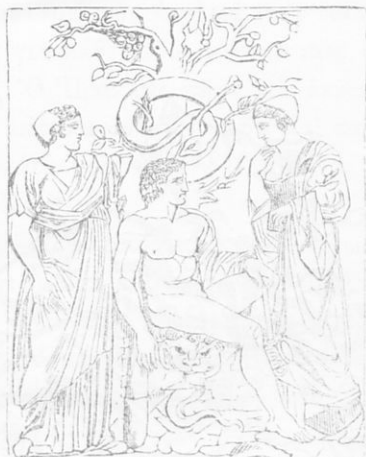
Ὁ Ἡρακλῆς ἔφτασε στὸ νησι τοῦ Γηρυόνη μὲ κόπρος πολλοὺς, νίκησε τοὺς φύλακες καὶ τὸν κύριό τους μαζί καὶ πῆρε τὰ βόδια καὶ τάφερε στὸν Εὐρυσθέα. Ἐκεῖνος τὰ πρόσφερε θυσία στὸ μεγάλη θεά, τὴ γυναῖκα τοῦ Δία, τὴν Ἥρα.

Ἡ Ἡρακλῆς γιὰ αἰῶνιο θῦμημα τοῦ μεγάλου ταξιδιοῦ ἔστησε στὸ στενὸ ποὺ χωρίζει τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀσία, στὸ σημερινὸ Γιβραλτάρ, μιὰ κολόνα ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Εἶναι οἱ λεγόμενες Ἡράκλειες στήλες.

11. Τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων.— Κοντεύουν Ἡρακλῆ, νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά σου. Φέρε μου τώρα τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων

καὶ δὲ μένει νὰ κάμῃς παρὰ μόνο ἓνα ἀκόμα. Θὰ δοῦμε ποιὸ θὰ εἶναι αὐτό! εἶπε ὁ Εὐρυθέας.

Ὁ Ἡρακλῆς ἤξερε πῶς οἱ Ἑσπερίδες ἦταν τρεῖς νεραίδες, ποὺ εἶχαν ἐκεῖ κατὰ τῆ δύση ἓναν κήπο μὲ μηλιές, ποὺ ἔκαναν θαυμάσια χρυσὰ μήλα. Ποῦ ὅμως ἀκριβῶς ἦταν ὁ κήπος τῶν Ἑσπερίδων, δὲν τὸ

ἤξερε. Μολαταῦτα ἔτρεξε νὰ τὸν βρῇ. Γύρισε δῶ, γύρισε κεῖ καὶ ρωτοῦσε ὄλους γιὰ τὸν κήπο καὶ μόνο ἓνας τὸν ἤξερε. ὁ τελευταῖος ποὺ ἀπάντησε στὸ ψάξιμό του. Αὐτὸς ἦταν ἓνας πελώριος γίγαντας, ὁ Ἄτλας, ποὺ κρατοῦσε στοὺς ὤμους του τὸν Οὐρανὸ. Ὁ Ἄτλας ἔμαθε τὰ κατορθώματα, μὰ καὶ τοὺς κόπους τοῦ Ἡρακλῆ, καὶ τὸν θαύμασε καὶ τὸν συμπόνεσε καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἡρακλῆ, μείνε ἡσυχος, ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω τὰ μήλα τῶν Ἑσπερίδων. Ἐλα μόνο νὰ κρατήσης στοὺς ὤμους σου τὸν Οὐρανὸ ὥσπου νὰ γυρίσω.

Κι ὁ Ἡρακλῆς κράτησε τὸν οὐρανὸ κι ὅταν ὁ Ἄτλας ἔφερε τὰ μήλα, τὸν εὐχαρίστησε, τοῦ ἔδωσε πάλι τὸ βαρὸ φορτίο του καὶ γύρισε

θριαμβευτής στὸν Εὐρουσθέα. Τοῦ ἔδωσε τὰ χρυσὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων καὶ τοῦ εἶπε :

—Καὶ τώρα, ἀγαπητέ μου ξάδερφε, περιμένω τὴν τελευταία σου προσταγή. Πιστεύω πῶς θὰ μοῦ δώσεις δρόμο γιὰ τὴν Ἀνατολή, ἐκτὸς ἂν ἔχῃς βρῆ κανέναν πιὸ μακρινόν.

12. Ὁ φύλακας τοῦ Ἄδῃ. —Κι ὁ Εὐρουσθέας πρόσταξε :

— Ἡ τελευταία προσταγή μου, Ἡρακλῆ, εἶναι νὰ μοῦ φέρῃς ζωντανὸ τὸ φύλακα τοῦ Ἄδῃ, τὸν Κέρβερο !

Ὁ Κέρβερος ἦταν ἓνας τρομερὸς σκύλαρος μὲ τρία μεγάλα κεφάλια καὶ μὲ οὐρὰ δρακοντίσια καὶ ἀντὶ γιὰ τρίχες εἶχε στὰ πλευρά του φιδοκέφαλα λογιῆς-λογίης. Καθόταν στὴν πόρτα τοῦ Ἄδῃ καὶ φύλαγε τοὺς νεκρούς. Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ βγῆ ἀπὸ κεῖ. Ποτὲ φύλακας δὲν ἔκαμε τὴν δουλειά του καλύτερα ἀπὸ τὸν Κέρβερο. Γι' αὐτὸ λένε γιὰ κάθε καλὸ φύλακα πὼς «εἶναι σωστὸς Κέρβερος».

Ὁ Ἡρακλῆς πῆγε στὸ ἀκρωτήριο Ταίναρο, ὅπου ἦταν ἡ τρύπα ποὺ κατέβαιναν στὸν Ἄδῃ καὶ κατέβηκε. Παρουσιάστηκε στὸ βασιλεῖα τοῦ κάτω κόσμου, τὸν Πλούτωνα, καὶ τοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ πάρῃ τὸν Κέρβερο.

— Σὰν μπορέσης, ἀλλὰ δίχως ὄπλα, νὰ τὸν κάμῃς καλά, πάρε τον, τοῦ εἶπε ὁ Πλούτωνα.

Ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἔχασε καιρό. Ζύγωσε τὸν Κέρβερο τυλιγμένος μὲ τὸ δέρμα τοῦ λιονταριοῦ, τὸν ἔπιασε ἀπ' τὰ κεφάλια καὶ σφιγγοντάς τον δυνατὰ τὸν νίκησε καὶ τὸν πῆρε καὶ τὸν ἔφερε στὸν Εὐρουσθέα. Κι ἀφοῦ τὸν ἔδειξε σ' αὐτόν, τὸν κατέβασε πάλι στὸν κάτω κόσμον γιὰ νὰ φυλάῃ τοὺς νεκρούς.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἦταν τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλῆ. Ὁ ἥρωας αὐτὸς ἔκαμε τὸ χρέος του πιστά. Ἐσπείρε παντοῦ τὴν καλοσύνη, εὐεργέτησε τὸν κόσμον καὶ μόνο ἀξιώματα δὲ ζήτησε.

Μὰ οἱ ἄνθρωποι εὐγνωμονώντας τον, τὸν δόξαζαν ὅσο ζοῦσε, καὶ τὸν λάτρευαν σὰ θεό, ὅταν πέθανε.

Ο Θ Η Σ Ε Α Σ

1. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Θησέα.

Ὁ Θησέας, ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀθήνας, ὅπως λένε πολλοὶ θέλοντας νὰ μιλήσουν γι' αὐτόν, ἦταν γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἀθήνας Αἰγέα καὶ τῆς Αἴθρας, τῆς κόρης τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τροιζήνας Πιτθέα.

Ὁ Αἰγέας ἔμεινε στὴν Τροιζήνα κάμποσον καιρὸ ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο του καὶ ὅταν θὰ ἔφευγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, βγήκε μετὰ τὴ γυναῖκα του ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ἔβαλε τὸ σπαθὶ του καὶ τὰ σαντάλια του ἀποκάτω σ' ἓνα μεγάλο βράχο καὶ τῆς εἶπε :

Αἴθρα, ἂν τὸ παιδί πού θὰ μᾶς δώσουν οἱ Θεοὶ εἶναι ἀγόρι, μεγάλωσέ το μετὰ τὸ καλὸ καὶ ὅταν ρωτήσῃ γιὰ τὸν πατέρα του, ὠδήγησέ το ἐδῶ, καὶ ἂν μπορέσῃ νὰ κυλίσῃ τὸ βράχο, νὰ πάρῃ τὸ σπαθὶ καὶ τὰ σαντάλια καὶ νὰ ἔρθῃ στὴν Ἀθήνα νὰ μετὰ βρῆ.

Μετὰ λίγον καιρὸ γεννήθηκε ὁ Θησέας καὶ ἀνατρεφόταν στὸ παλάτι τοῦ παπποῦ του καὶ μεγάλωνε καὶ δυνάμωνε καὶ γινόταν θαρρετός.

Μιά μέρα ἔπαιζε μ' ἄλλα πολλὰ παιδιὰ στὸ παλάτι. Ἐξαφνα μπῆκε μέσα ὁ Ἡρακλῆς. Ἦρθε νὰ ἐπισκεφτῆ τὸ γέρο-Πιτθέα. Πέταξε χάμω τὸ δέρμα τοῦ λιονταριοῦ πού πάντα φοροῦσε, καὶ προχώρησε στὸ δῶμα τοῦ βασιλιᾶ. Τὰ παιδιὰ, μόλις εἶδαν τὴ λεοντῆ, ἔφυγαν τρομαγμένα νὰ κρυφτοῦν καὶ μονάχα ὁ Θησέας δὲν ἔφυγε. Αὐτὸς νόμισε πὼς τὸ λιοντάρει εἶναι ζωντανό. Ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια ἑνὸς ὑπηρέτη, πού ἔβγαине κείνη τὴν ὥρα νὰ κόψῃ ξύλα, τὸ τσεκούρι καὶ ρίχτηκε στὸ λιοντάρει.

Ὅταν ἔγινε πιὰ παλικάρι καὶ ρώτησε τὴ μητέρα του πού εἶναι ὁ πατέρας του, ἡ Αἴθρα τὸν ὠδήγησε στὸ βράχο πού ἦταν κρυμμένα τὸ σπαθὶ καὶ τὰ σαντάλια τοῦ Αἰγέα καὶ τοῦ εἶπε :

•Ο Θησέας κώλισε τὸ βράχο καὶ πήρε τὸ σπαθὶ καὶ τὰ σαντάλια τοῦ πατέρα του.

—'Ο πατέρας σου, παιδί μου, είναι στην 'Αθήνα, είναι ὁ βασι-
σιλιάς Αἰγέας. Σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸ βράχο ἀποκάτω σοῦ ἔχει ἀφήσει κάτι
δῶρα. Μόνο ἂν ἔχῃς αὐτὰ θὰ σέ γνωρίσῃ. Κύλισε τὸ βράχο, πάρε τα
καὶ πῆγαινε.

'Ο Θησέας ἄπλωσε τὰ στιβαρά του χέρια καὶ δίχως καμιὰ δυ-
σκολία κύλισε τὸ βράχο καὶ πήρε τὰ πολύτιμα δῶρα τοῦ πατέρα του,
τὰ φόρεσε κι ἦταν ἑτοιμος νὰ φύγῃ γιὰ τὴν 'Αθήνα.

2. 'Απὸ τὴ Τροιζήνα ὡς τὴν 'Αθήνα.

'Ο γέρο-Πιτθέας καὶ ἡ Αἰθρα συμβούλεψαν τὸ Θησέα νὰ πάῃ
μὲ πλοῖο στὴν 'Αθήνα. Τοῦ εἶπαν πῶς, ἂν πάῃ ἀπ' τὴ στεριά, θὰ κινδυ-
νέψῃ κι ἴσως χάσῃ καὶ τὴ ζωὴ του, γιατί στὸ δρόμο ἦταν πολλοὶ κα-
κοῦργοι καὶ ληστές, ποὺ βασάνιζαν κι ἀφάνιζαν τοὺς διαβάτες. 'Αλλ' ὁ
Θησέας ἀποκρίθηκε μὲ θάρρος.

— Τόσο τὸ καλύτερο. Ἔχω τὴν ἐλπίδα πῶς οἱ θεοὶ θὰ μὲ βοη-
θήσουν νὰ καθαρῶσω τὸ δρόμο ἀπὸ τὰ κακὰ αὐτὰ στοιχειά, κι ἔτσι
δὲ θὰ ὑποφέρῃ πιά ὁ κόσμος, θὰ ταξιδεύῃ ἐλεύθερα. Καὶ λέγοντας
αὐτὰ τοὺς ἀποχαιρέτησε κι ἔφυγε.

— Στὸ καλό, παιδί μου, μὲ τὴν εὐχὴ μας! τοῦ εἶπαν μ' ἓνα
στόμα ἡ μητέρα του κι ὁ παππούς του κι ὅλοι ὅσοι ἦταν στὸ παλάτι.

'Ο Θησέας προχώρησε ἄφοβα κι ἀνοιξε γιὰ πάντα τὸ δρόμο
στοὺς διαβάτες. Ὅταν ἔφτασε στὴν 'Αθήνα, δὲν ὑπῆρχε πιά κανεὶς
κακοῦργος, κανεὶς ληστής.

Τὸ γίγαντα Περιφύτῃ, τὸ φοβερὸ κακοῦργο, ποὺ σκότωνε μὲ τὸ
ρόπαλό του τοὺς διαβάτες, τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη δίνοντάς του μιὰ
μὲ τὸ ἴδιο του τὸ ρόπαλο.

Τὸ ληστή τὸ Σίνῃ τὸν Πιτυοκάμπτη τὸν ἔσκιζε στὰ δύο, ὅπως
ἔσκιζε κι ἐκεῖνος τοὺς διαβάτες δένοντας τὸ ἓνα τους πόδι στὴν κορφή

ένος πεύκου και τὸ ἄλλο στήν κορυφή δεύτερου, πὸν τὰ λύγιζε ὡς κάτω και τ' ἀπόλαγε ὕστερα νὰ γυρίσουν στή θέση τους.

Τὸν κακοῦργο Σκίρωνα, πὸν τίναζε μὲ μιὰ κλωτσιὰ τοὺς διαβάτες στή θάλασσα, ἐκεῖ πὸν σήμερα λέγεται «Κακὴ σκάλα», τὸν ἔστειλε κι αὐτὸν στὸ βυθὸ της γιὰ νὰ μετρήσῃ πόσους ὡς τὰ τότε εἶχε πνίξει.

Τὸν Προκρούστη, τὸ φοβερὸ κακοῦργο μὲ τὰ δυὸ θανατικὰ κρεβάτια, τὸν θανάτωσε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πὸν θανάτωνε. Ὅπως ἐκεῖνος ξάπλωνε τοὺς διαβάτες στὸ ἓνα ἀπ' τὰ κρεβάτια του κι ἂν ἦταν μακρύτεροι, ἔκοβε τὸ σῶμα πὸν ξέπεχε, κι ἂν ἦταν κοντότεροι, τοὺς τέντωνε νὰ μακρύνουν ὅσο και τὸ κρεβάτι και τοὺς θανάτωνε, ἔτσι κι ὁ Θησεῆς τὸν ξάπλωσε στὸ ἓνα ἀπ' τὰ κρεβάτια του και μὲ μιὰ σπαθιά τὸν ἄφησε νὰ κοιμηθῇ ἐκεῖ γιὰ πάντα.

Σὰν ἔφτασε τελευταῖα στήν Ἀθήνα, ἔμαθε πὸς ἦταν κι ἓνα στοιχειὸ ἀκόμα στὸ Μαραθῶνα, πὸν ἔκανε μεγάλες ζημιές στὰ σπαρτὰ και τρώμαζε τοὺς ἀνθρώπους. Ἦταν ὁ ἄγριος ταῦρος, πὸν εἶχε φέρει ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ἐτρεξε κει, τὸν ἔπιασε και τὸν πρόσφερε θυσία στὸ θεὸ τοῦ ἡλίου, τὸν Ἀπόλλωνα.

Ὁ γέρο Αἰγέας φίλησε τὸ γιό του μὲ δάκρυα χαρᾶς κι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν θαύμαζαν και τὸν ἀγαποῦσαν, γιὰτὶ γλίτωσε τὴ χώρα ἀπὸ τόσα κακὰ στοιχειὰ κι ἔδωσε τὴν ποθητὴ στὸν κόσμον ἐλευθερία.

3. Ὁ Θησεῆς κι ἡ πατρίδα.

Ἔτσι ὁ Θησεῆς νόμιζε πὸς γλίτωσε πιά ἡ πατρίδα του ἀπὸ τὰ κακὰ στοιχειὰ. Μὰ ἔξαφνα μιὰ μέρα μαθαίνει πὸς οἱ Ἀθηναῖοι μὲ καρδιά σκισμένη ἀπὸ τὸν πόνο ετοιμάζουν τοὺς ἑπτὰ νέους και τίς ἑπτὰ νέες, πὸν θάστοελναν γιὰ τρίτη φορὰ τώρα στήν Κρήτη νὰ τοὺς φάῃ τὸ φοβερὸ θηρίο, ὁ Μινώταυρος. Τρέχει εὐθὺς τότε στὸν πατέρα του και τοῦ λέει:

— Πατέρα μου, πές μου τί τρέχει; Τί δυστύχημα βρῆκε τὴν

πατρίδα μας και χύνει κάθε χρόνο τὸ ἀθῶο αἷμα της; Κι ὁ γέρο-Αιγέας διηγῆθηκε στὸ παιδί του ὅλη τὴ θλιβερὴ ἱστορία τοῦ Μινώταυρου. Τοῦ εἶπε πὼς κάποιος Ἀθηναῖος σκότωσε στὴν φιλονικία πάνω τὸ γιό τοῦ Μίνωα, τοῦ βασιλιᾶ τῆς Κρήτης, κι ἐκεῖνος κήρυξε τὸν πόλεμο στοὺς Ἀθηναίους, τοὺς νίκησε καὶ τοὺς ὑποχρέωσε στὴν φοβερὴ αὐτὴ θυσία.

Στὸ ἄκουσμα αὐτὸ ὁ Θησεύς ταραχτήκε. Τὸ αἷμα του ἀνέβηκε στὸ κεφάλι κι ἡ καρδιά του χτυποῦσε δυνατὰ. Ἔσφιξε τὴ γροθιά του κι εἶπε :

— Πατρίδα μου, ἦ σὲ γλιτώνω ἢ χάνομαι κι ἐγὼ μαζί σου !

Καὶ γυρίζοντας στὸν πατέρα του εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή :

— Πατέρα μου, τὴν εὐχὴ σου ! . .

Κι ὁ πατέρας μὲ συγκίνηση δέχτηκε τὴν ἀπόφαση τοῦ παιδιοῦ του.

— Ἡ εὐχὴ μου καὶ ἡ εὐχὴ ὅλης τῆς πατρίδας εἶναι μαζί σου, παιδί μου ! εἶπε ὁ γέρο - Αἰγέας.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ὁ Θησεύς μὲ τοὺς ἄλλους νέους καὶ τίς νέες μπαίνουν στὸ πλοῖο, συγκλόνουν τὰ μαῦρα πανιά του καὶ φτάνουν στὴν Κρήτη. Τραβοῦν ἴσια στὸ παλάτι τοῦ Μίνωα. Ὁ Θησεύς μὲ τὸ θάρρος, ποῦ τοῦ ἔδινε ἡ ἀγάπη στὴν πατρίδα, λέει στὸ Μίνωα :

— Βασιλιά μου, ἔχω τὴν ἄδεια σου νὰ σκοτώσω τὸ Μινώταυρο ;

— Καὶ ξέρεις τί εἶναι ὁ Μινώταυρος καὶ ποῦ εἶναι ἀκόμα, ποῦ μὲ τόσο θάρρος ζητᾶς τὴν ἄδεια μου νὰ τὸν σκοτώσης ;

— Τὰ ξέρω ὅλα ! λέει ὁ Θησεύς. Ξέρω πὼς εἶναι τέρας ἀνθρωπόμορφο, ἀνθρωπος μὲ κεφάλι ταύρου, καὶ πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ βγῆ κανεὶς πίσω ἀπὸ τὸ λαβύρινθο, κι ἂν τὸν σκοτώσῃ ἀκόμα. Μὰ αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειά.

Ὁ Μίνωας, βέβαιος πὼς τὸ βασιλόπουλο δὲ θὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸ Μινώταυρο, ἀποκρίθηκε :

— Ἄν, παλικάρι μου, μporέσης καὶ σκοτώσης τὸ Μινώταυρο,

ἡ πατρίδα σου γλιτώνει για πάντα. Ἀφοῦ δὲ θὰ ὑπάρχη Μινώταυρος, δὲ θάχω τὴν ἀξίωση νὰ ἔρχονται καὶ οἱ νέες μὲ τοὺς νέους. Ἐμπρὸς λοιπόν.

Ἡ κόρη τοῦ Μίνωα Ἀριάδνη καθόταν ἐκείνη τὴν ὥρα πλάι στὸν πατέρα της. Ἦταν καρδιὰ εὐγενικιά καὶ σὰν ἄκουσε τὴν τολμηρὴ πρόταση τοῦ Θησέα, τὸν συμπάθησε καὶ ἀποφάσισε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Καταλάβαινε πῶς τὸ γενναῖο βασιλόπουλο μπορούσε νὰ σκοτώσῃ τὸ Μινώταυρο, μὰ τί θὰ γινόταν ὕστερα, ποῦ δὲ θὰ μπορούσε νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ Λαβύρινθο;

Αὐτὸ συλλογίστηκε καὶ κρυφὰ ἔδωσε στὸν Θησέα ἓνα κουβάρι νῆμα καὶ τὸν ὠδήγησε πῶς μ' αὐτὸ θὰ κατορθώσῃ νὰ βγῆ.

— Πάρε αὐτὸ τὸ νῆμα, τοῦ εἶπε. Δέσε τὴν ἄκρη του στὴν εἴσοδο, προχώρεσε ξετυλίγοντάς το καὶ σὰ σκοτώσῃς τὸ θηρίο, γύρισε πίσω καὶ τυλίγοντάς το βγαίνεις.

Ἔτσι ὁ Θησέας μπῆκε στὸ Λαβύρινθο, σκότωσε τὸ φοβερὸ τέρας καὶ γύρισε δοξασμένος στὴν ἀγαπημένη του πατρίδα.

4 Ὁ Θησέας Βασιλιάς

Ὅπως εἶδαμε, τὸ πλοῖο τοῦ Θησέα φεύγοντας για τὴν Κρήτη εἶχε μαῦρα πανιά. Ἦταν τὰ πανιά τῆς λύπης, δηληδὴ τοῦ πένθους ποῦ εἶχε ἡ πατρίδα για τοὺς νέους καὶ τίς νέες, ποῦ πήγαιναν νὰ θυσιαστοῦν.

Ὁ γέρο-Αἰγέας δίνοντας τὴν εὐχή του στὸ Θησέα τοῦ εἶπε.

— Παιδί μου, όταν θὰ γυρίζῃς νικητῆς, νὰ ἔχῃς σηκωμένα ἄσπρα πανιά στὸ πλοῖο σου. Θὰ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ ἰδῶ ἀπὸ μακριὰ τὸ σημάδι αὐτὸ τῆς νίκης σου!

Κι ὁ καημένος ὁ Αἰγέας κατέβαινε κάθε μέρα στήν ἀκρογιαλιά κι ἀνεβασμένος σ' ἓνα βράχο ἀγνάντευε πέρα στή θάλασσα γιά νά ἰδῆ τὸ πλοῖο ποῦ θά ἔφερε τὸ Θησεά νικητή.

Μὰ ἡ νίκη μεθ' αὐτὴν καμιά φορὰ τὸν ἀνθρώπο. Ὁ Θησεάς γυρίζοντας νικητὴς μὲ τοὺς νέους καὶ τίς νέες ξέχασε νὰ πῆ ν' ἀλλάξουν τὰ μαῦρα πανιά τοῦ πλοίου. Ὁ Αἰγέας εἶδε τὸ πλοῖο ἀπὸ μακριὰ καὶ τὸ γνώρισε. Εἶδε καὶ τὰ πανιά του μαῦρα καὶ τὰ μάτια του σκοτεινίασαν. Τὸ μυαλό του θόλωσε.

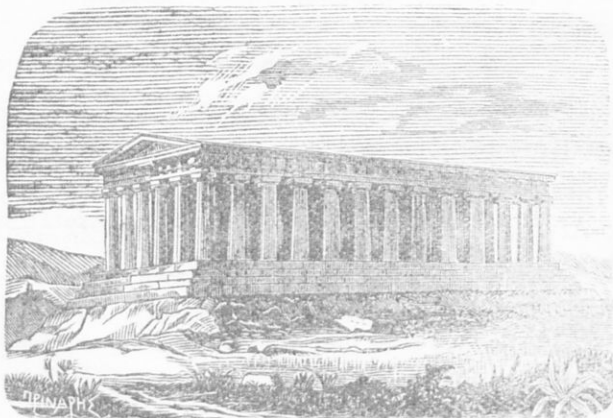
— Πάει τὸ παιδί μου, χάθηκε, χάνεται κι ἡ Πατρίδα μου, εἶπε κι ὅπως ἦταν ζαλισμένος γκρεμίστηκε κάτω καὶ πνίγηκε στή θάλασσα, ποῦ ἀπὸ τότε ὠνομάστηκε Αἰγαῖο πέλαγος.

Ὁ Θησεάς λυπήθηκε κατάκαρδα, ὅταν ἔμαθε τὸν τραγικὸ θάνατο τοῦ πατέρα του. Μὰ ὅλας τὸν παρηγόρησε.

— Πέθανε ὁ βασιλιάς Αἰγέας! Ζήτην ὁ βασιλιάς Θησεάς! φώναζε καὶ τὸν δέχτηκε μὲ χαρὰ καὶ μὲ τιμὲς μεγάλες.

Ὁ Θησεάς ἀνέβηκε στὸ θρόνο καὶ κυβέρνησε ὡς πατέρας τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν ἔκαμε κράτος μεγάλο καὶ δυνατὸ. Τὰ δώδεκα μικρὰ κράτη, ποῦ ἦταν σ' ὅλη τὴν Ἀττικὴ, κατώρθωσε νὰ τὰ ἐνώσῃ μὲ τὴν Ἀθήνα.

Οἱ Ἀθηναῖοι εὐγνωμονώντας τὸν ἥρωά τους τὸν λάτρεψαν, ὅταν πέθανε, σὰ θεὸ κι ἔχτισαν γιά τιμὴν του ἓνα ὄμορφο ναό, τὸ Θησεῖο, ποῦ σώζεται ἀκόμα.

Τὸ Θησεῖο.

Η ΑΛΚΗΣΤΗ

1. Ὁ γάμος τῆς Ἀλκηστικῆς καὶ ἡ τιμωρία τοῦ ἀντρός της.

Στὴν ἀρχαία Ἰωλκὸς, σιμὰ στὸ Βόλο τῆς Θεσσαλίας, ἦταν βασιλιάς ὁ Πελίας. Ὁ βασιλιάς αὐτὸς εἶχε μιὰ κόρη, ποὺ ἦταν πολὺ ὀμορφή, ἢ ὀμορφότερη σ' ὅλη τὴ γύρω χώρα, καὶ λεγόταν Ἀλκηστικῆ.

Σὲ μιὰ ἄλλη πόλη ἐκεῖ σιμὰ, στὶς Φερέες, ποὺ λέγονται σήμερα Βελεστίνο, ἦταν βασιλιάς ὁ Ἀδμητος. Αὐτὸς ἦταν πλούσιος καὶ δυνατὸς βασιλιάς καὶ εἶχε τὴν τύχη, ποὺ ποτὲ ὡς τώρα δὲν εἶχε ἄνθρωπος, νὰ ἔχη γιὰ ἓνα χρόνον βοσκὸν στὰ κοπάδια του τὸ θεὸν Ἀπόλλωνα.

Κι ἔγινε αὐτό, νὰ ὑπηρετῆ ὁ θεὸς ἓναν ἄνθρωπον, γιὰ τὸ πρόσταξεν ὁ πατέρας Δίας θέλοντας νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἀπόλλωνα γιὰ κάποια ἀταξία ποὺ εἶχε κάμει.

Ὁ καλὸς τύχος αὐτὸς βασιλιάς ζήτησε γιὰ γυναῖκα του τὴν Ἀλκηστικῆ. Μὰ ὁ Πελίας εἶπε πὼς γαμβρὸς του θὰ γίνῃ ὅποιος μπόρῃ νὰ πάη στὸ παλάτι του μ' ἀμάξι ποὺ θὰ τὸ ἔσερναν λιοντάρια καὶ ἀρκοῦδες. Ἀλλὰ ποῖος θὰ μποροῦσε νὰ ζεῖσῃ τὰ φοβερὰ αὐτὰ θηρία;

Πρόθυμος τότε ὁ Ἀπόλλωνας ἠμέρεψε τὰ θηρία καὶ τὰ ἔζεψε στὸ νυμφικὸ ἀμάξι. Ὁ Ἀδμητος ἀνέβηκε σ' αὐτὸ καὶ τὸ ὠδήγησε ὡς τὸ παλάτι τοῦ Πελίας, ὅπως θὰ ὠδηγοῦσε τὰ πιδὲ ἡμερὰ ἄλογα.

Πῆρε τὴν ξακουσμένην Ἀλκηστικῆ καὶ τὴν ἔφερε στὶς Φερέες, ὅπου ἔγινε μεγάλος γάμος. Μὰ ὁ Ἀδμητος ξέχασε νὰ προσφέρῃ τὴ συνθημισμένην θυσία στὴ θεὰ τὴν Ἀρτεμὴ καὶ ἐκείνη θυμωσεν καὶ ἔστειλε στὴν καμαρὰ του λογιῆς λογιῆς φίδια, ποὺ ρίχτηκαν νὰ τὸν φᾶνε.

Ὁ Ἀπόλλωνας γλίτωσε γιὰ τὴν ὥρα τὸ φίλον του ἀπὸ τὸ θάνατον.

Ἡσυχάσε τὴν ἀδελφή του καὶ παρακάλεσε τὶς Μοῖρες νὰ χαρίσουν γιὰ πάντα τὴ ζωὴ στὸν Ἄδμητο καὶ ἐκεῖνες τὸ ἀποφάσισαν, ἀλλὰ τότε μόνο ἂν δεχτῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς δικούς του νὰ θυσιαστῆ γι' αὐτὸν ὅταν θὰ ἐρχόταν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του.

2. Ἡ Ἄλκηστη πεθαίνει γιὰ τὸν ἄντρα της, ἀλλ' ἀνασταίνεται.

Πέρασε πολὺς καιρὸς ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο τοῦ Ἄδμητου καὶ τῆς Ἄλκηστης. Τὸ ταιριαστὸ ἀντρόγυνο ζοῦσε μ' εὐτυχία καὶ χαρὰ. Ἄλλ' ἦρθε καὶ ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ. Ὁ Ἄδμητος ἀρρώστησε βαριά καὶ βογγοῦσε καὶ χαροπάλευε. Παιὸς ἀπ' τοὺς δικούς του θὰ δεχόταν νὰ θυσιαστῆ γι' αὐτὸν; Μήπως οἱ γονεῖς του, πού ἦταν γέροι πιά καὶ ἡ ζωὴ τους ἦταν λίγη; Ὁχι! Ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του προτίμησαν τὴ δική τους τὴ ζωὴ, καὶ ἄς ἦταν λίγη, παρὰ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ τους. Τότε μήπως ἡ Ἄλκηστη ἢ ἀφοσιωμένη του γυναῖκα; Ναι! Μόνο αὐτὴ δέχτηκε πρόθυμα νὰ πεθάνῃ γιὰ τὸν ἄντρα της.

— Τί τὴ θέλω ἐγὼ τὴ ζωὴ, σὰν πεθάνῃ ὁ ἄντρας μου; Προτιμῶ τὸ δικό μου θάνατο παρὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀνδρός μου!

Ὁ Ἄδμητος δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ χάσῃ ἢ γυναῖκα του τὴ ζωὴ της γιὰ νὰ γλιτώσῃ αὐτὸς. Μὰ ἡ Ἄλκηστη ἐπίμενε. Καὶ στὴν ἐπιμονή της ἀπάνω τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ πεθάνῃ. Κλείστηκε στὴν κάμαρά της καὶ σὲ λίγο ἦρθε ὁ μαῦρος Χάρος καθάλα στ' ἄλογό του καὶ τὴν πῆρε.

Μὰ νὰ ὁ Ἡρακλῆς! Περνώντας στὶς Φερές γιὰ νὰ πάῃ στὴ Θράκη γιὰ τ' ἄλογα τοῦ Διομήδη, μπῆκε στὸ παλάτι τοῦ Ἄδμητου. Τί νὰ ἰδῆ ὅμως! Ὁ βασιλεὺς ἐκλαίει ἀπαρηγόρητα καὶ τραβοῦσε τὰ μαλλιά του.

— Ἡρώ μου, ἔχασα τὴ γυναῖκα μου καὶ λυποῦμαι πιδὸ πολύ, γιὰτὶ πέθανε γιὰ χάρη μου! εἶπε ὁ Ἄδμητος στὸν Ἡρακλῆ.

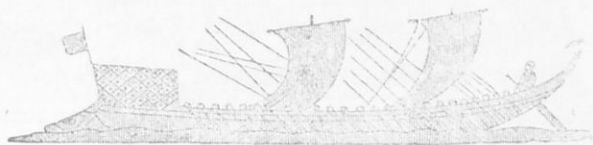
Ὁ Ἡρακλῆς σὰν τ' ἄκουσε συμπόνεσε τὸν Ἄδμητο καὶ δίχως νὰ πῆ

τίποτα, τράβηξε ίσια στο νεκροταφείο. Πήγε στο μνήμα τῆς βασίλισσας, ἔκαμε τὴν προσευχή του, ἄδραξε τὴ μαρμαρένια πλάκα ποὺ σκέπαζε τὴν πεθαμένη, μπῆκε μέσα στὸν τάφο κι ἄρπαξε τὴν Ἄλκηστη νὰ τὴ σηκώσει. Μὰ μόλις τὴν ἄγγιξε, ἓνα βαρὺ χέρι αἰσθάνθηκε στὸν ὦμο του. Ἦταν τὸ χέρι τοῦ Χάρου.

—Καὶ πῶς τολμᾶς νὰ πάρῃς τὴ γυναίκα αὐτὴ, ἀφοῦ βλέπεις πῶς εἶνε πεθαμένη;

Ὁ Ἡρακλῆς δὲ μίλησε. Ἄφησε γιὰ μιὰ στιγμή τὴν πεθαμένη καὶ σηκώθηκε ἄγριος ἀπὸ τὴν ὀργή. Τρομερὸ πάλεμα ἄρχισε τότε πάνω στὸν τάφο τῆς βασίλισσας. Τὰ μάρμαρα ἀνασηκώνονταν καὶ χτυποῦσαν βαριὰ πάλι στοὺς τάφους. Τὰ κυπαρίσσια ἔτρεμαν ἀπὸ τὰ πατήματα τοῦ Χάρου καὶ τοῦ Ἡρακλῆ κι ἔγερναν τῆς κορφές τους. Τὰ κόκαλα τῶν πεθαμένων ἔτριζαν. Τέτοιος ἀγῶνας δὲν ξανάγινε στὸ νεκροταφείο. Σὲ λίγη ὥρα ὁ Χάρος ἦταν ἀνάσκελα στὴ γῆ κι ὁ Ἡρακλῆς κρατώντας τον ἀπὸ τὰ δυὸ χέρια τοῦ εἶχε βάλει τὸ γόνυ στὸ στήθος. Ὁ Χάρος νικῆθηκε!

Ἡ Ἄλκηστη εὐθὺς τότε ξαναπῆρε τὴ ζωὴ, ἀνοιξε τὰ μάτια της κι εὐχαρίστησε τὸν ἥρωα.

Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

1. Τὸ χρυσόμαλλο δέρμα.

Στὸν Ὀρχομενὸ τῆς Βοιωτίας ἦταν βασιλιάς ὁ Ἀθάμας. Αὐτὸς εἶχε γυναῖκα τὴ Νεφέλη καὶ δυὸ παιδιά, τὸν Φρίξο καὶ τὴν Ἑλλη.

Ἡ Νεφέλη ἦταν ἀπὸ τὶς σπάνιες μητέρες. Ἀγαποῦσε τὰ παιδιά

της και τους ἔδωσε καλὴ ἀνατροφή. Ἄλλὰ πέθανε ἡ καημένη και ἡ νέα γυναίκα τοῦ Ἀθάμα, ἡ Ἰνώ, δὲν ἤθελε νὰ βλέπη στὰ μάτια της τὸ Φρίξο και τὴν Ἑλλη. Τόσο πολὺ μισοῦσε τὰ δύο παιδιὰ τῆς Νεφέλης, πὸν μέρα νύχτα δὲ συλλογιζόταν τίποτ' ἄλλο παρὰ πῶς νὰ τὰ καταστρέψῃ. Καὶ θὰ τὰ κατάστρεφε, ἂν δὲν ἀγρυπνοῦσε τὸ πνεῦμα τῆς μάνας τους. Παρουσιάστηκε μιὰ νύχτα στὰ παιδιὰ της, τὰ ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη και παραδίνοντάς τους ἕνα χρυσόμαλλο φτερωτὸ κριάρι τους εἶπε :

— Δύστυχα παιδιὰ μου, δὲν μπορεῖ πιά ἡ ψυχὴ μου νὰ βλέπη τὴ μητριὰ σας νὰ σᾶς βασανίζῃ και νὰ γυρεύῃ τὸν ἀφανισμό σας. Ἀνεβῆτε στὸ κριάρι αὐτὸ και φύγετε μακριὰ, ἐκεῖ πὸν δὲ θὰ μπορῆ νὰ σᾶς βλάψῃ.

Αὐτὰ εἶπε ἡ Νεφέλη στὰ ἀγαπημένα της παιδιὰ και ἔγινε ἀφαντῆ.

Τὰ δύο ἀδέρφια ὑπάκουσαν στὴ μάνα τους. Ἀνέβηκαν στὸ κριάρι, ἔμπρὸς ὁ Φρίξος και πίσω ἡ Ἑλλη, και ἔφυγαν. Τὸ χρυσόμαλλο κριάρι πετοῦσε ἀνατολικά και ἔφευγε πέρα γιὰ ξένες χῶρες. Κόντευε νὰ περάσῃ τὴν Ἑλληνικὴ θάλασσα και σὲ λίγο ἀκόμα τὰ παιδιὰ τῆς Νεφέλης θὰ κατέβαιναν στὴ στεριά, ὅπου θάδρισκαν φιλοξενία.

Ἄλλὰ γιὰ κακὴ τύχη, ὅταν τὸ φτερωτὸ κριάρι βρισκόταν ἀπάνω ἀπὸ μιὰ θάλασσα στενὴ, πὸν μοιάζει σὰν ποτάμι, ἡ Ἑλλη θέλησε νὰ κοιτάξῃ πίσω γιὰ ν' ἀποχαιρετήσῃ φαίνεται τὴν ἀγαπημένη της πατρίδα. Καὶ δίχως νὰ τὸ νιώσῃ, ξαπολύθηκε ἀπὸ τὸ κριάρι και ἔπεσε βρεχιά μέσα στὴ στενὴ θάλασσα, και πνίγηκε. Μόνον τ' ὄνομά της ἔμεινε ἀθάνατο. Ἡ στενὴ αὐτὴ θάλασσα πὸν σκέπαζε τὸ παρθενικὸ κορμί της, ὠνομάστηκε «Ἑλλήσποντος», θάλασσα δηλαδὴ τῆς Ἑλλης.

Ὁ Φρίξος ἔξακολούθησε τὸ δρόμο του μὲ σκισμένη τὴν καρδιά και ἔφτασε πέρα ἀπὸ τὴ Μαύρη θάλασσα, σὲ μιὰ χώρα πὸν λεγόταν Κολχίδα.

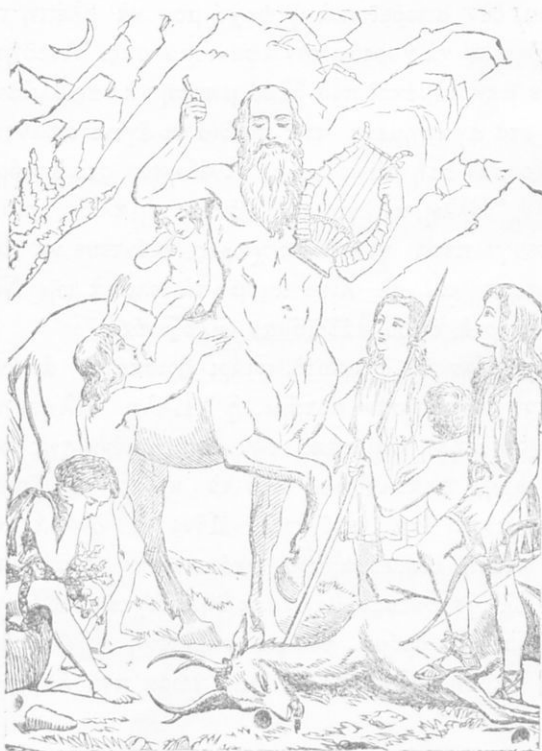
Ἐκεῖ ὁ Φρίξος θυσίασε τὸ κριάρι στὸ σωτήρα Δία και τὸ χρυσόμαλλο δέρμα του τὸ χάρισε στὸ βασιλεῖα τῆς Κολχίδας Αἰήτη, πὸν τὸν καλοδέχτηκε και τὸν φιλοξένησε. Κι ὁ Αἰήτης δέχτηκε μὲ χαρὰ τὸ πο-

λύτιμο δῶρο καὶ τὸ κρέμασε στὸ ἱερὸ δάσος τοῦ "Ἀρη,σ" ἕνα ψηλὸ δέντρο. Ἐκεῖ τὸ φύλαγε ἕνας φοβερὸς δράκοντας, ποὺ ποτέ του δὲν κοιμόταν.

Τὸ χρυσόμαλλο αὐτὸ δέρμα ἦταν ἡ αἰτία νὰ γίνη ἡ Ἀργοναυτική ἐκστρατεία, ποὺ θὰ δοῦμε παρακάτω.

2. Ὁ Πελίας καὶ ὁ Ἰάσωνας.

Ὁ Πελίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰωλκοῦ, εἶχε ἀρπάξει τὸ θρόνο ἀπὸ τὸ

μεγαλύτερο ἀδελφὸ του, τὸν Αἴζονα. Ὁ Αἴζωνας διωγμένος ἀπ' τὸν ἀδελφὸ του πῆγε στὰ χωράφια του καὶ τὸ γιό του τὸν Ἰάσωνα, ποὺ ἦταν μικρὸ παιδί ἀκόμα, τὸν παράδωσε στὸ σοφὸ Κένταυρο Χείρωνα, ποὺ κατοικοῦσε σὲ μιὰ σπηλιά στὸ βουνὸ Πήλιο, καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν ἀναθρέψῃ ὅπως ἐκεῖνος ἤξερε.

Ὁ Κένταυρος Χείρωνας ἦταν φοβερὸς στὴν ὄψη, γιατί ἀπὸ τὴ μέση καὶ κάτω ἦταν ἄλογο, ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ Κένταυροι, μὰ ἅμα τὸν ζύγωνε κανεὶς, ἔδλεπε

πὼς εἶχε νὰ κάμῃ μ' ἓνα πλάσμα γεμάτο καλοσύνη κι ἀγάπη, ὅπως δὰ εἶναι ὅλοι οἱ σοφοί. "Ὅλα τὰ ἡρώδουλα τοῦ καιροῦ ἐκείνου τὰ εἶχαν στείλει οἱ γονεῖς τους στὸν καλὸ αὐτὸ δάσκαλο γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν προπούμενη ἀνατροφή. Αὐτὸ λοιπὸν ἔκαμε κι ὁ Αἴζοντας.

Ὁ Ἰάσονας ἔμαθε σιμὰ στὸν Κένταυρο νὰ παίξῃ τὴ λύρα, νὰ ρίχνῃ τὸ τόξο, νὰ κυνηγᾷ τὰ ἄγρια ζῶα, νὰ σέβεται τοὺς θεούς, νὰ υποστηρίξῃ τὸ δίκιο καὶ ν' ἀψηφᾷ τὸν κίνδυνο. Τέτοιος ἦταν ὁ Ἰάσονας, ἔταν παλικάρι πιά εἴκοσι χρονῶν ἔμαθε τὴν ἀδικία ποὺ εἶχε κάμει ὁ θεῖος του ὁ Πελίας στὸν πατέρα του.

— Αὐτὸ ποὺ ἔκαμε ὁ θεῖος μου δὲν τὸ θέλησαν βέβαια οἱ θεοί, οὔτε καὶ οἱ ἄνθρωποι. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ζητήσω τὸ δίκιο τοῦ πατέρα μου. Ὁ θρόνος εἶναι δικός μας. Ὁ τύραννος πρέπει νὰ φύγῃ.

"Ἐτσι συλλογίστηκε ὁ Ἰάσονας καὶ τράβηξε ἴσια γιὰ τὴν Ἰωλκὸ. Ἐφτασε σ' ἓνα ποτάμι, ποὺ ἦταν λίγο ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόλη, κι ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ μπῆ μέσα στὰ ὄρμητικά του νερὰ γιὰ νὰ περάσῃ πέρα, ἀκουσε τὴ φωνὴ μιᾶς γριᾶς, κι ἦταν αὐτὴ ἡ μεγάλη θεὰ Ἥρα μεταμορφωμένη.

Ἡ Ἡρωικὴ Ἑλλάδα

— Παιδάκι μου, νὰ συχωρευθῶν τὰ πεθικμένα σου, πέρασέ με κι ἐμένα πέρα, γιατί φοβοῦμαι ἢ κηκμένη νὰ ριχτῶ στὸ ποτάμι. Ἔχει πολὺ νερὸ καὶ τὰ πόδια μου δὲν βαστοῦν στὴν ὀρμή του.

Κι ἀλλήθεια τὸ ποτάμι ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ τὴν πολλὴ βροχὴ κι ἂν τολμοῦσε ἢ γριά νὰ μπῆ μέσα, θά πνιγόταν. Ὁ Ἰάσοντας πρόθυμος ἔτρεξε καί, πῆρε τὴ γριά στοὺς ὤμους του καὶ τὴν ἔβγαλε στὴν ἀντικρινὴ ὄχθη. Ἀλλὰ μόλις τὴν ξεφορτώθηκε, εἶδε πὼς τοῦ ἔλειπε τὸ ἓνα του σαντάλι, τὸ εἶχε πάρει τὸ ποτάμι.

— Τὴν εὐχὴ μου νάχης, παλικάρι μου, καὶ νὰ δώσουν οἱ θεοὶ νὰ σοῦ βγῆ σὲ καλὸ πού ἔμεινες μ' ἓνα σαντάλι!

Ὁ Ἰάσοντας ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὰ πόδια του, χαμογέλασε καὶ προχώρησε. Ἔτσι ὅπως ἦταν, μονοσάνταλος, ἔφτασε στὸ παλάτι τοῦ Πελίας, παρουσιάστηκε μὲ θάρρος μπροστά του καὶ τοῦ εἶπε:

— Εἶμαι ὁ Ἰάσοντας, ὁ γιὸς τοῦ Αἴζονα, πού ἄδικα τοῦ ἄρπαξες τὸ θρόνο, κι ἤρθα τώρα νὰ ζητήσω τὸ δίκιο μου!

Ὁ Πελίας, σὺν εἶδε τὸ θεόμορφο Ἰάσωνα, τὰ ἔχασε καὶ πολὺ περισσότερο, γιατί τὸν εἶδε μονοσάνταλο. Ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸ εἶχε ζητήσει χρησμὸ ἀπὸ τὸ μαντεῖο πόσο θὰ κρατήσῃ ἢ βασιλεία του. Καὶ τὸ μαντεῖο ἀποκρίθηκε πὼς ἡ βασιλεία του κινδυνεύει μόνο ἀπὸ τὸ μονοσάνταλο.

Τι ἔπρεπε λοιπὸν νὰ κάμῃ; Ὁ μονοσάνταλος παρουσιάστηκε καὶ μάλιστα δὲν ἦταν τιποτένιος. Ἦταν παλικάρι κι εἶχε μαζί του καὶ τὸ δίκιο.

Ὁ πονηρὸς γέρος δὲν ἄργησε νὰ βρῆ τὸν τρόπο κι ἔλπιζε πὼς ἔτσι θὰ κέρδιζε γιὰ πάντα τὸ θρόνο, πού ἄδικα εἶχε ἄρπάξει. Ἐκρυψε τὴν ταραχὴ του κι εἶπε στὸν Ἰάσωνα.

— Παιδί μου, ἡ βασιλεία εἶναι δική σου. Ὁ Πατέρας σου εἶναι γέρος πιὰ καὶ δὲν πιστεύω νὰ θελήσῃ ὁ ἴδιος νὰ ξαναγίνῃ βασιλιάς. Ἀλλὰ πρέπει, πρὶν τὴν πάρης, νὰ δείξης πὼς σοῦ ἀξίζει κιόλας.

Καὶ πρὶν νὰ τελειώσῃ τὴν κουβέντα ὁ Πελίας, ρώτησε ὁ Ἰάσοντας:

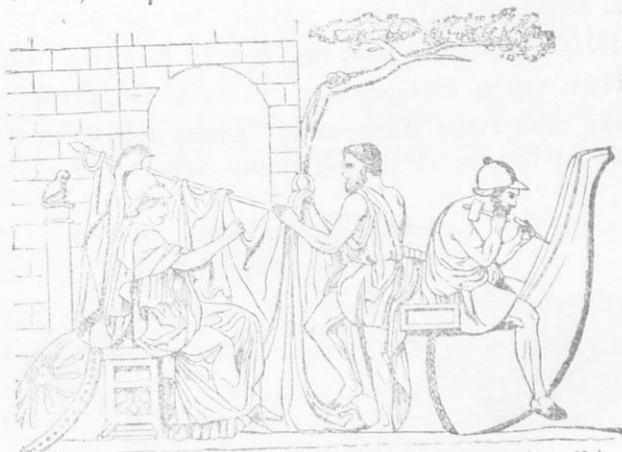
—Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω γιὰ νὰ δείξω πὼς εἶμαι ἄξιος βασιλιάς ;
—Νὰ πᾶς στὴν Κολχίδα νὰ φέρῃς τὸ χρυσόμαλλο δέρμα. Ἐὰν τὸ
κατορθώσῃς αὐτὸ, δὲ θὰ βρεθῇ κανεὶς νὰ πῆ πὼς δὲν εἶσαι ἄξιος γιὰ
τὸ θρόνο ποὺ εἶχε ἄλλοτε ὁ πατέρας σου. Ὅλοι θὰ σὲ θαυμάσουν
κι ὅλοι θὰ σοῦ εἶναι ὑπήκοοι πιστοὶ.

Ὁ Ἰάσωνας φιλότιμος καὶ γενναῖος, ὅπως ἦταν, δέχτηκε πρόθυμα
τὴν προσταγὴ τοῦ Πελῖα κι ἄρχισε τὶς ἐτοιμασίαις γιὰ τὴ μακρινὴν
κι ἐπικίνδυνον ἐκστρατεία.

3. Πῶς πῆγαν οἱ Ἄργοναῦτες στὴν Κολχίδα.

Ὁ Ἰάσωνας ἔστειλε κήρυκες σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ προσκά-
λεσε τοὺς ἥρωες νὰ τὸν βοηθήσουν στὸ βαρὺ ἔργο ποὺ ἀνάλαβε.

Ὅλοι τὸ θεώρησαν τιμὴ τους νὰ φέρουν πίσω τὸν πολύτιμο Ἑλ-
ληνικὸ θησαυρὸ, τὸ χρυσόμαλλο δέρμα, κι ἔτρεξαν πρόθυμοι στὴν
Ἰωλκὸ. Ἦρθαν ὁ Ἡρακλῆς κι ὁ Θησέας, ὁ Καστορας κι ὁ Πολυ-
δεύκης, οἱ γιοὶ τοῦ Δία, ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαιος, οἱ γιοὶ τοῦ Βοριά,
ὁ Ἀδμητος, ὁ ἄντρας τῆς Ἀλκίστης, ὁ ξακουσμένος μουσικὸς
Ὁρφέας κι ἄλλοι, πενήντα ὅλοι ὅλοι.

Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν κι ὁ ἄριστος ναυπηγὸς Ἄργος. Αὐτὸς

ἔφτιασε ἓνα γρήγορο καὶ καλοθάλασσο καράβι μὲ πενήντα κουπιὰ. Τὸ καράβι αὐτὸ ὠνομάστηκε Ἄργῶ καὶ οἱ ἥρωες, ποὺ ἔκαμαν τὴν ἐκστρατεία, Ἄργοναῦτες. Ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας καὶ κυβερνήτης στὴν Ἄργῶ ἦταν ὁ Ἰάσωνας καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι ἀνάλαβαν ἀπὸ μιὰ ὑπηρεσία ὁ καθένας. Ὁ ἓνας τιμονιέρης, ὁ ἄλλος παρατηρητὴς καὶ οἱ πολλοὶ κωπηλάτες.

Οἱ Ἄργοναῦτες πρόσφεραν θυσία στὸν Ποσειδῶνα καὶ στοὺς ἄλλους θαλασσινοὺς θεοὺς, πῆδησαν στὸ γοργὸ καράβι καὶ ἔβαλαν πλώρη γιὰ τὴν Κολχίδα. Ὁ Ὀρφέας μὲ τὴ λιγερὴ φωνή του καὶ τὴ μαγευτικὴ του λύρα ἐνθουσίαζε τοὺς ἥρωες καὶ ἡμέρευε τὰ ἄγρια κύματα τῆς θάλασσας.

Ἡ Ἄργῶ ἔσκιζε τὴ γαλανὴ θάλασσα καὶ προχωροῦσε ἀνατολικά. Πέρασε τὴ θάλασσα τῆς Θράκης, πέρασε τὸν Ἑλλήσποντο καὶ τὴν Προποντίδα καὶ ζύγωνε στὸ στενὸ τοῦ Βόσπορου. Πρὶν νὰ φτάσουν ἐκεῖ, ἄραξαν στὸ λιμάνι μιᾶς χώρας, ποὺ ἦταν βασιλιάς τῆς ὁ τυφλὸς μάντις Φινέας. Αὐτός, μολοντί βασιλιάς καὶ μάντις, ἦταν ἄνθρωπος πολὺ δυστυχισμένος. Ὅταν καθέταν νὰ φάη, ἔρχονταν οἱ Ἄρπιες, κάτι ὄρνια φοβερά, καὶ τοῦ ἄρπαζαν τὰ φαγιά. Κινδύνευε νὰ πεθάνη ὁ καημένος ἀπὸ τὴν πείνα καὶ μόνο μιὰ ἐλπίδα τὸν παρηγοροῦσε. Ἕνας χρησμὸς τοῦ Δία τοῦ εἶπε πὼς ἅμα περάσουν ἀπὸ τὴ χώρα του οἱ γιοὶ τοῦ Βοριᾶ μ' Ἑλληνικὸ καράβι, θὰ μπορέσῃ πάλι νὰ φάη. Γι' αὐτὸ μόλις ἔμαθε ὁ δύστηχος πὼς ἔφτασε Ἑλληνικὸ καράβι, ἐγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι του καὶ ἀκουμπώντας στὸ ραβδί του κατάρθωσε μὲ κόπο πολὺ νὰ πάη σιμὰ στοὺς Ἄργοναῦτες. Ἐπεσε στὰ πόδια τοὺς καὶ τοὺς παρακάλεσε μὲ δάκρυα νὰ τὸν γλιτώσουν ἀπὸ τὸ φοβερὸ βασανιστήριον.

Ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαις κυνηγοῦν τὶς Ἄρπιες.

Οἱ ἥρωες λυπήθησαν τὸ γέρο μάντι κι ἀποφάσισαν νὰ τὸν βοηθήσουν. Τοῦ ἐτοίμασαν ἀμέσως γεῦμα καὶ τὸν κάθισαν νὰ φάη. Ἐνα βουητὸ ἀκούστηκε τότε κι ἔφτασαν οἱ Ἄρπιες. Μὰ σηκώθηκαν εὐθὺς οἱ φτερωτοὶ γιοὶ τοῦ Βοριά, ὁ Ζήτηρ καὶ ὁ Κάλαιος, καὶ μὲ ξεγυμνωμένα τὰ σπαθιά τὶς κυνήγησαν τόσο, ποὺ τὶς ἀνάγκασαν νὰ μὴν ξαναγυρίσουν πιά.

Ὁ Φινέας ἔφαγε πλούσια καὶ καθαρὴ τροφή. Ἄρχισε νὰ ξαναπαίρῃ τὶς δυνάμεις του κι εὐγνωμονώντας τοὺς Ἄργοναυτες τοὺς εἶπε κάμποσα ἀπὸ κεῖνα ποὺ ἦταν γραφτὰ τοὺς νὰ τραβήξουν :

— Φεύγοντας ἀποδῶ θὰ περάσετε ἓνα στενὸ, τοὺς εἶπε, καὶ στὸ τέλος θὰ βρῆτε τὶς Συμληγάδες πέτρες. Εἶναι δυὸ βράχοι μεγάλοι σὰ νησιά. Δὲν εἶναι ριζωμένοι καλὰ στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας καὶ γι' αὐτὸ κουνιῶνται σὰ νὰ πλέουν. Συχνὰ χτυπιῶνται ἀναμεταξύ τους καὶ τότε βράζει γύρω τους ἄγρια ἢ θάλασσα. Θὰ περάσετε στὴ μέση. Ἄν δὲ θέλετε νὰ σᾶς τσακίσουν καὶ σᾶς καὶ τὸ καράβι, πρέπει νὰ περάσετε πρὸ γρήγορα κι ἀπὸ περιστέρι. Ἄν σωθῆτε, θὰ νικήσετε πέρα γιὰ πέρα καὶ θὰ γυρίσετε μὲ τὸ καλὸ στὴν Πατρίδα σας.

Οἱ Ἄργοναυτες εὐχαρίστησαν τὸ Φινέα κι ἔφυγαν. Ταξίδεψαν κάμποσες ἡμέρες πρῶτα, μὰ ἔξαφνα ἀκούσαν κρότο δυνατό. Ἦταν οἱ Συμληγάδες πέτρες ποὺ συγκρούονταν μ' ἓνα βουητὸ τρομαχτικὸ κι ἀνοίγαν πάλι καὶ ξανασυγκρούονταν ἀδιάκοπα. Ἡ Ἄργὼ σταμάτησε κι ἐνῶ ὁ τιμονιέρης στεκόταν στὸ τιμόνι ἄγρυπνος, ἓνας ἄλλος ἥρωας κρατοῦσε στὸ δεξι χέρι ἓνα περιστέρι. Ἄν τὸ περιστέρι - ἔτσι τοὺς εἶχε πρὶν ὁ Φινέας - περνοῦσε ἀνάμεσα στοὺς βράχους ἀνέγγιχτο, τότε θὰ μπορούσαν κι αὐτοὶ νὰ δοκιμάσουν νὰ περάσουν.

Τῆ στιγμῇ ἐκείνῃ ἀνοίγαν οἱ πέτρες. Ὁ ἥρωας ἄφησε τὸ περιστέρι νὰ πετάξῃ κι ὅλοι κοίταζαν ἀνήσυχτοι νὰ δοῦν τί θὰ γίνῃ. Τὸ περιστέρι πέταξε ἀνάμεσα στὶς πέτρες σὰ σαῖτα. Κόντευε νὰ τὶς περάσῃ. Μὰ, νάτες ! Ἦταν σιμὰ - σιμὰ, τὸ νερὸ ἀφρισμένο κυμάτιζε μ' ὄρμη, ἀέρας καὶ θάλασσα βούιζαν γύρω καὶ σὰ βροντὴ ἀντήχησε ἢ συγκρουσῆ

τους! Τὸ περιστέρι μόλις πρόφτασε νὰ διαβῆ ἀφήνοντας τὰ τελευταία φτερὰ τῆς οὐρᾶς του. Τὸ πέταμα εἶχε πετύχει καὶ τότε ὁ τιμονιέρης φώναξε στοὺς κωπηλάτες δυνατὰ :

— Ἐμπρὸς παιδιά, ὄλοι μαζί !

Οἱ βράχοι ἀνοίγαν πάλι. Τὸ κύμα χύθηκε ἀκράτητο στὸ ἀδειανὸ μέρος. Ἄρπαξε τὸ πλοῖο καὶ τόσερνε μαζί. Ὁ θάνατος ἦταν μπροστὰ τους. Ἐνα πελώριο κύμα ἐρχόταν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά. Τότε ὁ τιμονιέρης φώναξε στοὺς κωπηλάτες :

— Κρατῆστε τὰ κουπιὰ ψηλὰ !

Κι ἔτσι τὸ καράβι δὲ χύθηκε στὸ κύμα μέσα, ἀλλὰ σηκώθηκε ψηλὰ, ψηλότερα κι ἀπὸ τοὺς βράχους. Τότε βούτηξαν πάλι τὰ κουπιὰ οἱ κωπηλάτες καὶ τὰ τραβούσαν τόσο δυνατὰ, ποὺ λυγοῦσαν νὰ σπᾶσουν. Γύρω ἢ θάλασσα ἄφριζε. Τὸ χάος ἀνοιγόταν μπροστὰ τους κι οἱ βράχοι πλησίαζαν πάλι καὶ νὰ! ἄγγιζαν τοῦ πλοίου τὶς πλευρὲς. Μὰ ἡ Ἀθηναῖα δὲν ἄφησε τὴν Ἀργῶ νὰ χαθῆ. Τὸ ἀόρατο χέρι τῆς ἔσπρωξε μεμιάς δυνατὰ τὸ καράβι καὶ τὸ πέταξε πέρα. Στὴν τρομερῆ σύγκρουση τῶν βράχων μόνο ἡ ἄκρη τοῦ τιμονιοῦ πιάστηκε κι ἔγινε θρύψαλα. Ἄμα εἶδαν πάλι τὸν καθαρὸ οὐρανὸ καὶ τὴν ἤσυχη θάλασσα μπροστὰ τους οἱ ἥρωες, χαρούμενοι εὐχαριστοῦσαν τὴ θεὰ. Τοὺς φαινόταν σὰ νὰ εἶχαν βγῆ ἀπὸ τὸν Κάτω κόσμο.

Οἱ Συμπληγάδες πέτρες ἔμειναν ἀπὸ τότε ἀνοιχτές.

Οἱ Ἀργοναῦτες πέρασαν ὕστερα ὅλη τὴν ἀκρογιαλιὰ τῆς Μαύρης θάλασσας ἀνατολικά, προχώρεσαν λίγο καὶ σ' ἓνα ποτάμι κι ἔφτασαν στὴν Κολχίδα.

4. Πῶς ὁ Ἰάσωνας πῆρε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα.

Ὁ Ἰάσωνας ἄφησε τοὺς ἄλλους ἥρωες στὸ καράβι κι αὐτὸς μ' ἓνα μόνο σύντροφο παρουσιάστηκε στὸ Αἰήτη, φανέρωσε τ' ὄνομά του καὶ τοῦ εἶπε.

— Βασιλιά μου, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰωλκοῦ μὲ πρόσταξε νὰ πάρω τὸ

χρυσόμαλλο δέρμα και να τὸ πάω στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι δικό μας, γιατί
δ μακαρίτης ὁ Φρίξος τὸ ἀφιέρωσε στὸν Ἄρη.

— Παλικάρι μου, μπορεῖς νὰ πάρης τὸ χρυσόμαλλο δέρμα και νὰ
τὸ πᾶς στὴν Ἑλλάδα, φτάνει μόνο νὰ ζέψῃς τοὺς δύο ταύρους μου,
νὰ ὀργώσῃς μ' αὐτοὺς τὸ χωράφι τοῦ Ἄρη και νὰ σπείρῃς δόντια δρά-
κοντα.

Ἐὖ Ἰάσονας ἄκουσε μὲ προσοχὴ τὴν ἀπαίτησὴ τοῦ Αἰήτη και δὲν
ἤξερε τί ν' ἀποκριθῆ. Μολαταῦτα εἶπε στὸ βασιλιά :

— Βασιλιά μου, δέχομαι τὴν ἀπαίτησή σου κι αὔριο θὰ ἔρθω νὰ
τὴν ἐκτελέσω.

Κατέβηκε μὲ τὸ σύντροφό του στὴν Ἀργὴν, εἶπε στοὺς ἥρωες τὴν
ἀπαίτησὴ τοῦ Αἰήτη κι εἶπαι ἔμειναν σύμφωνοι νὰ κάμουν ὅτιδήποτε,
φτάνει μόνο νὰ πάρουν τὸ χρυσόμαλλο δέρμα. Μὰ ὁ Ἰάσονας και πάλι
δὲν μποροῦσε νὰ ἤσυχάσῃ. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι κοιμήθηκαν ἡσυχαι στὸ
πλοῖο, αὐτὸς ξαγρυπνοῦσε. Συλλογιζόταν πῶς θὰ κα-
τάρθωνε ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ζητοῦσε ὁ Αἰήτης. Ἔταν
ἄραγε εὐκόλο; Ἡ μήπως τοῦ ἔσθηνε ὁ βασιλιάς
καμιὰ παγίδα;

Κι ἐνῶ συλλογιζόταν αὐτὰ, βλέπει ἄξαφνα
μπροστά του τὴν σκιὰ μιᾶς γυναίκας. Ἔταν ἡ κόρη
τοῦ Αἰήτη, ἡ μάγισσα Μήδεια. Αὐτὴ εἶδε τὸν Ἰά-
σονα, ὅταν μιλοῦσε μὲ τὸν πατέρα της, ἄκουσε και
τὸν ἄθλο ποῦ τοῦ ἔβαλε ὁ βασιλιάς και τὸν λυ-
πήθηκε.

Εἶναι κρίμα ἓνα τέτοιο θεῖμορφο παλικάρι
νὰ χαθῆ ἄδικα, συλλογίστηκε, κι ἀποφάσισε νὰ τὸν
βοηθήσῃ. Παρουσιάστηκε λοιπὸν μπροστά του μυσ-
τικὰ ἀπὸ τοὺς δικούς της και τοῦ εἶπε :

— Ἐένε, ἔχεις μαζί σου τὸ δίκιο και τὸ νομίζω χρέος μου νὰ μ-
σ' ἀφήσω νὰ χαθῆς. Εἶμαι ἡ μάγισσα Μήδεια, ἡ κόρη τοῦ Αἰήτη, και

σὲ παρακαλῶ νὰ προσέξῃς σ' ὅ,τι θὰ σοῦ πῶ. Οἱ ταῦροι τοῦ πατέρα μου εἶναι πολὺ ἄγριοι κι ἀπὸ τὰ ρουθούνια τους βγαίνουν φλόγες. Εἶναι ἀδύνατο νὰ τοὺς ἡμερέψῃς καὶ νὰ τοὺς ζέψῃς δίχως καμιὰ βοήθεια. Μὰ κι ὅταν γίνῃ αὐτὸ κι ὀργώσης καὶ σπείρῃς τὰ δόντια δράκοντα, νέος κίνδυνος πὺρ φοβερός θὰ σοῦ παρουσιαστῇ. Ἀπὸ κάθε δόντι πού θὰ σπείρῃς, θὰ φυτρώσῃ κι ἕνας γίγαντας ὀπλισμένος. Κι αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν γιγάντων πρέπει νὰ τὸ πολεμήσῃς ὀλομόναχος καὶ νὰ τὸ νικήσῃς. Θὰ τὸ κατορθώσῃς; Ὅχι βέβαια. Μὰ κι ἂν τὸ κατορθώσῃς, τίποτα δὲν ἔχεις νὰ ὠφελῃθῇς. Τὸ χρυσόμαλλο δέρμα τὸ φυλάει δράκοντας ἀκοίμητος κι ἀνίκητος. Πῶς λοιπὸν θὰ κατορθώσῃς νὰ τὸ πάρῃς;

— Μήδεια, ἡ εὐγνωμοσύνη μου θὰ εἶναι αἰώνια, ἂν μὲ βοηθήσῃς νὰ κερδίσω τὸ δίκιο πού μ' ἀναγνωρίζεις. Ἐμπρὸς λοιπὸν Λέγε μου τί πρέπει νὰ κάμω! εἶπε ὁ Ἰάσωνας.

Κι ἡ Μήδεια τοῦ εἶπε :

— Πάρε αὐτὴν τὴν ἀλοιφή. Εἶναι φτιασμένη ἀπὸ βότανο μαγικὸ, ἄλειψε καλὰ μ' αὐτὴ τὸ σῶμα σου καὶ τὰ ὄπλα σου κι ὄλα θὰ τὰ κατορθώσῃς. Ζέψε τοὺς φοβεροὺς ταύρους, ὠργώσε καὶ σπεῖρε τὸ χωράφι κι ὅταν ξεφυτρώσουν οἱ ὀπλισμένοι γίγαντες, ρίξε ἀνάμεσά τους πέτρες. χωρὶς ὅμως νὰ σὲ ἴδουν. Τότε αὐτοὶ θὰ πιαστοῦν μεταξύ τους καὶ θὰ σκοτωθοῦν.

Κι ἔτσι ἔγινε. Ὁ Ἰάσωνας ἔκαμε μ' ἀκρίθεια ὄλα ὅσα τὸν συμβούλεψε ἡ Μήδεια καὶ βγήκε νικητῆς. Μὰ ὁ Αἰήτης ὄχι μόνο ἀρνῆθηκε νὰ κάμῃ ὅ,τι ὑποσχέθηκε, ἀλλὰ κι ἐτοίμαζε στρατὸ νὰ ριχτῇ στοὺς Ἄργοναυτες. Κι ἐκεῖνοι συνάχτηκαν κι ἀποφάσισαν νὰ πάρουν μὲ τὴ βία τὸ χρυσόμαλλο δέρμα.

Ἡ Μήδεια πάλι κινδύνευε νὰ σκοτωθῇ ἀπὸ τὸν πατέρα της. Ὁ κακὸς βρασιλιὰς κατάλαθε πῶς ἡ κόρη του βοηθεῖ τοὺς ξένους.

Μὰ τὴ φορὰ αὐτὴ ἡ δύναμη τῆς Μήδειας, πού ἔταξε τὴν τύχη της μὲ τὸ δίκιο, ἦταν ἀνώτερη ἀπὸ τοὺς στρατοὺς τοῦ ἀδικίου Αἰήτη. Ἡ μάγισσα ὠδήγησε ὀλονυχτίς τὸν Ἰάσωνα στὸ δάσος, ὅπου ἦταν

κρεμασμένο τὸ χρυσόμαλλο δέρμα. Μαζί τους ἦταν κι ὁ Ὅρφέας μὲ τὴ λύρα του. Κι ἐνῶ ἐκείνη ἔρριχνε στὸ ἀνοιχτὸ στόμα τοῦ δράκοντα τὸ μαγικὸ βοτάνι, ὁ Ὅρφέας ἔπαιζε γλυκὰ τὴ λύρα. Ὁ φοβερὸς δράκοντας ἡμέρεψε ἀμέσως καὶ κοιμήθηκε. Ὁ Ἴάσωνας πέρασε δρασσε-

λώντας τὸ φοβερὸ θηριό, πήρε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα καὶ κατέβηκε θριαμβευτικὰ στὴν Ἀργὴ. Οἱ Ἀργοναῦτες τράβηξαν τὰ κουπιὰ κι ἔφυγαν. Μαζί τους πήραν καὶ τὴ Μήδεια γιὰ νὰ τὴ γλιτώσουν ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ ἄγριου κι ἄδικου βασιλιᾶ.

5. Οἱ περιπέτειες τῶν Ἀργοναυτῶν στὸ γυρισμὸ.

Ὁ Αἰήτης νόμισε πὼς οἱ Ἀργοναῦτες ἔφυγαν ἄπραχτοι. Μὰ σὰν ἔμαθε πὼς ἔλειπε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα καὶ πὼς οἱ Ἀργοναῦτες πῆραν μαζὶ τους καὶ τὴ Μήδεια, πρόσταξε μανιασμένους τοὺς Κόλχους νὰ κυνηγήσουν τὴν Ἀργῶ.

Οἱ Κόλχοι πήδησαν εὐθὺς στὰ ἐλαφρά τους πλοῖα καὶ ἄρχισαν νὰ κυνηγοῦν τὴν Ἀργῶ.

Μὰ ἦταν ἀργά. Τὸ γοργοκίνητο Ἑλληνικὸ καράβι εἶχε πάρει δρόμο πολλὸν. Ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ φτάσουν. Μολαταῦτα ἔχοντας αὐστηρὴ προσταγὴ ἀπὸ τὸν Αἰήτη ἐξακολούθησαν νὰ τὸ κυνηγοῦν.

Οἱ Ἀργοναῦτες περιπλανήθηκαν σὲ διάφορα μέρη ἀπὸ τίς τρικυμίες. Πῆγαν στὸ νησί τῆς μάγισσας θεᾶς Κίρκης. Ἐφυγαν ἀποκεῖ ἄβλαβοι καὶ ἔφτασαν στὸ νησί τῶν πλανερῶν Σειρήνων. Αὐτὲς μὲ τὰ τραγούδια τους ξεγελοῦσαν ἐλα τὰ καράβια, τάφερναν στὸ νησί τους καὶ σκότωναν τοὺς ναῦτες. Καὶ τώρα τραγουδοῦσαν τὰ καλύτερα τραγούδια τους καὶ οἱ Ἀργοναῦτες ἤθελαν νὰ ζυγώσουν στὸ λιμάνι. Μὰ τότε σηκώθηκε ὁ Ὀρφέας καὶ ἄρχισε νὰ παίζει τὴ θεϊκὴ του λύρα τόσο γλυκά, πὺ ἔσβηγε τὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων. Ἔτσι γλίτωσαν οἱ Ἀργοναῦτες ἀπὸ τὸ βέβαιον αὐτὸ κίνδυνον καὶ ἔφτασαν στὸ νησί τῶν Φαιάκων, πὺ ἦταν ἀνθρωποὶ φιλόξενοι.

Οἱ Φαίαικες μὲ τὸν καλὸ τους βασιλιὰ Ἀλκίνοο τοὺς δέχτηκαν πολὺ φιλόξενα. Ἄλλ' ἐνῶ ἐτοιμάζονταν νὰ ἡσυχάσουν λίγο, φανερώθηκε ξαφνικὰ στρατὸς τῶν Κόλχων, πὺ ἦρθε ἐκεῖ μὲ τὰ καράβια ἀπ' ἄλλο δρόμον. Οἱ Κόλχοι ζητοῦσαν νὰ πάρουν πίσω τὴ Μήδεια, εἰδεμὴ θὰ πολεμοῦσαν τοὺς Ἑλλήνες φριχτά.

Ἡ Μήδεια ἔπεσε στὰ γόνατα τῆς Ἀρήτης, τῆς γυναίκας τοῦ Ἀλκίνοου, καὶ τὴν παρακαλοῦσε νὰ μπῆ στὴ μέση γιὰ νὰ μὴ γίνῃ

πόλεμος. Ἡ Ἀρήτη τότε ζήτησε ἀπὸ τοὺς ἥρωες λίγον καιρὸ γιὰ νὰ σκεφτῆ ὁ βασιλιάς Ἀλκίνοος καὶ ν' ἀποφασίσῃ. Τὸ βράδυ ὁ Ἀλκίνοος σκεπτόταν μαζί μὲ τὴ γυναῖκα του τί νὰ κάμῃ. Ἡ Ἀρήτη τοῦ διηγῆθηκε πὼς ὁ Ἰάσονας θὰ πάρῃ τὴ Μήδεια γυναῖκα του καὶ τότε αὐτὸς εἶπε :

— Ἐγὼ θὰ τοὺς ἔδιωχνα τοὺς Κόλχους ἀποδῶ μὲ τὰ ὅπλα, μὰ δὲ θέλω νὰ προσβάλω τὸ Δία, ποὺ προστατεύει τοὺς ξένους. Ἄκουσε ἔμως τί θὰ κάμω. Ἄν ἡ Μήδεια εἶναι ἀκόμη ἐλεύθερη, τότε πρέπει νὰ πάῃ πίσω στὸν πατέρα της, ἂν ἔμως εἶναι παντρεμένη μὲ τὸν Ἰάσονα, τότε πρέπει φυσικὰ νὰ μείνῃ στὸν ἄντρα της.

Τότε ἡ Ἀρήτη παράγγειλε στὸν Ἰάσονα νὰ παντρευτῆ τὴ Μήδεια πρὶν ξημερώσῃ ἢ ἄλλῃ μέρα. Οἱ σύντροφοι τοῦ Ἰάσονα ἦταν σύμφωνα σ' αὐτὸ. Κι ἔτσι τὸ βράδυ ἐκεῖνο ἔγινε ὁ γάμος τοῦ Ἰάσονα καὶ τῆς Μήδειας καὶ οἱ Ἀργοναῦτες ἔκαμαν λαμπρὴ τελετῆ. Ὁ Ὀρφείας μὲ τὴ λύρα καὶ οἱ ἄλλοι ἥρωες μὲ τὸ στόμα τραγούδησαν τὸ τραγούδι τοῦ γάμου, τὸν ὕμναιον.

Ὅταν τὴν ἄλλῃ μέρα ὁ Ἀλκίνοος πληροφορήθηκε ἐπίσημα τὸ γάμο, εἶπε πὼς ἡ Μήδεια δὲν μπορεῖ νὰ δοθῇ στοὺς Κόλχους. Μάταια ζήτησαν αὐτοὶ ν' ἀντισταθοῦν. Ὁ βασιλιάς τοὺς δήλωσε καθαρὰ πὼς ἡ πρέπει νὰ μείνουν ἐκεῖ, σὰν ξένοι, ἡσυχιοὶ ἢ πρέπει νὰ μποῦν στὰ καράβια τους καὶ νὰ φύγουν. Καὶ οἱ Κόλχοι μὴ θέλοντας νὰ γυρίσουν πίσω χωρὶς τὴ Μήδεια προτίμησαν τὸ πρῶτο καὶ κάθισαν στὸ νησί τῶν Φαιάκων γιὰ πάντα.

Οἱ Ἀργοναῦτες ἔφυγαν ἀπὸ τὸ νησί τῶν Φαιάκων, μὰ νέες τρικυμίες τοὺς ἔρριξαν στ' ἀκρογιαλίας τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀποκεῖ στὴν Κρήτη καὶ ἔπειτα στὴν Αἴγινα. Ἐδῶ τελείωσαν πιά τὰ βάρσάνά τους. Ἡ Ἀργὼ ξεκίνησε μὲ πρῖμο ἄνεμο καὶ ἔφτασε στὴν Ἰωλκὸν, ὅπου ὁ λαὸς ὑποδέχτηκε τοὺς ἥρωες μὲ γιορτὲς μεγάλες.

Τὸ θεῖο πλοῖο τ' ἀφίερωσε ὁ Ἰάσονας στὸν Ποσειδῶνα. Κι ἔταν

πιὰ ἔγινε σκόνη ὄλο του τὸ ξύλο ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, τὸ πῆραν οἱ θεοὶ ψηλὰ κι ἔλαμπε κεῖ στὸν οὐρανὸ ἀστερισμὸς λαμπρὸς.

Ὁ Ἰάσωνας βρῆκε τὸ βασιλιὰ Πελία ζωντανὸ καθὼς και τὸν ἀποδιωγμένον πατέρα του, τὸ γέρο - Αἴσωνα. Ἔδωσε στὸν Πελία τὸ χρυσόμαλλο δέρμα κι ἔκαμε βασιλιὰ τὸ πατέρα του, πὸ τὸν ξανάνωσε ἡ Μήδεια μὲ τὰ μαγικά της βότανα.

Ὁ Πελίας πέθανε καὶ πέθανε μὲ τὸν καιρὸ κι ὁ Αἴσωνας. Βασιλιάς ὅμως ἔγινε ὁ γιὸς τοῦ Πελία Ἀκάστος κι ὁ Ἰάσωνας ἔφυγε μὲ τὴ Μήδεια καὶ πῆγε στὴν Κόρινθο. Ἐζῆσε κεῖ κάμποσον καιρὸ εὐτυχισμένος μὲ τὴ γυναῖκα του. Ἡ Μήδεια ὅμως ἔφυγε μιὰ μέρα μ' ἓνα ἀμάξι πὸ τὸσερναν δράκοι φτερωτοὶ καὶ δὲ μαθεύτηκε πιὰ τί ἔγινε. Λένε πὼς τότε πέθανε κι ὁ Ἰάσωνας, ἀλλὰ πὼς, δὲν τὸ ξέρομε ὠρισμένα. Ἄλλοι λένε πὼς πέθανε θάνατο φυσικὸ κι ἄλλοι πὼς σκοτώθηκε μὲ τὸ σπαθὶ του.

Ὁ Ὀρφεὺς μὲ τὴ λύρα του μαγεύει
καὶ τὰ θηρία ἀκόμα.

Ο ΤΡΩΪΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

1. Ἡ ἀφορμὴ τοῦ πολέμου

Στὴ Σπάρτη, στὴν ὠραία πολιτεία ποὺ εἶναι στὴ Λακεδαίμονα, στὶς ὄχθες τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ ἦταν βασιλιάς ὁ Μενέλαος. Αὐτὸς εἶχε γυναῖκα τὴν ὠραία Ἑλένη, τὴν πιὸ ὁμορφή Ἑλληνοπούλα τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Στὴν Τροία πάλι, σὲ μιὰ ἄλλη πολιτεία ποὺ ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πέρα στὰ βορειοδυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἦταν βασιλιάς ὁ γέρο - Πρίαμος κι εἶχε γυναῖκα τὴν Ἑκάθη. Οἱ βασιλεῖς τῆς Τροίας ἦταν πλούσιοι κι εἶχαν πολλὰ παιδιά ὁμορφα καὶ παλικάρια. Τὸ πρῶτο τους λεγόταν Ἔκτορας κι ἦταν καὶ τὸ πρῶτο παλικάρι, καὶ τὸ τελευταῖο Πάρις κι ἦταν ὁ πιὸ ὁμορφος.

Μιὰ καλοκαιρινὴ βραδιά ἦρθε στὸ παλάτι τοῦ Μενέλαου ὁ Πάρις καὶ ζήτησε φιλοξενία.

— Ἦρθα, βασιλιά μου, στὴν ξακουσμένη πολιτεία σου μὲ γρήγορο καράβι καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ δεχτῆς στ' ἀρχοντικό σου. Θὰ μείνω λίγες ἡμέρες νὰ ἰδῶ τὴ χώρα σου καὶ νὰ γνωρίσω τὸν εὐγενικό λαὸ ποὺ κυβερνᾷς, εἶπε ὁ Πάρις μπαίνοντας στὸ παλάτι τοῦ Μενέλαου.

Ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη τὸ θεώρησαν τιμὴ τους νὰ φιλοξενήσουν τὸ ξακουσμένο βασιλόπουλο τῆς Τροίας. Τὸ δέχτηκαν μὲ χαρὰ στὸ παλάτι τους καὶ πρόσταξαν τοὺς ὑπηρέτες νὰ πᾶνε δῶρα καὶ τροφές στοὺς ναῦτες του, ποὺ εἶχαν μείνει μὲ τὸ πλοῖο κάτω στὸ λιμάνι.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ παλάτι τοῦ Μενέλαου γιῶρταζε τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Πάρι. Πλούσιο τραπέζι καὶ χορὸς καὶ μουσικὴ γλυκειὰ μὲ τίς χορδὲς τῆς λύρας.

Μὰ πάνω στο ξεφάντωμα ἤρθε ἀποσταλμένος ἀπ' τὴν Κρήτη καὶ προσκάλεσε τὸ Μενέλαο νὰ πάη εὐθὺς ἐκεῖ γιὰ σπουδαία ὑπόθεση τῆς χώρας.

— Μὲ συγχωρεῖς, λέει ὁ Μενέλαος στὸν Πάρι. Ἀπάνω ἀπ' ὅλους μας εἶναι ἡ πολιτεία. Καὶ τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας μὲ καλεῖ νὰ φύγω. Μπορεῖς νὰ μείνης στὸ παλάτι μου ὅσο θέλεις. Θὰ χαρῶ πολὺ ἂν σὲ βρῶ ἐδῶ, ὅταν θὰ γυρίσω.

Μὰ γιὰ κακὴ τύχη δὲν ἔγινε αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ Μενέλαος. Ὁ Πάρις πρότεινε στὴν Ἑλένη νὰ κάμουν μιὰ ἐπίσκεψη στὸ πλοῖο του κι ἐκεῖνη ἀνύποπτη τὸ δέχτηκε. Μόλις ὅμως ἀνέβηκαν στὸ πλοῖο, ὁ Πάρις πρόσταξε τοὺς ναῦτες νὰ σηκώσουν τὴν ἄγκυρα καὶ νὰ τραβήξουν τὰ κουπιὰ.

Ἡ Ἑλένη κλαίει καὶ τραβᾷ τὰ μαλλιά της, μὰ τοῦ κάκου. Σὲ λίγες ἡμέρες βρίσκεται στὴν Τροία, στὸ παλάτι τοῦ γέρο - Πριάμου.

Ἡ πατέρας τοῦ Πάρι λυπᾶται καὶ ἀγαναχτεῖ κι ἡ καρδιά τῆς μάνας του θλίβεται γι' αὐτὸ ποὺ ἔκαμε τὸ ἄμυαλο παιδί τους. Μὰ τί νὰ κάμουν; Ὁ Πάρις δὲ μετανοεῖ καὶ τὸ λέει καθαρὰ πὼς ἡ θεὰ Ἀφροδίτη τὸν ἔσπρωξε στὴν πράξη αὐτή.

Οἱ καημένοι οἱ γονεῖς κουνοῦν τὸ κεφάλι καὶ μοιρολογοῦν καὶ βάζουν χίλια δυὸ κακὰ στὸ νοῦ τους γιὰ τὴν Τροία.

— Καὶ πὼς μποροῦν οἱ Ἕλληνες ν' ἀφήσουν ἀτιμώρητη τὴ διαγωγή τοῦ γιοῦ μας; συλλογίζονται κι ἀνησυχοῦν καὶ συμβουλεύονται τ' ἄλλα τὰ παιδιά τους.

Κι εἶχαν δίκιο ν' ἀνησυχοῦν οἱ γονεῖς τοῦ Πάρι. Ἡ ἄρπαγὴ τῆς ὡραίας Ἑλένης ἦταν ἡ ἀφορμὴ τοῦ μεγάλου καὶ τρομεροῦ πολέμου, ποὺ ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες μὲ τοὺς Τρωαδίτες γύρω στὰ φρούρια τῆς Τροίας κι ὠνομάστηκε Τρωϊκὸς πόλεμος.

2. Οἱ Ἕλληνες ἐτοιμάζονται γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ὁ Μενέλαος γύρισε ἀπὸ τὴν Κρήτη, βρῆκε τὸ παλάτι του σὲ μεγάλο πένθος. Ὅλοι ἦταν περμένοι μπρούμυτα κι ἔκλαιαν. Ἡ μονάρχισθ κόρη του δὲν μπορούσε μιλιὰ νὰ βγάλῃ. Πνιγόταν ἀπ' τὸ κλάμα. Ἡ γλυκειὰ φωνὴ τῆς Ἑλένης δὲν ἀκούοταν.

Ποῦ εἶναι ἡ βασίλισσα; ρωτᾷ ὁ Μενέλαος. Καὶ μιὰ γριὰ ὑπηρέτρια τοῦ λέει μὲ τρεμουλιαστὴ φωνὴ καὶ μὲ μάτια δακρυσομένα πὼς τὴν ἄρπαξε ὁ ξένος.

Ὁ γενναῖος βασιλιάς ἀκούοντας τὴν ἀπροσδόκητη εἶδηση ἔμεινε λίγη ὥρα ἀμίλητος. Στὰ στήθια του ἔβραζε ἡ ὀργή. Σήκωσε τὰ χέρια του ψηλὰ καὶ μὲ μάτια βουρκωμένα τράβηξε τὰ μακριὰ ξανθὰ μαλλιά του. Πάτησε μὲ δύναμη κάτω τὸ πόδι καὶ φώναξε :

— Ἄ, τὸν ἄθλιο !

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Μενέλαος ἔστειλε μήνυμα γιὰ τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθε στὸν ἀδελφό του Ἄγαμέμνονα, ποῦ ἦταν βασιλιάς στὶς Μυκῆνες, κι ἐκεῖνος τὸ μήνησε σ' ὅλους τοὺς ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων.

— Ἄν δὲν ἱκανοποιηθῇ ὁ Μενέλαος κι ἂν δὲ διώξῃ ἡ Ἑλλάδα τὴ ντροπὴ ποῦ τῆς ἔκαμε ὁ Πάρις, δὲν πρέπει νὰ ἡσυχάσωμε ! συλλογίστηκαν κι ἔτρεξαν εἰκοσιπέντε ὄλοι ὄλοι στὴ Σπάρτη γιὰ νὰ σκεφτοῦν τί εἶναι σωστὸ νὰ κάμουν.

— Νὰ τὸν τιμωρήσωμε ! φωνάζουν μερικοί. Νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ πατρίδα κι ὁ Μενέλαος, φωνάζουν ἄλλοι. Κι ὄλοι εἶναι σύμφωνοι κι ἀποφασίζουν νὰ στείλουν πρῶτα πρῶτα ἀντιπρόσωπους στὴν Τροία γιὰ νὰ ζητήσουν τὴν Ἑλένη καὶ νὰ πάρουν γράμμα ἀπὸ τὸν Πάρι πὼς μετανοεῖ καὶ ζητεῖ σεγχώρεση γι' αὐτὸ ποῦ ἔκαμε.

Μὰ γιὰ κάθε ἐνδεχόμενον ἐτοιμάζονται γιὰ πόλεμο. Ἐκεῖ τοὺς σπρώχνει ἡ καρδιά. Αὐτὸν ζητεῖ τῆς πατρίδας ἡ τιμή.

3. Ἡ συγκέντρωση στὴν Αὐλίδα. Ἡ θυσία τῆς Ἴφιγένειας. Τὸ ξεκίνημα γιὰ τὴν Τροία.

Ὁ Μενέλαος κι ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης Ὀδυσσεύς, ποὺ πῆγαν ἀποσταλμένοι στὴν Τροία, ἔχι μόνο δὲν κατώρθωσαν τίποτα, ἀλλὰ καὶ βρίστηκαν ἀπὸ τοὺς Τρωαδίτες καὶ διώχτηκαν σὰ νὰ ἦταν ζητιάνοι.

Στὸ ἄκουσμα αὐτὸ οἱ Ἕλληνες ἔγιναν θηρία. Δὲν περίμεναν τόση ἀδιαντροπιά ἀπὸ τοὺς Τρωαδίτες.

— Πόλεμος! πόλεμος! φώναζαν ἔλοι ἀπὸ παντοῦ καὶ κάλεσαν στρατὸ κι ἐτοίμασαν πλοῖα καὶ μάζεψαν ζῶα καὶ τροφές καὶ συγκεντρώθηκαν στὴν Αὐλίδα τῆς Βοιωτίας. Ἀποκεῖ θὰ ξεκίνοῦσαν γιὰ τὴν Τροία. Ἦταν ἔλοι ἔλοι ἑκατὸ χιλιάδες στρατὸς καὶ χίλια διακόσια πλοῖα.

Γεμάτοι φωτιά οἱ στρατιῶτες, σωστὰ θαλασσοπούλια τὰ καράβια, κάνουν γενικὸ ἀρχηγὸ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ καρτεροῦν τὸν κατάλληλο καιρὸ γιὰ τὸ ξεκίνημα.

Μὰ τρικυμία φοβερή δὲν ἀφήνει τὰ καράβια νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Αὐλίδας.

Περνοῦν ἡμέρες πολλές καὶ ἡ τρικυμία δὲν παύει. Οἱ στρατιῶτες στενοχωριοῦνται. Θέλουν νὰ φτάσουν γρήγορα στὴν Τροία γιὰ νὰ κάμουν τὸ χρέος τους στὴν πατρίδα. Οἱ στρατηγοὶ πάλι δὲν ξέρουν τί νὰ κάμουν κι ἀποφασίζουν νὰ ρωτήσουν τὸ μάντι Κάλχα γιὰ τὴν αἰτία τοῦ κακοῦ.

— Ἡ θεὰ Ἄρτεμη εἶναι ὀργισμένη μαζί μας, γιατί ὁ Ἀγαμέμνονας σκότωσε στὸ κυνήγι τὸ ἱερό της ἐλάφι. Τότε μόνο ἡ θεὰ θὰ μᾶς συγχωρέσει καὶ θὰ μᾶς ἀφήσει νὰ φύγωμε γιὰ τὴν Τροία, ἔταν ὁ Ἀγαμέμνονας θυσιάσει στὸ βωμὸ της τὴν πρώτη θυγατέρα του, τὴν Ἴφιγένεια, εἶπε ὁ Κάλχας.

Λύπη μεγάλη ἔπεσε στὸ στρατόπεδο τῶν Ἑλλήνων.

— Μπορεῖ νὰ θυσιάσῃ ὁ Ἀγαμέμνωνας τὴν ἀγαπημένη του κόρη, γιὰ τὴν ἐκστρατεία; ρωτοῦσε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

— Ναί! συλλογίζεται ὁ Ἀγαμέμνωνας. Γιὰ τὴν πατρίδα ἀποφασίζω τὴ θυσία τῆς θυγατέρας μου. Μὰ πῶς θὰ τὰ καταφέρω νὰ τὴν πάρω ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας της;

Αὐτὸ μόνο βρίσκει δύσκολο ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ στέλνει γράμμα στὴν Κλυταιμνήστρα, στὶς Μυκῆνες, καὶ τῆς παραγγέλλει νὰ στείλῃ ἐκεῖ τὴν Ἰφιγένεια γιὰ ὑπόθεσιν καλὴν.

Ἡ Κλυταιμνήστρα ὑποψιάζεται πῶς ὁ Ἀγαμέμνωνας θέλει ἴσως νὰ παντρεύῃ τὴν ἀγαπημένη τους θυγατέρα καὶ τὴ φέρνει ἡ ἴδια στὴν Ἀβλίδα.

Καὶ τώρα πῶς νὰ φανερώσῃ ὁ Ἀγαμέμνωνας στὴν γυναῖκα του τὴν τρομερὴ ἀλήθεια; Πῶς νὰ τῆς πῇ νὰ θυσιάσουν τὴν Ἰφιγένειά τους; Μὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλιῶς καὶ λέει καὶ στὶς δύο τὴν ἀλήθεια.

— Ἡ πατρίδα ζητεῖ νὰ θυσιαστῇ ἡ ἀγαπημένη μου κόρη, καὶ ἡ γυναῖκα μου νὰ πνίξῃ τὸν πόνο της! λέει ὁ Ἀγαμέμνωνας στὶς δύο γυναῖκες.

Κλαίει ὁ Κλυταιμνήστρα καὶ γονατισμένη παρακαλεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ λυπηθῇ τὴ θυγατέρα τους.

— Τὴ λυποῦμαι κι ἐγὼ ὅπως κι ἐσύ! ἀποκρίνεται ἐκεῖνος. Μὰ τί

Ἡ Ἡρωικὴ Ἑλλάδα

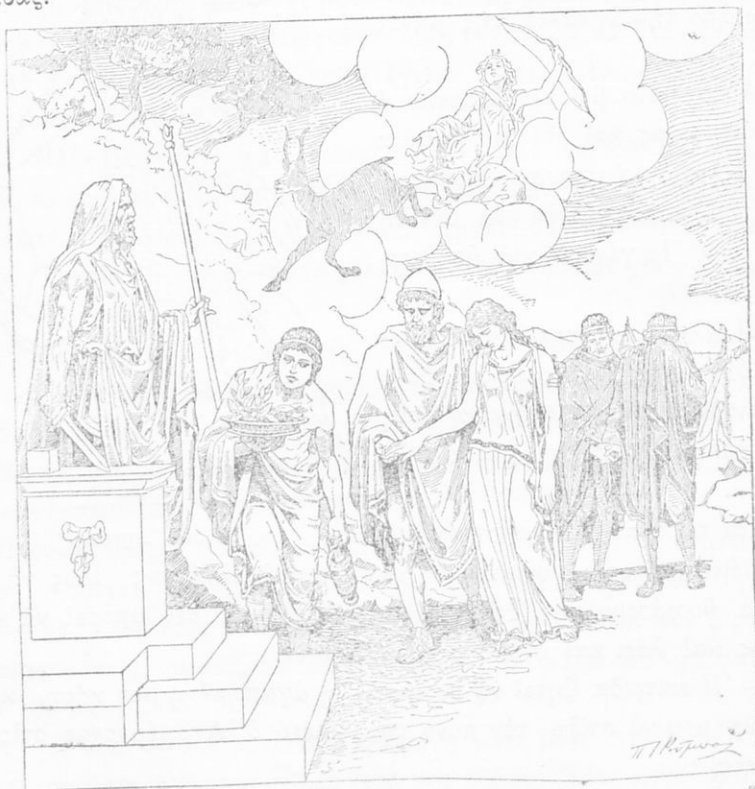

Ἡ θεὰ Ἀρτεμη.

μπορώ νά κάμω, ἀφοῦ τὸ θέλουν εἰ θεοὶ καὶ τὸ ζητεῖ ἡ πατρίδα ;

Ἡ Ἰφιγένεια τότε σὰ σωστὴ Ἑλληνοπούλα παρακαλεῖ τὴ μητέρα της νὰ μὴ λυπᾶται καὶ νὰ μὴν κλαίη, ἀφοῦ ἡ θυσία της θὰ κάμῃ καλὸ στὴν πατρίδα. Καὶ στολισμένη, ὅπως ἦταν, προχωρεῖ μὲ θάρρος στὸ βωμὸ καὶ λέει στὸ μάντι :

— Κάμε, Κάλχα, γρήγορα ἐκεῖνο ποὺ ζητεῖ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδας.

Ὁ μάντις δακρυσμένος ἐτοιμάζεται νὰ θυσιάσῃ τὴν ὡραία κόρη. Μὰ εὐθὺς θαμπώνουν τὰ μάτια του. Δὲ βλέπει τίποτα μπροστά του. Ὁ βωμὸς εἶναι σκεπασμένος μὲ ἓνα σύννεφο πυκνὸ. Σὲ λίγο τὸ σύννεφο

φεύγει, αλλά μαζί του έχει φύγει και η Ίφιγένεια. Ἐπάνω στο βωμό εἶναι ἕνα ελάφι. Αὐτὸ θυσιάζει ὁ Κάλχας στὴ θεὰ καὶ σκόρπαι γύρω τὴ χαρά. Καὶ ἡ θυσία ἐγινε καὶ ἡ κόρη γλίτωσε !

Ἡ Ίφιγένεια βρέθηκε ἀργότερα ἴερεια σ' ἕνα μακρινὸ ναὸ τῆς Ἄρτεμης.

Ὁ καιρὸς ἀλλάξε ἀμέσως. Ἡ μεγάλη τρικυμία ἔπαψε καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος ἐγινε πρῖμο ἀεράκι. Τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ξεκίνησαν γιὰ τὴν Τροία.

4. Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας: Ὁ δεκάχρονος πόλεμος.

Σὲ λίγες ἡμέρες οἱ Ἕλληνες ἔφτασαν στὴν ἀκρογιαλιὰ τῆς Τροίας. Σὰν εἶδαν τὴ χώρα τῶν ἐχθρῶν, εἶχαν τρελὴ χαρά. Πίστευαν πὼς εὐκολὰ θὰ τὴν κυρίευσαν καὶ θὰ τιμωροῦσαν τὸν ἀδιάντροπο Πάρι καὶ θάπαιρναν πίσω τὴν Ἑλένη.

Μὰ οἱ Τρωαδίτες εἶχαν λάβει τὰ μέτρα τους. Κατάλαβαν τὶ τοὺς περίμενε καὶ δὲν ἔκατσαν μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα. Ζήτησαν κι αὐτοὶ τὴ συνδρομὴ τῶν γειτόνων τους καὶ μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ἔκτορα ἦταν ἔτοιμοι γιὰ πόλεμο. Ὅταν εἶδαν ἀπὸ μακριὰ τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων, κατέβηκαν ὠπλισμένοι στὴν ἀκρογιαλιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα τους.

Κι ἀληθινά ! Ὅταν ἔφτασαν οἱ Ἕλληνες κι ἄλλοι τόξευαν ἀπὸ τὰ πλοῖα τοὺς Τρωαδίτες κι ἄλλοι πηδοῦσαν ἔξω μ' ὄρμη καὶ τοὺς χτυποῦσαν μὲ τὰ μακριὰ κοντάρια, οἱ Τρωαδίτες ἀντιστέκονταν γενναῖα κι ἔρριχναν σὰ βροχὴ τὰ βέλη καὶ χτυποῦσαν κι αὐτοὶ μὲ τὰ κοντάρια. Ἀλλὰ νικήθηκαν καὶ γύρισαν φεύγοντας στὴν πόλη καὶ κλειστή-καν στὰ ψηλά τῆς φρούρια.

Οἱ Ἕλληνες τράβηξαν τότε τὰ πλοῖα στὴν στεριά, ἔστησαν ἐκεῖ κοντὰ σκηνές, ἔφτιασαν γύρω ἕνα ξύλινο φρούριο κι ἄρχισαν τὴν ἐπί-θεση. Κυρίεψαν ὅλες τὶς πολιτείες, ὅλα τὰ χωριὰ κι ὅλα τὰ κτήματα,

πού ήταν γύρω στην Τροία, και ρίχνονταν συχνά στα φρούρια και προσπαθοῦσαν νὰ μπουν στην πόλη.

Μὰ καὶ οἱ Τρωαδίτες ἔβγαιναν συχνὰ ἀπὸ τὰ φρούρια καὶ κυνηγοῦσαν τοὺς Ἑλληνας ὡς τὸ στρατόπεδόν τους καὶ ἄρπαζαν σιτάρια ἀπὸ τὰ χωράφια, πού ἔσπερναν ἐκεῖνοι, καὶ ζῶα ἀπὸ τὰ κοπάδια, πού ἄλλοτε ἦταν δικά τους.

Δέκα χρόνια κοντεύουν νὰ περάσουν ἔτσι καὶ κανεὶς δὲν κατορθώνει νὰ νικήσῃ τελικά. Οἱ Ἑλληνας πολιορκοῦν τὴν Τροία καὶ κάνουν ἐπιθέσεις καὶ οἱ Τρωαδίτες ἀντιστέκονται γενναῖα καὶ βγαίνουν πολλὲς φορὲς καὶ ἔξω καὶ ἐνοχλοῦν τοὺς Ἑλληνας καὶ γυρίζουν πάλι καὶ κλείνονται στὴν πόλη.

5. Ὁ θυμὸς τοῦ Ἀχιλλέα. Ὁ θάνατος τοῦ Πάτροκλου.

Μὰ ἔξαφνα οἱ ἐλπίδες τῶν Τρωαδιτῶν ἀρχίζουν νὰ κάνουν φτερά μεγάλα.

— Ἐμπρὸς καὶ τοὺς νικήσαμε! φωνάζουν καὶ ρίχνονται μ' ὄρμηξ στὸς Ἑλληνας.

— Λεῖπει ἡ γάτα, χορεύουν τὰ ποντίκια! λέει ἡ παροιμία. Καὶ ἀλήθεια τὴ δέκατη χρονιὰ τοῦ πολέμου ὁ Ἀχιλλέας, ὁ βασιλεὺς τῶν Μυρμιδόνων ἀπ' τὴ Θεσσαλία, ὁ πιὸ ἀνδρεῖος ἀπ' ὅλους τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν Τρωαδιτῶν, δὲ λαβαίνει μέρος στὶς μάχες. Εἶναι κλεισμένος στὴ σκηνή του καὶ τὰ στήθη του βράζουν ἀπὸ θυμὸ. Τὰ ἔχει μὲ τὸν ἀρχιστράτηγο, τὸν Ἀγαμέμνονα, γιὰ τὸ λόγο τοῦτο:

Ὁ Ἀγαμέμνονας εἶχε γιὰ ὑπηρέτριά του μιὰ σκλάβα, τὴ Χρυσίδα, τὴ θυγατέρα τοῦ ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνα Χρῦση. Ὁ Ἀχιλλέας πάλι εἶχε γιὰ ὑπηρέτριά του μιὰ ἄλλη σκλάβα, τὴ Βρισηίδα, πού τοῦ τὴν εἶχαν δώσει γιὰ τιμητικὸ δῶρο οἱ Ἑλληνας.

Μιὰ μέρα πῆγε ὁ πατέρας τῆς Χρυσίδας στὴ σκηνὴ τοῦ Ἀγα

μέμοννα και προσφέροντάς του δῶρα πλούσια εἶπε μπροστά σ' ὄλους τοὺς Ἑλληνας :

— Ἀγαμέμοννα και σεῖς οἱ ἄλλοι Ἑλληνας. Μακάρι νὰ δώσουν οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ νὰ κυριέψετε τὴν Τροία και νὰ γυρίσετε μὲ τὸ καλὸ στήν πατρίδα σας. Δεχτῆτε τὰ δῶρα μου και δώστε μου πίσω τὴν ἀγαπημένη μου κόρη. Εἶναι τοῦτο και θέληση τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα, ποὺ τοῦ εἶμαι ἱερέας.

Ὅλοι οἱ Ἑλληνας τότε φώναξαν :

— Νὰ πάρῃ ὁ ἱερέας τὴ θυγατέρα του και σὲ σένα ἀρχηγὸ δίνουμε ἄλλο δῶρο.

Ὁ Ἀγαμέμοννας ἀναγκάστηκε νὰ δώσῃ τὴ Χρυσήϊδα, ἀλλὰ πρόσταξε νὰ τοῦ φέρουν γιὰ ὑπηρέτρια τὴ Βρισηΐδα, ποὺ εἶχε ὁ Ἀχιλλέας. Κι ἐκεῖνος, σὰν τὸ πρόσταξε ὁ ἀρχιστράτηγος, τὴν ἔδωσε, μὰ θύμωσε γι' αὐτὸ κι ἀποτραβήχτηκε στὴ σκηνή του.

Τ' ἀποτράβηγμα λοιπὸν τοῦ Ἀχιλλέα ἀπ' τὸν πόλεμο δίνει μεγάλο θάρρος στοὺς Τρωαδίτες. Ὁ Πάρις βγαίνει περήφανος ἀπὸ τὰ φρούρια και προκαλεῖ σὲ μονομαχία τὸν πιὸ ἀντρεῖον ἀπ' τοὺς Ἑλληνας.

Πηδᾷ τότε ἀπὸ τὸ ἄρμα του ὁ Μενέλαος και γοργὸς τρέχει κατεπάνω του. Ὁ Πάρις τρομάζει βλέποντας τὸν ἥρωα και φεύγει. Ἀλλὰ τὸν μαλώνει ὁ Ἑκτορας και κάνοντας τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία δέχεται τὴ μονομαχία μὲ τὴ συμφωνία νὰ πάρῃ ὁ νικητὴς τὴν Ἑλένη και νὰ σταματήσῃ ὁ πόλεμος.

Ὁ Πάρις νικιέται κι ἴσα ποὺ προφτάνει νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Μενέλαου μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἀφροδίτης. Ἀλλὰ οἱ Τρωαδίτες δὲν κρατοῦν τὴ συμφωνία. Ὁ πόλεμος ἐξακολουθεῖ τρομερὸς και πότε οἱ Ἑλληνας φτάνουν ὡς τὶς πύλες τῶν φρουρίων τῆς Τροίας και πότε οἱ Τρωαδίτες προχωροῦν ὡς τὴν τάφρο, ποὺ ἔχουν γύρω στὸ στρατόπεδόν τους οἱ Ἑλληνας.

Βγαίνει και ὁ Ἑκτορας και μονομαχεῖ μὲ τὸ γιγαντώσωμο Ἀἴαντα, τὸν βασιλιὰ τῆς Σαλαμίνας. Μὰ κανένας δὲ νικᾷ.

Ὁ Ἀχιλλέας σ' ὅλα αὐτὰ μένει ἀσυγκίνητος, κρατεῖ ἀκόμη τὸ θυμὸ του. Τοῦ κάκου τὸν παρακινεῖ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ νὰ τρέξῃ στὸν πόλεμο.

Ἄλλ' ἔξαφνα φλόγες φαίνονται στὸ Ἑλληνικὸ στρατόπεδο. Οἱ Τρωαδίτες εἶχαν ἀναγκάσει τοὺς Ἕλληνας νὰ τραβηχτοῦν πίσω κι ἔφτασαν ὡς ἐκεῖ κι ἔβαλαν φωτιὰ στὰ πλοῖα τους.

— Τρέξε, Πάτροκλε, φωνάζει τότε ὁ Ἀχιλλέας στὸ πρωτοπαλικάρο του. Πάρε τὰ ὅπλα μου καὶ τὸ στρατό μου καὶ τρέξε νὰ προλάβῃς τὴν καταστροφή.

Ὁ Πάτροκλος φορεῖ τὴν πανοπλία τοῦ Ἀχιλλέου, ἀνεβαίνει στὸ ἄρμα του καὶ ὁρμᾷ μὲ τοὺς Μυρμιδόνες στὴ μάχη. Οἱ Ἕλληνας ἀναθαρρεύουν καὶ οἱ Τρωαδίτες φεύγουν. Ὁ Πάτροκλος τοὺς κυνηγᾷ ὡς τὰ φρούρια τῆς Τροίας. Μὰ ἐκεῖ τοῦ ρίχνεται ὁ Ἐκτορας, παλεύει ὥρα πολλή μαζί του καὶ τὸν σκοτώνει καὶ τοῦ παίρνει τὰ ὅπλα.

Μάχες πολλὲς καὶ φοβερὲς γίνονται γύρω στὸ πτώμα τοῦ Πάτροκλου. Ὁ Ἀχιλλέας μαθαίνει τὸ θάνατο τοῦ φίλου του καὶ τρέχει κι αὐτὸς στὴ μάχη δίχως ὅπλα. Στὴ θεὰ του καὶ στὸ ἄκουσμα τῆς τρομερῆς κραυγῆς του οἱ Τρωαδίτες φεύγουν. Ὁ Ἀχιλλέας παίρνει τὸ πτώμα τοῦ Πάτροκλου, τὸ φέρνει στὴ σκηνή του καὶ πέφτοντας ἀπάνω του κλαίει καὶ θρηνεῖ κι ὀρκίζεται ἐκδίκηση καὶ μαζί του κλαῖνε καὶ θρηνοῦν κι ὀρκίζονται ἐκδίκηση ὅλοι οἱ Ἕλληνας.

6. Ὁ Δούρειος ἵππος. Ἡ καταστροφή τῆς Τροίας.

Ὁ Ἀχιλλέας τὴν ἄλλη μέρα φορεῖ τὰ ὅπλα, ποῦ τοῦ ἔφερε ὀλοχυτῆς ἢ μητέρα του Θέτιδα ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τοῦ Ἥφαιστου, καὶ ρίχνεται μὲ τὰ παλικάρια του στοὺς Τρωαδίτες, τοὺς κυνηγᾷ ὡς τὰ φρούρια καὶ γυρίζει στὸ στρατόπεδο φέρνοντας τὸν Ἐκτορα νεκρόν.

Μὰ σὲ λίγες ἡμέρες σκοτώνεται κι αὐτὸς ἀπὸ τὸν Πάρι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀπόλλωνα.

Οἱ Ἕλληνες θάβουν μὲ τιμὲς τὸν πρῶτο ἥρωά τους και ρίχνονται ὑστερα ἀθάσταγοι στὰ φρούρια τῆς Τροίας. Ἡ ὁρμή τους εἶναι τρομερή. Τὰ φρούρια κουνιῶνται ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη και νομίζεις πὼς θὰ σωριαστοῦν. Μὰ νικοῦν ποτὲ οἱ ἄνθρωποι τῶν θεῶν τὴ δύναμη; Ὅχι, βέβαια. Οἱ θεοὶ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀποφασίσει νὰ κυριευτῇ ἡ Τροία κι ἔχουν κάμει ἀπόρθητα τὰ φρούριά της.

Οἱ ἀρχηγοὶ γιὰ τὴν ἀνέλπιστη ἀποτυχία καλοῦν τὸν Κάλχα και ζητοῦν τὴ συμβουλή του.

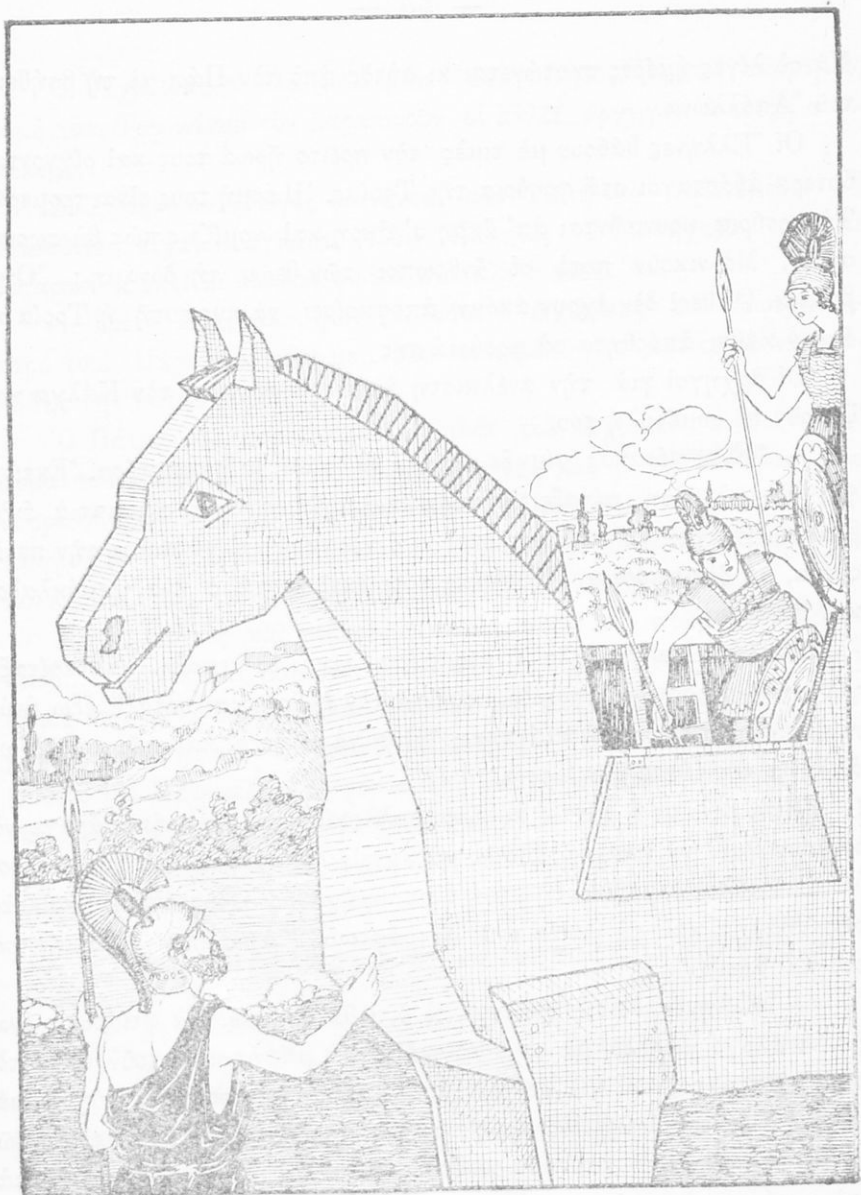
— Ἐνας γέρακας χίμηξε κάποτε νὰ πιᾶση μιὰ περιστέρα. Ἐκείνη γιὰ νὰ γλιτώσῃ πέταξε γρήγορα και τρύπωσε στὴ σκιοματιὰ ἐνὸς βράχου. Θέλησε νὰ τρυπώσῃ ἐκεῖ κι ὁ γέρακας και νὰ πιᾶση τὴν περιστέρα, μὰ δὲν μπόρεσε. Κρύφτηκε τότε ἐκεῖ κοντά, σ' ἓνα χαμόκλαδο, και περίμενε.

Σὲ λίγη ὥρα πρόβαλε ἡ περιστέρα λίγο τὸ κεφάλι και κοίταξε γύρω μὲ προσοχή. Δὲν εἶδε πουθενὰ τὸν ἐχθρὸ και πέταξε ἔξω ἀνύποπτη. Μὰ στὴ στιγμὴ πιᾶστηκε. Ἔτσι νὰ κάμετε και σεῖς και δίχως ἄλλο θὰ κυριέψετε τὴν Τροία.

Ἔτσι μίλησε ὁ μάντις κι ὅλοι συλλογίζονταν τί πρέπει ἄραγε νὰ κάμουν γιὰ νὰ πέσῃ ἡ Τροία, μὰ κανεὶς δὲ στοχάστηκε τὸν τρόπο.

Στὸ τέλος ἔρχεται στὴ μέση ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεάς, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης, και τὰ μάτια του ἀστράφτουν. Ἀκουμπᾶ στὸ σκῆπτρο του και λέει :

— Ἕλληνες, δῶστε προσοχὴ σὲ ὅ,τι θὰ σᾶς πῶ. Νὰ φτιάσωμε ἓνα ξύλινο ἄλογο μεγάλο, μὰ τεχνικὸ γιὰ νὰ μὴ μᾶς ὑποψιαστοῦν. Σ' αὐτὸ μέσα νὰ κρυφτοῦν οἱ πιὸ γενναῖοι ἀπὸ μᾶς και οἱ ἄλλοι νὰ φύγουν μὲ τὰ πλοῖα βιαστικὰ και νὰ κρυφτοῦν ἀποπίσω στὸ νησί, πού εἶναι δῶ κοντά. Μὰ νὰ ἔχουν και τὸ νοῦ τους πίσω και σὰν ἴδουν μιὰ φωτιὰ στὰ φρούρια, νὰ γυρίσουν εὐθύς. Οἱ Τρωαδίτες θὰ χαροῦν, βέβαια, ὅταν

Ὁ Δούρειος ἵππος.

φύγωμε και θα βγοῦν ἀμέσως ἔξω. Σὰν ἰδοῦν τὸ ἄλογο, θὰ θελήσουν νὰ μάθουν γιὰτὶ τὸ φτιάσαμε. Τότε ἓνας γενναῖος, μὰ κι ἔξυπνος στρατιώτης μας, ποῦ θάναϊ κρυμμένος ἐκεῖ κοντά, θὰ πῆ, ἔταν τὸν ἰδοῦν, πὼς αὐτὸ εἶναι ἀφιέρωμα στοὺς θεοὺς τῆς Τροίας. Θὰ τὸ πάρουν ἐκεῖνοι εὐθὺς και θὰ τὸ βάλουν μέσα στὴν πόλη. Τὴ νύχτα, ποῦ οἱ ἐχθροὶ θὰ κοιμοῦνται, ἡ Τροία θὰ εἶναι στὰ χέρια μας.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς κι ὄλοι φώναξαν :

— Ζήτωωωω !

Κι εὐθὺς ἄρχισε ἡ ἐργασία. Ὁ μεγάλος τεχνίτης Ἐπειδὴ ἔλαμε τὸ σχέδιο κι ἄλλοι πολλοὶ βοήθησαν. Κάμποσοι ἔκοψαν ξύλα, ἄλλοι τὰ μετάφεραν, ἄλλοι τὰ πριόνισαν και τὰ ροκάνισαν κι ἄλλοι τὰ κάρφωσαν. Μέσα σὲ τρεῖς ἡμέρες τὸ ξύλινο ἄλογο, «ὁ Δούρειος Ἴππος», ὅπως τὸν ἔλεγαν οἱ ἄρχαῖοι, ἦταν ἔτοιμος. Μόνο ποῦ δὲν ἔτρεχε και δὲν χλιμίντριζε. Μὲ τόση τέχνη ἦταν φτιασμένος.

Δώδεκα γενναῖοι Ἕλληνες μ' ἀρχηγὸ τὸν Ὀδυσσεῖα μπῆκαν στὴν κοιλιὰ τοῦ ἵππου κι ἔκλεισαν τὴν πόρτα. Μὰ πόρτα πουθενὰ δὲ φαινόταν. Τόσο τεχνικὰ ἔκλεινε.

Κοντὰ στ' ἄλογο κρύφτηκε ὁ γενναῖος κι ἔξυπνος στρατιώτης Σίνωνας. Οἱ ἄλλοι Ἕλληνες χάλασαν τὸ στρατόπεδο, ἔσπρωξαν τὰ πλοῖα στὴ θάλασσα κι ἔφυγαν πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος. Κρύφτηκαν ἀποπίσω στὴν νῆσο Τένεδο, ἔβαλαν σκοποὺς και περίμεναν τὸ σύνθημα.

Πέρασε ἡ μέρα. Κι ἔταν νύχτωσε καλά, μιὰ φωτιά φάνηκε στὰ φρούρια. Τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἔτοιμα στὸ πανὶ και στὸ κουπι γύρισαν στὸ λιμάνι τῆς Τροίας.

Στὸ μεταξὺ εἶχαν γίνεϊ ὄλα ὅσα εἶχε πει ὁ Ὀδυσσεύς. Ὁ Σίνωνας ἔπαιξε θαυμάσια τὸ μέρος του. Αὐτὸς πληροφόρησε τοὺς Τρωαδίτες γιὰ τὸ Δούρειο Ἴππο. Αὐτὸς πληροφόρησε τὸν Ὀδυσσεῖα πὼς οἱ Τρωαδίτες γλεντοκοπώντας ὄλη τὴν ἡμέρα ἔπεσαν τὸ βράδυ στὸν ὕπνο. Αὐτὸς ἔδωσε τὸ σύνθημα ἀνάβοντας τὴ φωτιά στὰ φρούρια, ὅπως τὸν ὠδήγησε ὁ Ὀδυσσεύς. Καὶ δὲν ἔδωσε καμιὰ ὑποψία στοὺς Τρωαδίτες,

γιατί τούς ειπε πώς τάχα οί Ἕλληνες ἔφυγαν ξαφνικά καί τὸν ἄφησαν χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν.

Ἔτσι λοιπὸν οί Ἕλληνες μπῆκαν ὀρμητικοί στὴν Τροία καί σκότωσαν κι ἔκαψαν κι ἄρπαξαν κι αἰχμαλώτισαν.

Οἱ περισσότεροὶ ἄντρες σκοτώθηκαν καί οἱ ἄλλοι μὲ τὰ γυναικόπαιδα αἰχμαλωτίστηκαν κι ἐξωρίστηκαν.

Ἡ ὤραία Ἑλένη παραδόθηκε στὸ Μενέλαο. Στὴν Τροία μόνον ἐρείπια καί στάχτη ἔμειναν. Οἱ Ἕλληνες ἐνθουσιασμένοι γιώρτασαν τὴ νίκη. Δόξασαν τοὺς θεούς, γιατί ὕστερα ἀπὸ τόσους ἀγῶνες καί τόσες θυσίες κατώρθωσαν νὰ νικήσουν τοὺς ἐχθρούς. Δόξασαν καί τὸν Ὀδυσσεά, γιατί μὲ τὴν ἐξυπνάδα του κυριεύθηκε ἡ Τροία. Στὴ διάβα του φώναζαν ὅλοι:

— Ζήτω ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη! Ζήτω ὁ Πορθητῆς τῆς Τροίας!

7. Ὁ γυρισμὸς τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ Ἕλληνες, νικητὲς πιά, μπῆκαν στὰ πλοῖα γιὰ νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους, ποὺ εἶχαν δέκα χρόνια νὰ τὴ δοῦν.

Ὁ καθένας συλλογίζεται τώρα τοὺς δικούς του κι εἶναι ἀνυπόμονος πότε νὰ φτάσῃ. Πλέοντας στὰ γαλανὰ νερὰ τῆς θάλασσας τραγουδοῦν πότε τοὺς ἤρωες, ποὺ σκοτώθηκαν στὸν πόλεμο, καί πότε τὴ νίκη, ποὺ κέρδισαν μὲ τὸ τέχνασμα τοῦ Ὀδυσσεά, καί πότε τὸν πόνο τους γιὰ τὴν πατρίδα.

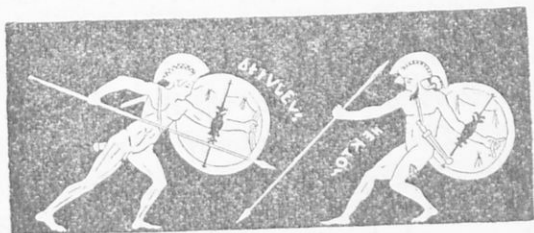
Μὰ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ δὲν ξεχνοῦν τὰ μοιρολόγια γιὰ τὴν Τροία κι ἄς εἶναι χώρα ἐχθρική κι ἄς ὑπέφεραν τόσα βάσανα γι' αὐτή.

Ἔτσι ταξιδεύουν οἱ Ἕλληνες γιὰ τὴν πατρίδα τους. Μὰ δὲ γυρίζουν ὅλοι. Πνίγονται πολλοὶ ἀπὸ τίς τρικυμίες κι ἄλλοι γυρίζουν ὕστερα ἀπὸ χρόνια πολλὰ καί κακοπαθημένοι.

Μὰ ἐκεῖνος ποὺ ὑπόφερε πρὸ πολλοῦ ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ

πορθητής τῆς Τροίας. Τὰ βάσανά του τὰ ἔψαλε ὁ ἀρχαῖος ποιητής Ὅμηρος στὸ βιβλίο του, ποὺ λέγεται Ὀδύσσεια, ὅπως σ' ἄλλο βιβλίο του, στὴν Ἰλιάδα, ἔψαλε τὸν Τρωικὸ πόλεμο ἀπὸ τὸ θυμὸ τοῦ Ἀχιλλέα κι ὕστερα.

Τοῦ Ὀδυσσεῆ τὰ βάσανα θὰ δοῦμε κι ἐμεῖς ἀποδῶ καὶ πέρα. Τὰ βάσανα ποὺ ὑπόφερε, ὅταν εἶχε ἀκόμη τοὺς συντρόφους του, καὶ τὰ βάσανα ποὺ ὑπόφερε ὅταν ἔχασε τοὺς συντρόφους του, καὶ πάλεψε μόνος, κατάμονος, καὶ μὲ θεοὺς καὶ μὲ δαίμονες, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του.

ΟΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

1. Στους Κίκονες και στους Λωτοφάγους.

Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ ἑξακόσιοι σύντροφοί του μπῆκαν σὲ δώδεκα πλοῖα καὶ ξεκίνησαν ἀπ' τὴν Τροία γιὰ τὴν Ἰθάκη. Καιρὸς ὅμως ἀνάποδος ἔσπρωξε τὰ πλοῖα τῶν Ἰθακήσιων στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

Οἱ Κίκονες ἄνθρωποι πολεμόχαροι καὶ ἀφιλόξενοι ρίχτηκαν στοὺς Ἰθακήσιους νὰ τοὺς καταστρέφουν. Στὴν ἀρχὴ οἱ Κίκονες νικήθηκαν, ἀλλ' οἱ Ἰθακῆσιοι ἔκαμαν τὸ λάθος νὰ μὴ φύγουν ἀμέσως καὶ στὸ μεταξὺ ἔφθασαν πολλοὶ Κίκονες ὠπλισμένοι καὶ τοὺς ρίχτηκαν καὶ τοὺς νίκησαν καὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ πηδήσουν βιαστικοὶ στὰ πλοῖα καὶ νὰ φύγουν. Ὅταν μετρήθηκαν, βρέθηκαν ἕξι λιγώτεροι στὸ κάθε πλοῖο.

Θαλασσοδάρθηκαν ἔπειτα κάμποσο καὶ κατῶρθωσαν νὰ φτάσουν στὸν Καδομαλιά, τὸ νότιο ἀκρωτήριο τῆς Πελοποννήσου. Ἦταν γεμάτοι χαρὰ, γιὰτὶ ἔλπιζαν πὼς θὰ περάσουν τ' ἀκρωτήριο καὶ θὰ τραβήξουν πρῶτα γιὰ τὴν Ἰθάκη. Μὰ ἔξαφνα φοβερὸς βοριάς καὶ κύματα ἄγρια τοὺς ρίχνουν στὸ μεγάλο πέλαγος καὶ τοὺς βγάζουν στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

Ὁ Ὀδυσσεύς καλεῖ τότε δύο γενναίους συντρόφους καὶ ἓναν κήρυκα καὶ τοὺς λέει :

— Προχωρέστε στὰ μεσόγεια τῆς χώρας καὶ κοιτάξετε τί ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐδῶ !

Ἐκεῖνοι προχώρησαν. Οἱ Λωτοφάγοι τοὺς καλοδέχτηκαν καὶ τοὺς πρόσφεραν νὰ φᾶνε λωτό, ἀπὸ τὸ γλυκὸ δηλαδὴ καρπὸ, ποὺ οἱ ἴδιοι ἔτρωγαν ταχτικά.

Ἄλλὰ μόλις ἔφαγαν τὸ λωτό, δὲν ἤθελαν νὰ γυρίσουν πίσω. Ἐέχασαν καὶ τὴ δουλειά τους καὶ τοὺς συντρόφους τους καὶ τὴν πατρίδα τους ἀκόμα. Ἡ μόνη τους ἐπιθυμία ἦταν νὰ μείνουν ἐκεῖ μαζί μὲ τοὺς Λωτοφάγους καὶ νὰ τρῶνε λωτό.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὑποψιάζεται μὴν ἔπαθαν τίποτα καὶ τρέχει μ' ἄλλους συντρόφους γιὰ νὰ ἰδῆ. Τοὺς βρίσκει καὶ τοὺς προστάζει νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ἀλλὰ ἐκεῖνοι δὲν ὑπακούουν. Τοὺς φέρνει τότε μὲ τὴ βία στὰ πλοῖα καὶ ξεκινοῦν.

2. Στους Κύκλωπες.

Φτάνουν σὲ λίγο στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων. Οἱ Κύκλωπες ὀνομάζονται ἔτσι, γιατί ἔχουν ἓνα μόνο μάτι στρογγυλὸ στὸ μέτωπο. Εἶναι ἄνθρωποι γιγαντώσμοι, ἐγωιστικοὶ καὶ ἀπολίτιστοι. Κατοικοῦν στὶς κορφές τῶν βουνῶν, μέσα σὲ σπηλιές, μαζί μὲ τὰ γιδοπρόβατά τους καὶ ἄλλη δουλειὰ δὲν κάνουν παρὰ νὰ βόσκουν τὰ κοπάδια τους. Οὔτε σπέρνουν οὔτε φυτεύουν δέντρα. Τὸ σιτάρι, τὸ κριθάρι καὶ τ' ἀμπέλια γίνονται μοναχά τους. Κι ἔπως μοναχά τους γίνονται δλα ἐκεῖ, ἔτσι μοναχοὶ τους ζοῦν καὶ οἱ Κύκλωπες. Ὁ καθένας φροντίζει μόνο γιὰ τὴ γυναῖκα του καὶ γιὰ τὰ παιδιά του καὶ δὲν τὸν μέλει γιὰ τὸν ἄλλον.

Ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ οἱ Ἰθακήσιοι, ἄραξαν στὸ λιμάνι ἑνὸς μικροῦ νησιοῦ καὶ ἀποφάσισαν μόνο τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεὺς νὰ πλησιάσῃ στὴν χώρα τῶν Κυκλώπων. Κι ἔτσι ἔγινε. Ὁ Ὀδυσσεὺς πλησίασε στὴν ἀντικρινὴ παραλία, καὶ βρέθηκε μπρὸς σὲ μιὰ μεγάλη σπηλιά δειτροφυτεμένη καὶ μαντρωμένη γύρω.

Στὴ σπηλιά αὐτὴ κατοικοῦσε μαζί μὲ τὰ γιδοπρόβατά του ὁ Κύκλωπας Πολύφημος, ὁ γιὸς τοῦ Ποσειδῶνα, ὁ πιὸ πελώριος ἀπ' ἄλλους τοὺς ἄλλους Κύκλωπες. Αὐτὸς δὲν ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο παρὰ μὲ δασωμένο βράχο ψηλοῦ βουνοῦ, ποὺ εἶναι μοναχὸς καὶ πιὸ ψηλὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους βράχους.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἄφησε τοὺς ἄλλους συντρόφους του στὸ πλοῖο κι αὐτὸς μὲ δώδεκα διαλεχτὰ παλικάρια τράβηξε γιὰ τὴ σπηλιά. Μαζὶ τους εἶχαν ἓνα ἀσκὶ κόκκινο, δυνατὸ καὶ μυρωδάτο κρασί ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Κικλώνων, κι ἓνα πέτσινο σακὶ γεμάτο τρόφιμα. Ἐφτασαν γρήγορα στὴ σπηλιά τοῦ Κύκλωπα, μὰ δὲν τὸν βρῆκαν μέσα. Εἶχε βγῆ στὴ βοσκή. Γύρισαν παντοῦ μὲς στὴ σπηλιά καὶ κοίταζαν καὶ θαύμαζαν. Εἶδαν πολλὰ ἀρνάκια καὶ κατσιάκια κλεισμένα στοὺς τσάρκους, χωριστὰ ἢ κάθε ἡλικία· ἄλλοῦ τὰ πρῶιμα, ἄλλοῦ τὰ δευτέρα κι ἄλλοῦ τὰ ὄψιμα. Σ' ἄλλη μεριὰ πάλι εἶδαν τυροβόλια γεμάτα τυρὶ κι ἀγγεῖα μὲ τυρόγαλα καὶ κἀδες καὶ καρδάρες ὁμορφες, ποὺ ἄρμεγε ὁ Κύκλωπας τὸ γάλα.

Οἱ σύντροφοι παρακινουῦσαν τὸν Ὀδυσσεύα νὰ πάρουν τυριά κι ἀρνιά καὶ κατσιάκια καὶ νὰ φύγουν. Μὰ ἐκεῖνος ἦταν περίεργος νὰ ἰδῆ τὸν Κύκλωπα, ποὺ κατοικοῦσε ἐκεῖ, κι ἔλπιζε μάλιστα πὼς θάπαιρνε καὶ δῶρα ἀπὸ τὰ χέρια του.

Ἄναψαν λοιπὸν φωτιά, πρόσφεραν θυσία στοὺς θεοὺς, ἔφαγαν ὅσο τυρὶ ἤθελαν καὶ περίμεναν ἤσυχοι τὸ Κύκλωπα.

Σὲ λίγο ἔφτασε κι ἐκεῖνος. Πέταξε στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς ἓνα πελώριο φόρτωμα ξύλα γιὰ τὴ φωτιά κι ἔκαμε τέτοιο κρότυ ποὺ οἱ ξένοι τρόμαξαν καὶ τραβήχτηκαν στὸ βάθος τῆς σπηλιάς. Ἐπειτα ἔβγαλε μέσα τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα κι ἔφραξε τὴν εἴσοδο μ' ἓνα πελώριο βράχο, ποὺ οὔτε εἰκοσιδύο τετράτροχα ἀμάξια δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν μετατοπίσουν. Ἄρμυξε ὕστερα μὲ τὴν ἀράδα τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες ἀπολώντας τῆς κάθε μιᾶς τ' ἀρνὶ καὶ τὸ κασιάκι γιὰ νὰ βυζάξῃ τὸ λίγο γάλα ποὺ ἄφηνε στὰ μαστάρια τους. Κι ὅταν ἀναψε φωτιά νὰ πῆξῃ τὸ γάλα, εἶδε τοὺς ξένους καὶ τοὺς ρώτησε ποιοὶ εἶναι, ἀπὸ ποῦ ἔρχονται καὶ τί θέλουν ἐκεῖ.

Οἱ σύντροφοι, σὰν ἄκουσαν τὴ δυνατὴ φωνή του κι εἶδαν τὸ πελώριο σῶμα του καὶ τὴν ἄγρια ὄψη του, πάγωσαν. Μόνο ὁ Ὀδυσσεύς κράτησε τὸ θάρρος του καὶ τοῦ εἶπε :

— Φίλε μου, εἴμαστε Ἕλληνες. Γυρίζομε ἀπὸ τὴν Τροία γιὰ τὴν πατρίδα μας. Ἐδῶ μᾶς ἔρριξαν οἱ τρικυμίες. Σὲ παρακαλοῦμε γιὰ τ' ὄνομα τοῦ θεοῦ, ποῦ προστατεύει τοὺς ξένους, νὰ μᾶς σπλαχνιστῆς καὶ νὰ μᾶς βοηθήσης νὰ γυρίσωμε στὴν ἀγαπημένη μας πατρίδα.

Μὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε πὼς εἶναι ἄμυαλος, ἂν νομίζη ὅτι οἱ Κύκλωπες λογαριάζουν τοὺς θεούς, κι ἄρπαξε ἄσπλαχνα δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους του καὶ τοὺς ἔφαγε. Κι ἀφοῦ ἀπογέμισε τὴν κοιλιὰ του μὲ γάλα, ξαπλώθηκε ἀνάμεσα στὰ γιδοπρόβατά του.

Ὁ Ὀδυσσεὺς λίγο ἔλειψε νὰ τραβήξῃ τότε τὸ σπαθί του καὶ νὰ τὸν σκοτώσῃ, μὰ συλλογίστηκε ποιὸς θὰ κυλοῦσε ὕστερα τὸν πελώριο βράχο ἀπὸ τὴν πόρτα γιὰ νὰ φύγουν καὶ κρατήθηκε.

Ὁ Κύκλωπας τὴν ἄλλῃ μέρα ἔφαγε ἄλλους δύο ξένους καὶ βγήκε μὲ τὸ κοπάδι του στὴ βροχή. Κι ὅταν τὸ βράδυ γύρισε κι ἔκαμε ὄλες τίς συνηθισμένες δουλειές, ἄρπαξε ἄλλους δύο καὶ τοὺς ἔφαγε.

Ὁ Ὀδυσσεὺς τότε βλέποντας πὼς ὄλοι θὰ ξεμπερδεύονταν ἔτσι ἔβαλε σ' ἐνέργεια τὸ σχέδιο, ποῦ ἔκαμε ὅταν ἔλειπε ὁ Κύκλωπας. Γέμισε λοιπὸν τὸ ξύλινο κύπελό του κόκκινο κρασί, ζύγωσε τὸν Κύκλωπα καὶ δίνοντάς του νὰ πιῇ εἶπε :

— Κύκλωπα, πάρε καὶ πιὲ τὸ κρασί αὐτὸ γιὰ νὰ ἰδῆς τί θαυμάσιο ποῦ εἶναι. Σοῦ τόφερα γιὰ σπονδὴ μήπως καὶ μὲ σπλαχνιζόσουν καὶ μὲ βοηθοῦσες νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου.

Ὁ Κύκλωπας τὸ δέχτηκε κι ἤπιε. Εὐχαριστήθηκε πάρα πολὺ καὶ ζήτησε κι ἄλλο λέγοντας :

— Δῶσε μου ἀκόμα ἀπὸ τὸ θαυμάσιο κρασί σου καὶ πές μου τ' ὄνομά σου γιὰ νὰ σοῦ κάμω κι ἐγὼ δῶρο, ποῦ πολὺ θὰ σ' εὐχαριστήσῃ.

Ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν κέρασε τρεῖς φορὲς γεμάτο τὸ κύπελο κι ὅταν τὸν εἶδε ζαλισμένον πιά, τοῦ εἶπε :

— Κύκλωπα, θὰ σοῦ πῶ τ' ὄνομά μου καὶ περιμένω τὸ δῶρο σου. Ὀνομάζομαι Κανεῖς. Κι ἡ μάνα μου κι ὁ πατέρας μου κι ὄλοι ὅσοι μὲ γνωρίζουν Κανένα μὲ φωνάζουν.

Κι ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε μ' ἀσπλαγχνή καρδιά :

— Τὸν Κανέναν θὰ φάω τελευταῖον ἀπ' τοὺς ξένους. Αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρο ποὺ θὰ πάρῃς.

Μὰ σὲ λίγο ἔπεσε στὸν ὕπνο. Ἦταν ἀναίσθητος ἀπὸ τὸ μεθύσι. Ὁ Ὀδυσσεύς δὲν ἔχασε τότε καιρὸ. Πύρωσε καλὰ στὴ φωτιά ἓνα μυτερὸ ξύλο, ποὺ εἶχε ξεπίτηδες ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐτοιμάσει, καὶ μὲ τὴ βοήθεια τέσσερων συντρόφων του τὸ ἔχωσε στὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα.

Ἐνα τρομερὸ μούγκρισμα ἀκούστηκε τότε κι ἐνῶ οἱ ξένοι τρομαγμένοι κρύφτηκαν στὸ βάθος τῆς σπηλιάς, ὁ Κύκλωπας σηκώθηκε ὀλόρθος, τράβηξε ἀπὸ τὸ μάτι του τὸ ξύλο καὶ μανιασμένος τὸ πέταξε μακριὰ κι ἄρχισε νὰ φωνάζῃ τρομερὰ ζητώντας τὴ βοήθεια τῶν ἄλλων Κυκλώπων. Κι ἐκεῖνοι ξετρώπωναν ἀπὸ τὶς σπηλιές τους κι ἔτρεχαν καὶ στέκονταν γύρω στὴ σπηλιά του καὶ τὸν ρωτοῦσαν τί βάσανο τὸν βρήκε :

— Πολύφημε, τοῦ ἔλεγαν, τί ἔπαθες καὶ φωνάζεις ἔτσι τώρα τὰ μεσάνυχτα καὶ μᾶς χάλασες τὸν ὕπνο; Μήπως σοῦ παίρνει κανεῖς τὰ πρόβατα ἢ μήπως ἦρθε κανεῖς νὰ σὲ σκοτώσῃ;

Κι ὁ ἄγριος Πολύφημος ἀποκρίθηκε :

— Ὁ Κανεῖς μὲ σκοτώνει, ὁ Κανεῖς!

Τότε οἱ Κύκλωπες τοῦ εἶπαν νὰ ἡσυχάσῃ, ἀφοῦ κανεῖς δὲν τὸν πειράζει, κι ἂν ὁ Δίας τοῦ ἔδωσε κανένα βάσανο, νὰ ζητήσῃ τὴ βοήθεια τοῦ πατέρα του Ποσειδῶνα. Αὐτὸς μπορεῖ νὰ τὸν γιατρέψῃ. Κι ἔφυγαν.

Ὡστόσο ὁ Κύκλωπας πονοῦσε καὶ βογκοῦσε καὶ φάχνοντας μὲ τὰ χέρια ἔβγαλε τὸ βράχο ποὺ ἔκλεινε τὴ σπηλιά κι ἀφοῦ κάθισε στὴν εἴσοδο, ἄπλωνε καὶ τὰ δύο του χέρια γιὰ νὰ πιάσῃ κανέναν ἀπὸ τοὺς ξένους. Νόμιζε ὁ ἄθλιος πὼς θάβγαίναν μαζί μὲ τὰ πρόβατα.

Μὰ οἱ ξένοι βγήκαν κι ἔφυγαν, χωρὶς νὰ τοὺς νιώσῃ ὁ Πολύφημος. Ὁ Ὀδυσσεύς δένοντας τρία τρία τὰ κριάρια μὲ τὶς λυγαρόβεργες, ποὺ εἶχε ὁ Κύκλωπας γιὰ στῤῥωμα του, ἔδενε σὲ κάθε μεσιανὸ ἀποκάτω κι ἓναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους του. Κι ἔτσι περνοῦσαν ἔξω χωρὶς νὰ τοὺς καταλάβῃ ὁ Κύκλωπας, ποὺ ψηλαφοῦσε τὶς ράχες τῶν κριαριῶν.

Ἡ Ἡρωικὴ Ἑλλάδα

Γιὰ τὸν ἑαυτὸ του κράτησε ὁ Ὀδυσσεύς τὸ πῦρ δυνατὸ κριάρι. Πιάστηκε ἀπὸ τὴν ῥάχη του, χώθηκε στὴν πυκνόμαλλη κοιλιά του καὶ πιασμένος σφιχτὰ ἀπὸ τὸ πλούσιο μαλλί του κρατιόταν θαυμάσια καὶ δὲ φοβόταν τίποτα.

Ἔτσι βγήκε ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τοὺς συντρόφους του καὶ ἔφυγαν. Ὅταν μπῆκαν στὸ πλοῖο καὶ προχώρουν στὸ πέλαγος, ὁ Ὀδυσσεύς φώναξε δυνατὰ :

— Πολύφημε, ἄσπλαχνε καὶ ἀφιλόξενε, ἂν σὲ ρωτήσῃ κανεὶς καμιά φορὰ ποῖος σὲ τύφλωσε, νὰ τοῦ πῆς πῶς σὲ τύφλωσα ἐγὼ ὁ Πορθητὴς τῆς Τροίας, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.

Στὸ ἄκουσμα αὐτὸ ὁ Κύκλωπας, ἀφοῦ παρακάλεσε τὸν πατέρα του, τὸν Ποσειδῶνα, νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ὀδυσσεύα, ἄρπαξε ἓνα μεγάλο βράχο καὶ τὸν πέταξε μὲ δύναμη πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἄκουσε τὴ φωνὴ καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πετύχῃ τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεύα καὶ νὰ τὸ βουλιάξῃ. Γιὰ καλὴ τύχη ὁ βράχος ἔπεσε πίσω ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ τὰ κύματα, ποῦ σήκωσε, τὸ ἔσπρωξαν γρήγορα πρὸς τὸ νησί, ποῦ ἦταν τ' ἄλλα πλοῖα. Ἐκεῖ μοιράστηκαν τὰ πρόβατα, ποῦ πῆραν, θυσίασαν τὸ μεγάλο κριάρι στὸ Δία καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἔφυγαν.

3. Ἀπὸ τὸ νησί τοῦ Αἴολου ὡς τὸ νησί τῆς Καλυψῶς.

Σὲ λίγες ἡμέρες ἔφτασαν στὸ νησί τοῦ Αἴολου, τοῦ θεοῦ τῶν ἀνέμων. Ὁ Αἴολος τοὺς καλοδέχτηκε καὶ ὅταν ἔμαθε ποιοὶ ἦταν καὶ ποῦ πῆγαιναν, τοὺς συμπάθησε καὶ θέλησε νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ἔδωσε λοιπὸν στὸν Ὀδυσσεύα ἓνα ἄσκι, ποῦ εἶχε κλεισμένους μέσα ὄλους τοὺς ἐνάντιους ἀνέμους, καὶ εἶπε νὰ μὴν τὸ ἀνοίξουν πρὶν φτάσουν στὴν πατρίδα τους. Μόνο τὸ Ζέφυρο εἶχε ἀφήσει ἐλεύθερον γιὰ νὰ τοὺς κἀνῃ πρῖμο τὸ ταξίδι. Μὰ γιὰ κακὴ τύχη, μιὰ ὥρα ποῦ κοιμόταν ὁ Ὀδυσσεύς, οἱ σύντροφοι ἀνοίξαν τὸ ἄσκι περίεργοι νὰ δοῦν τί εἶχε

μέσα και πετάχτηκαν έξω όρμητικοί οί άνεμοί και ξεμάκρηναν τὰ πλοία στο πέλαγος.

Με πολλά βάρσανα γύρισαν πάλι στον Αΐολο, μὰ τους έδωξε, γιατί κατάλαβε πώς τους κατατρέχουν οί άλλοι θεοί.

Έφτασαν έπειτα στούς Λαιστρυγόνες. Ο Όδυσσέας, συμβούλεψε τους κυβερνήτες τών πλοίων νά μή ζυγώσουν στή χώρα εκείνη πριν μάθουν τί λογής άνθρωποι κατοικούν εκεί. Μά αυτοί δέν τόν άκουσαν και μπήκαν στο λιμάνι και βγήκαν στή στεριά και προχώρεσαν στα μεσόγεια τής χώρας.

Ο Όδυσσέας ώστόσο κράτησε τò πλοίο του έξω από τò λιμάνι κι άνεθασμένος σ'ένα βράχο κρυφοκοίταζε. Οί Λαιστρυγόνες, κάτι άγριάνθρωποι έσαμε κει πάνω, τους κυνήγησαν και τους σκότωσαν όλους πετώντας τους δλόκληρους βράχους και τσάκισαν και τὰ πλοία τους ώς τò ένα. Μόνο ο Όδυσσέας πρόλαβε κι έφυγε με τò πλοίο του και με τους σαραντατέσσερες συντρόφους του.

Έφτασε στο νησί τής μάγισσας θεάς Κίρκης. Έστειλε κάμπους από τους συντρόφους του νά δούν ποιοί κατοικούν εκεί. Άλλ' όταν έφτασαν στο παλάτι τής Κίρκης, τους πότισε εκείνη ένα μαγικό ποτό και τους έκαμε χοίρους κι ήθελε νά κάμη και τόν Όδυσσέα τέτοιον, όταν πήγε ν' αναζητήση τους συντρόφους του. Άλλ' ο Όδυσσέας είχε οδηγηθῆ από τόν θεό Έρμῆ, τόν ταχυδρόμο τών θεών, κι όχι μόνο δέν τόν έπιασαν τὰ μάγια τής Κίρκης, άλλ' ανάγκασε τῆ θεά νά ξεμαγέψη και τους συντρόφους του.

Άποκει ο Όδυσσέας κατέβηκε στον Άδη και ρώτησε τò μάντι Τειρεσία για τὰ γραφτά τής μοίρας του. Κι αφού έμαθε απ' αυτόν πώς θά γυρίση καλά στην πατρίδα του και θά νικήση κάθε κίνδυνο, αν δέν πειράξη τίς άγελάδες του Ήλιου, γύρισε πάλι στο νησί τής Κίρκης. Άφου ή θεά του είπε όλους τους κινδύνους που θ' άπαντούσε στο ταξίδι και τόν συμβούλεψε τί πρέπει νά κάμη για νά τους άποφύγη, έφυγε.

Πέρασε κοντά στις Σειρήνες, στίς τραγουδίστρες εκείνες

ποῦ μάγευαν τοὺς ταξιδιώτες καὶ τοὺς ἔκαναν νὰ ζυγώνουν στὸ λιμάνι
τους καὶ νὰ πνίγωνται. Ἀπὸ τὸ βέβαιο αὐτὸ κίνδυνο γλίτωσαν, γιατί

Σιμὰ στὶς Σειρήνες.

ἔκαμαν ὅ,τι τοὺς συμβούλεψε ἡ Κίρκη. Ὁ Ὀδυσσεὺς βούλωσε τ' αὐτιά

τῶν συντρόφων του μὲ κερί κι ἐκεῖνοι τὸν ἔδεσαν στὸ κατάρτι κι εἶχαν τὴν προσταγή νὰ μὴν τὸν λύσουν ὅσο ἀκούεται τὸ τραγούδι τῶν Σειρήνων.

Πέρασε ὕστερα ἀνάμεσα στὴ Σκύλα καὶ στὴ Χάρυβδη.

Ἡ Σκύλα ἦταν τέρας μὲ ἕξι κεφάλια μακρολαίμικα. Μ' αὐτὰ ἄρπαξε ἕξι ἄντρες ἀπὸ τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεά, γιατί πέρασαν πιὸ κοντὰ σ' αὐτὴ θέλοντας ν' ἀποφύγουν τὴ Χάρυβδη, τὸ ἄλλο τέρας, ποὺ ρουφούσε κάθε τόσο τὴ θάλασσα καὶ τὴν ξερνοῦσε πάλι, καὶ θὰ ρουφούσε κι αὐτοὺς ὅλους.

Ἐφτασε ἀποκεῖ στὸ νησί τοῦ Ἡλίου κι εἶπε στοὺς συντρόφους του νὰ προσέξουν νὰ μὴν πειράξουν τίς ἀγελάδες τοῦ θεοῦ, γιατί θὰ χαθοῦν. Ἐκεῖνοι ὅμως δὲν τὸν ἄκουσαν. Κι ὅταν ὁ Ὀδυσσεάς προχώρησε καὶ προσευχόταν, βρῆκαν τὸν καιρὸ κι ἔσφαξαν κάμποσες καὶ τίς ἔψησαν. Ὁ Ὀδυσσεάς τοὺς μάλωσε, μὰ τὸ κακὸ δὲν ἔπαιρνε γιατριά. Ὅταν ἔφυγαν κι ἔφτασαν στ' ἀνοιχτὸ πέλαγος, ἔγινε

τόσο φοβερὴ τρικυμία, ποὺ ἔριξε τοὺς συντρόφους του στὴ θάλασσα καὶ τοὺς ἔπνιξε. Μόνο ὁ Ὀδυσσεάς γλίτωσε. Ἀλλὰ σὲ λίγο τὰ κύματα σκόρπισαν τὸ πλοῖο του κι αὐτὸς καθάλισκε τὴν καρίνα καὶ τὸ κατάρτι δεμένα μαζί μ' ἕνα λουρί καὶ κολυμπώντας ἔφτασε στὸ νησί τῆς θεᾶς Καλυψῶς.

Ἡ Καλυψὼ φιλοξένησε τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ μείνη ἐκεῖ παντοτινὰ καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ τὸν κάμη ἀγέραστον κι ἀθάνατον. Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς κατέβαινε καθημερινῶς στὴν ἀκρογιαλιά κι ἔβλεπε τὴ θά-

λασσα και ποθοῦσε νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἐπιτέλους ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια οἱ θεοὶ τὸν σπλαχνίστηκαν και πρόσταξαν τὴν Καλυψὼ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ. Ὁ Ὀδυσσεύς ἔφτιασε τότε ἓνα πλοῖο κι ἔφυγε.

4. Στὸ νησί τῶν Φαιάκων.

1. Ὁ Ὀδυσσεύς κι ἡ *Ναυσικᾶ*. Ὁ Ὀδυσσεύς ταξίδευε πρῶτα. Τὴ δέκατη ὄγδοη μέρα εἶδε τὸ νησί τῶν Φαιάκων και χάρηκε πολὺ. Μὰ ὁ Ποσειδῶνας, ποὺ ἦταν θυμωμένος γιατί τοῦ τύφλωσε τὸ γιό, σήκωσε φοβερὴ τρικυμία και τοῦ χάλασε τὸ πλοῖο κι ἀφοῦ τὸν παιδεψε δυὸ δλόκληρα ἡμερόνυχτα μὲς στὰ κύματα, τὸν ἔριξε κατὰ τὸ βράδυ στὸ νησί τῶν Φαιάκων. Τρύπωσε ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἐλιές μὲς στὰ ξερὰ φύλλα και κοιμήθηκε.

Κι ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς κοιμόταν βαθιά, ἡ Ἀθηναῖα μεταμορφώθηκε σὲ μιὰ φιλενάδα τῆς βασιλοπούλας τῶν Φαιάκων *Ναυσικᾶς* και πῆγε στ' ὄνειρό της και τῆς εἶπε :

— *Ναυσικᾶ*, τί κάθου ; Κοντεύει ὁ καιρὸς νὰ παντρευτῆς και τὰ φορέματά σου εἶναι ἄνω κάτω ! Δὲν ξέρεις πῶς στὸ γάμο πρέπει νὰ φορῆς τὰ πιὸ ὠραῖα φορέματα και νὰ προσφέρῃς τέτοια και στὸν ἄντρα σου και στοὺς συγγενεῖς του ; Ἄμα ξημερώσῃ, νὰ πᾶμε νὰ τὰ πλῦνωμε. Θὰ ἔρθω κι ἐγὼ νὰ σὲ βοηθήσω.

Ἡ *Ναυσικᾶ* σηκώθηκε, ὅταν ξημέρωσε, και θαύμαζε κι ἀποροῦσε γιὰ τὸ ὄνειρο. Τράβηξε ἴσια λοιπὸν στοὺς γονεῖς της νὰ τὸ πῆ. Ἡ μητέρα της, ἡ βασίλισσα Ἀρήτη, ἔγενθε στὴ γωνιά μὲ τῆς ὑπηρέτριές της, κι ὁ πατέρας της, ὁ βασιλεὺς Ἀλκίνοος, ἔβγαινε γιὰ νὰ πάῃ στὴ συνέλευση τῶν Φαιάκων. Τὸν σταμάτησε λοιπὸν στὴν πόρτα και τοῦ εἶπε :

— Πατέρα μου, δὲ θὰ μοῦ κάμῃς τὴ χάρη νὰ προστάξῃς νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν τ' ἀμάξι γιὰ νὰ πάω τὰ ροῦχα στὸ ποτάμι ; Εἶναι ἄπλυτα και δὲν εἶναι σωστὸ οὔτε οὐ νὰ πηγαίνῃς στὴ συνέλευση μὲ ροῦχα

‘Ο ‘Οδυσσεύς κι η Ναυσικά.

λερωμένα οὔτε τ' ἀδέρφια μου—κι εἶχε πέντε τέτοια ἢ μοναχοκόρη Ναυσικᾶ—νά βγαίνουν στο χορὸ δίχως νάναί φρεσκοαλλαγμένα. Καί γιὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νά φροντίσω ἐγώ.

Κι ὁ πατέρας της χαμογέλασε καί εἶπε :

— Μὴν ἀνησυχεῖς, κόρη μου. Κι ἀμάξι κι ὅ,τι ἄλλο θέλεις θὰ ἐτοιμαστοῦν ἀμέσως. Καί πρόσταξε καί τὰ ἐτοίμασαν. Κι ὅταν φόρτωσαν τὰ ροῦχα καί τὰ φαγιὰ, πού ἐτοίμασε ἡ Ἀρήτη, ἡ Ναυσικᾶ ἀνέβηκε μὲ τίς ὑπηρέτριες στ' ἀμάξι καί τὸ ὠδηγοῦσε. Τὰ μουλάρια ἔτρεχαν πρόθυμα καί τὰ κορίτσια χαίρονταν καί σιγοτραγουδοῦσαν.

Ὅταν ἔφτασαν στο ποτάμι, ἐκεῖ κοντὰ πού κοιμόταν ὁ Ὀδυσσεάς, ἔπλυναν τὰ ροῦχα στὶς γοῦρνες, πού ἦταν γεμάτες πάντα καθαρὸ κι ἄφθονο νερό, καί τὰ ξέβγαλαν καί τ' ἄπλωσαν στὴν ἀκρογιαλιά, πάνω στὰ καθαρὰ χαλίγια. Λούστηκαν ἔπειτα κι ἀλείφτηκαν μὲ λάδι καί κάθισαν στὶς ὄχθες γιὰ νὰ φᾶνε περιμένοντας νὰ στεγνώσουν τὰ φορέματα. Κι ἀφοῦ ἔφαγαν καλά, πέταξαν τίς σκέπες τους ἀπ' τὸ κεφάλι κι ἄρχισαν νὰ παίζουσι τὸ τόπι. Ἀπάνω στὴ φούργια τοῦ παιγνιδιοῦ ἡ Ναυσικᾶ πέταξε τὸ τόπι μὲ δύναμη σὲ μιὰ ἀπὸ τίς ὑπηρέτριες, μὰ δὲν τὴν πέτυχε καί τὸ τόπι ἔπεσε στο ποτάμι. Τότε ὅλα τὰ κορίτσια φώναξαν δυνατὰ. Ἀπὸ τὴ φωνὴ πετάχτηκε ὁ Ὀδυσσεάς ἀπὸ τὸν ὕπνο, ἔτριψε τὰ μάτια του κι εἶπε μέσα του :

— Δυστυχία μου ! Ποῦ εἶμαι ; Ἀκούω φωνὲς κοριτσιῶν. Μὰ εἶναι ἄραγε κορίτσια ἀνθρώπων ἢ εἶναι νεράιδες ;

Καί σκεπασμένος μ' ἓνα κλαδί ἐλιάς προχώρησε ἴσια ἐκεῖ πού ἄκουσε τίς φωνές. Τὰ κορίτσια, μόλις τὸν εἶδαν, τρόμαξαν καί σκόρπισαν ἐδῶ κι ἐκεῖ στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιάς. Μόνο ἡ Ναυσικᾶ δὲ φοβήθηκε κι ὅταν ζύγωσε ὁ Ὀδυσσεάς καί τὴν παρακάλεσε νὰ τὸν σπλαχυστῆ καί νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ πάῃ στὴν πόλη, τοῦ ἔδωσε φορέματα καί ντύθηκε καί φαγιὰ κι ἔφαγε καί τὸν ὠδήγησε πῶς νὰ πάῃ στὴν πόλη καί πῶς νὰ βρῆ τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα της.

2. Ὁ Ὀδυσσεάς καί οἱ Φαίαιες. Ὁ Ὀδυσσεάς ἔφτασε στὴν

πόλη τὸ βράδυ βράδυ κι ἀφοῦ βρῆκε τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου, στάθηκε κάμποση ὥρα ἀπέξω καὶ τὸ θαύμαζε κι ὕστερα μπῆκε στὴ μεγάλη αἴθουσα, πού ἔλαμπε μὲ τὰ δλόχρυσα ἔπιπλά της. Ἐκεῖ ἦταν μαζεμένοι ὅλοι οἱ πρῶχοντες Φαίακες καὶ μὲ τὰ ποτήρια στὰ χέρια ἔκαναν σπονδὴ στὸν Ἑρμῆ, ὅπως συνήθιζαν νὰ κάνουν πάντοτε, προτοῦ νὰ κοιμηθοῦν.

Ἡ βασίλισσα Ἀρήτη ἔγνεθε στὴν ἑστία. Ὁ Ὀδυσσεὺς τράβηξε ἴσια ἐκεῖ, ἔπεσε στὰ γόνατά της καὶ τῆς εἶπε :

— Ἀρήτη, καλὴ βασίλισσα, ἦρθα ἐδῶ, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, γιὰ νὰ παρακαλέσω καὶ σένα καὶ τὸ βασιλιά κι ὅλους τοὺς ἄρχοντες νὰ μὲ σπλαχισιῆτε καὶ νὰ μὲ στείλετε στὴν πατρίδα μου.

Ὅλοι συμπάθησαν τὸν ξένον. Μὰ ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ Ἀρήτη εἶχαν πῶς πολλὴ χαρὰ, γιατί γνῶρισαν τὰ φορέματα καὶ κατάλαβαν πῶς τοῦ τὰ ἔδωσε ἡ Ναυσικᾶ καὶ πῶς ἐκείνη πρῶτη τὸν περιποιήθηκε καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ ἔρθη στὸ παλάτι. Τὸν κάθισαν λοιπὸν σ' ὄμορφο θρόνι καὶ πρόσταξαν τίς ὑπηρέτριες νὰ τοῦ φέρουν νὰ νιφτῆ. Ἐτρεξε ἀμέσως μιὰ κι ἔφερε νερὸ σ' δλόχρυσο κανάτι, ἔφερε μαζὶ καὶ μιὰ λεκάνη ἀσημένια καὶ τοῦ ἔριξε καὶ νίφτηκε. Ἐπειτα τοῦ ἔβαλε μπρὸς του τραπέζι μὲ πλούσια φαγιά.

Κι ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἔτρωγε, ὁ Ἀλκίνοος καὶ οἱ πρῶχοντες συζητοῦσαν γιὰ τὸν ξένο κι ἀποφάσισαν ὄχι μόνον νὰ τὸν φιλέψουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν στείλουν στὴν πατρίδα του μὲ δικό τους πλοῖο.

Γιορτὲς μεγάλες ἔκμαν τὴν ἄλλη μέρα οἱ Φαίακες γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου. Παράθεσαν στὸ παλάτι τραπέζι μὲ πλούσια φαγιά. Προσκάλεσαν τὸν ξακουσμένον τραγουδιστὴ Δημόδοκο καὶ τραγούδησε παίζοντας τὴ λύρα. Ἐκαμαν ἀγῶνες στὴν πλατεῖα καὶ χόρεψαν καὶ στὸ τέλος τοῦ πρόσφεραν πλούσια δῶρα. Ἐνας τοῦ χάρισε ὄμορφο σπαθὶ μὲ λαβὴ ἀσημένια καὶ θηκάρι φιλτισένιο καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔστειλαν στὸ παλάτι ἀπὸ ἓνα χιτῶνα ὁ καθένας κι ἀπὸ μιὰ χλαμύδα κι ἀπὸ ἓνα τάλαντο χρυσό. Ὁ Ἀλκίνοος τοῦ πρόσφερε δλόχρυσο ποτήρι καὶ ἡ Ἀρήτη

χιτώνα και χλαμύδα κι ένα κιβώτιο ωραίο, πού έβαλε μόνη της μέσα τὰ δῶρα τῶν Φαίακων.

Κι έλα αὐτὰ τὰ έκαμαν οἱ Φαίακες δίχως νὰ ξέρουν οτι φιλοξενοῦν τὸν ξακουσμένον Ὀδυσσεά. Ὅταν πιά τὸ έμαθαν κι αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἴδιον κι άκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα του ὅσα εἶδε κι ὅσα έπαθε ὥσπου νὰ φτάσῃ ἐκεῖ, χάρηκαν πὺ πολὺ, ένθουσιάστηκαν. Τοῦ πρόσφεραν ακόμα ἀπὸ ἕνα άγγεῖο, άλλος χρυσὸ κι άλλος άσημένιο, κι έδωσαν προσταγή νὰ έτοιμαστῇ τὸ πλοῖο, πού θὰ τὸν πήγαινε στὴν πατρίδα του.

5. Στὴν Ἰθάκη.

1. **Στ' ἀπόμερο λιμάνι.** Κοιμόταν ακόμα ὁ Ὀδυσσεάς, ὅταν τὸ πλοῖο πού τὸν έφερε έφτασε σ' ἕνα ἀπόμερο λιμάνι τῆς Ἰθάκης. Οἱ ναῦτες τὸ έσπρωξαν στὴν άμμουδιά, έβγαλαν έξω τὸν Ὀδυσσεά και

τὸν άφησαν κοιμάμενον βαθιά στὸν άμμο. Ἐβγαλαν ὑστερα και τὰ δῶρα και τὰ σῶριασαν στὴ ρίζα μιᾶς ἐλιᾶς κι έφυγαν.

Ὁ Ὀδυσσεύς ξύπνησε μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου καὶ νόμισε πῶς βρίσκεται σὲ ξένη χώρα, γιατί ἡ Ἄθηνᾶ ἔστειλε γύρω του καταχινιά. Ἦθελε νὰ εἶναι ἀγνωρίζτος ὡς τὴν ὥρα ποὺ αὐτὴ θὰ τὸν ὠδηγοῦσε τί πρέπει νὰ κάμῃ. Παρουσιάστηκε λοιπὸν μεταμορφωμένη σὲ βοσκὸ κι ἔταν ἐκεῖνος τὴ ρώτησε σὲ ποιά χώρα βρίσκεται, τοῦ εἶπε πῶς βρίσκεται στὴν Ἰθάκῃ. Μὰ ἐπειδὴ ὁ Ὀδυσσεύς δὲν τὸ πίστευε, πῆρε τὴν ἀληθινή της ὄψη κι ἔδωξε καὶ τὴν καταχινιά. Τότε ὁ Ὀδυσσεύς γνώρισε τὴν πατρίδα του καὶ χάρηκε κι ἔπεσε καὶ φίλησε τὸ χῶμα της.

Ἡ Ἄθηνᾶ τὸν βοήθησε νὰ κρύψῃ τὰ δῶρα σὲ μιὰ σπηλιά κι ὕστερα τὸν πῆρε καὶ κάθισαν στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς καὶ τοῦ εἶπε :

— Ὀδυσσεά, ἦρθα νὰ σοῦ πῶ ἔλα ἔσα γίνονται στὸ σπίτι σου γιὰ νὰ μὴν πέσης ξέγνοιαστος στὴν παγίδα. Εἶναι τρία χρόνια τώρα ποὺ ἔλα τ' ἀρχοντόπουλα τῆς Ἰθάκῃς καὶ τῶν γύρω νησιῶν ἔχουν μαζευτῆ στὸ σπίτι σου καὶ τρῶνε καθημερινὰ καὶ πίνουν καὶ προσφέρουν δῶρα στὴν Πηνελόπη λέγοντάς της νὰ διαλέξῃ ἕναν ἀπ' αὐτοὺς γιὰ ἄντρα της. Οἱ ἀδιάντροποι αὐτοὶ μνηστήρες νομίζουν πῶς εἶσαι πεθαμένος. Μὰ ἡ Πηνελόπη δὲν τὸ πιστεύει. Μένει πιστὴ σὲ σένα καὶ κλαίοντας μέρα νύχτα σὲ περιμένει.

— Σ' εὐχαριστῶ, θεά μου, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Ἄν δὲ μοῦ τὰ ἔλεγεσ ἔλα αὐτά, δίχως ἄλλο θὰ ἔπεφτα στὴν παγίδα. Ἄλλὰ τώρα ἐδήγησέ με τί νὰ κάμω καὶ πές μου καθαρὰ : Θὰ εἶσαι μαζί μου στὸν ἀγῶνα μὲ τοὺς ἀδιάντροπους αὐτούς ; Ἄν ἐοῦ εἶσαι μαζί μου καὶ μὲ τρακόσιους μπορῶ νὰ τὰ βάλω!

Καὶ ἡ Ἄθηνᾶ τοῦ εἶπε :

— Μαζί σου θὰ εἶμαι πάντοτε, Ὀδυσσεά, καὶ πιστεύω πῶς θὰ τιμωρηθοῦν ὅπως τοὺς ἀξίζει. Ἄλλὰ πρέπει νὰ μὴ σὲ γνωρίσουν στὸ νησί. Γι' αὐτὸ θὰ σὲ κάνω γέροντα ζητιάνο. Πήγαινε τώρα στὸν χοῖρο-βοσκὸ σου τὸν Εὐμαιο καὶ περίμενε ὥσπου νὰ ἔρθῃ ὁ γιός σου δὲ Τηλέμαχος γιὰ νὰ τὰ κανονίσετε μαζί. Πῆγε δὲ καημένος στὴν Πύλο,

στο βασιλιά τὸ γέρο - Νέστορα, κι ἀποκεῖ στὴ Σπάρτη, στὸ Μενέλαο, γιὰ τοὺς νὰ ρωτήσῃ γιὰ σένα.

Κι ἀφοῦ εἶπε αὐτά, τὸν ἄγγιξε μὲ τὸ μαγικὸ ραβδί της. Κι εὐθὺς ζάρωσε τὸ σῶμα του, ἔπεσαν τὰ μαλλιά του κι ἔγινε γέρος καμπούρης μὲ ροῦχα κουρελιασμένα καὶ παλιά. Κρατοῦσε στὰ χέρια του χοντρὸ γεροντικὸ ραβδί καὶ στὸν ὦμο του κρεμόταν ἓνα παλιὸ σακούλι χιλιομπαλωμένο.

Κι ἀφοῦ ἔτσι σκέφτηκαν κι ἀποφάσισαν, χωρίστηκαν. Ἡ Ἀθηνᾶ πῆγε στὴ Σπάρτη γιὰ νὰ μηνύσῃ στὸν Τηλέμαχο νὰ γυρίσῃ στὴν Ἰθάκη κι ὁ Ὀδυσσεὺς ξεκίνησε γιὰ τὶς μάντρες τοῦ χοιροβοσκοῦ.

2. Στὶς μάντρες τοῦ χοιροβοσκοῦ. Ἀκουμπώντας στὸ γεροντικὸ ραβδί του ἀνέβηκε ἓνα στενὸ μονοπάτι, πέρασε βουνὰ καὶ δάση κι ἔφτασε στὶς μάντρες τοῦ πιστοῦ χοιροβοσκοῦ τοῦ Εὐμαιοῦ.

Ὁ Εὐμαιοὺς καλοδέχτηκε τὸν ἀγνωστὸ γέροντα κι ἔφησε γιὰ τιμὴ τοῦ δυὸ χοιρίδια. Ὅταν κάθισαν στὸ τραπέζι, ὁ χοιροβοσκὸς εἶπε :

— Φάγε, ξένε, ἀπὸ τὸ κρέας ποὺ τρῶμε κι ἐμεῖς οἱ ὑπηρέτες. Αὐτό, βέβαια, δὲν εἶναι διαλεχτό, γιὰτι τοὺς διαλεχτοὺς χοίρους τοὺς τρῶνε οἱ κακοὶ μνηστῆρες, αὐτοὶ ποὺ ἔμαθον, φαίνεται, τὸ τέλος τοῦ ἀφέντη μου καὶ καταστρέφουν ἀλύπητα τὰ πλοῦτη του.

Καὶ λέγοντας αὐτὰ πρόσφερε στὸν ξένο ξύλινο ποτήρι μὲ γλυκὸ κρασί.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔτρωγε κι ἔπινε καὶ δὲ μιλοῦσε διόλου. Συλλογιζόταν πὼς θὰ τιμωρήσῃ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες.

Ἐπειτα ρώτησε τὸ χοιροβοσκὸ γιὰ τὸν ἀφέντη του κι ἐνῶ ἐκεῖνος τοῦ ἔλεγε πὼς χάθηκε ὁ ἀφέντης του, αὐτὸς τοῦ εἶπε :

— Εὐμαιο, εἶσαι ἄπιστος, ἂν λὲς πὼς δὲ θὰ ἔρθῃ ὁ Ὀδυσσεὺς. Ἐγὼ σοῦ λέω κι ὀρκίζομαι πὼς ἔρχεται καὶ γιὰ τὴν καλὴ τὴν εἰδηση θὰ μοῦ δώσῃς χιτῶνα καὶ χλαμύδα. Μὰ δὲν τὰ θέλω πρότοῦ νὰ ἔρθῃ ἐδῶ ἐκεῖνος. Δὲ θὰ τὰ δεχτῶ, ἂν καὶ εἶμαι κουρελῆς, γιὰτι ὅσο μισῶ τὸ μαῦρο Ἄδη, τόσο μισῶ καὶ τὸν ἄνθρωπο ποὺ λέει ψέματα γιὰ πλη-

ρωμή. Ὁ Ὀδυσσεύς λειπὸν θὰ ἔρθῃ πρὶν περάσῃ ὁ μῆνας αὐτὸς ἢ στὴν ἀρχὴν τοῦ ἄλλου καὶ θὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀδιάντροπους μνηστήρες.

Κι ὅταν ὁ Εὐμαιοὺς τὸν ρώτησε ποῖος εἶναι, εἶπε πὼς εἶναι ἀπὸ τὴν Κρήτη, πὼς ἔλαμε πολλὰ ταξίδια κι ἔπαθε πολλὰ καὶ πὼς αὐτὴ τὴν φορὰ ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο ποὺ ταξίδευε κι ἦρθε κολυμπῶντας στὴν Ἰθάκη, γιατί ὁ караβοκύρης σκόπευε νὰ τὸν πουλήσῃ γιὰ δούλο, γι' αὐτὸ μάλιστα τοῦ φόρεσε καὶ ροῦχα κουρελιάρικα.

Ὁ Εὐμαιοὺς ὅμως δὲν πίστευε τίποτε ἀπὸ αὐτά, γιατί πολλοὶ ζητιάνοι εἶχαν πεῖ τὰ ἴδια.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦρθε κι ὁ Τηλέμαχος γυρίζοντας ἀπ' τὴ Σπάρτη. Κι ὅταν ὁ Εὐμαιοὺς πῆγε στὴν πόλιν νὰ πῆ τῆς Πηνελόπης πὼς ἦρθε ὁ Τηλέμαχος, ὁ Ὀδυσσεύς φανερώθηκε στὸ γιό του καὶ τοῦ εἶπε ὅλα ὅσα ἔπαθε ὥσπου νὰ φτάσῃ ἐκεῖ καὶ τὸν ρώτησε τελευταῖα γιὰ τοὺς μνηστήρες :

— Ἄλλὰ πές μου τώρα πόσοι εἶναι καὶ ποιοὶ εἶναι γιὰ νὰ δοῦμε. θὰ μπορέσωμε νὰ τοὺς καταβάλωμε οἱ δύο μας ἢ θὰ χρειαστοῦμε καὶ βοηθοὺς ;

Κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε :

— Πατέρα μου, ἀκούω συχνὰ νὰ σὲ δοξάζῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ λέῃ πὼς εἶσαι ἔξυπνος καὶ παλικάρι. Ἄλλὰ μὲ πιάνει τρόμος ν' ἀκούω πὼς μποροῦν δύο ἄνθρωποι νὰ πολεμήσουν τόσα παλικάρια. Δὲν εἶναι δέκα οὔτε εἴκοσι, πατέρα μου, οἱ μνηστήρες. Παρὰ εἶναι πιδὸ πολλοὶ καὶ τοὺς μετρῶ : Πενήντα δύο ἀπ' τὸ Δολίχιο μὲ ἕξι ὑπηρέτες. Εἴκοσι τέσσερες ἀπὸ τὴ Σάμη. Εἴκοσι ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο καὶ δώδεκα Ἰθακήσιοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κήρυκα Μέδοντα, τὸν τραγουδιστὴ Φήμιο καὶ δύο ὑπηρέτες. Ἄν ριχτοῦμε σ' αὐτοὺς ὅλους μόνοι μας, εἶναι φόβος μήπως μετανοήσωμε πικρά. Γι' αὐτὸ ἄς σκεφτοῦμε καλύτερα ποιοὶ μποροῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν μὲ καρδιά.

Κι ὁ Ὀδυσσεύς ρώτησε :

— Τί λές, Τηλέμαχε; Φτάνουν για βοηθοί μας ὁ Δίας καί ἡ Ἄθηνᾶ ἢ πρέπει νά σκεφτοῦμε καί για ἄλλους;

— Φτάνουν καί πάρα φτάνουν, πατέρα μου, ἀπεκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος.

— Τηλέμαχε! Αὐτοί θά ἔρθουν ἀμέσως βοηθοί μας. Καί τώρα ἀκουσε τί πρέπει νά κάμης. Τήν αὐγή νά πᾶς στοῦ παλάτι καί νά μείνης ἐκεῖ. Ἐγὼ θά ἔρθω μὲ τὸν Εὐμαιο μεταμορφωμένος σὲ ζητιάνο. Ἄν εἶ μνηστῆρες μὲ βρῖσουν ἢ μὲ χτυπήσουν, ἐσύ νά καταπιῆς τὸν πόνο. Ἄν πάλι μὲ πετάξουν στοῦ δρόμο μὲ κλωτσιές, ἐσύ νά σφίξης τήν καρδιά σου καί νά τοὺς μιλήσης μὲ τρόπο μαλακὸ πὼς δὲν πρέπει νά φέρνωνται ἄπρεπα στὸν ξένο. Κι ὅταν σοῦ κάμω νόημα, νά πάρης ὅλα τὰ ὄπλα καί νά τὰ κρύψης στοῦ ἀπάνω δῶμα λέγοντας πὼς τάχα θέλεις νά τὰ προφυλάξης ἀπὸ τὸν καπνὸ. Ν' ἀφήσης ὅμως πρόχειρα δύο σπαθιά, δύο ἀσπίδες καί δύο κοντάρια για τοὺς δύο μας. Ἄλλὰ πρόσεξε, γιέ μου, νά μὴ μάθῃ κανεὶς ἄλλος πὼς γύρισα κι εἶμαι δῶ· οὔτε ὁ γέρο· Λαέρτης, οὔτε ὁ Εὐμαιο, οὔτε καί ἡ μητέρα σου ἀκόμα.

Τὸ βράδυ γύρισε ὁ Εὐμαιο στὴν καλύβη του καί βρῆκε τὸν ξένο μὲ τὸν Τηλέμαχο ποὺ ἐτοίμαζαν τὸ δείπνο. Εἶπε στὸν Τηλέμαχο πόσο χάρηκε ἡ μητέρα του, ὅταν ἔμαθε τὸ γυρισμὸ τοῦ παιδιοῦ της, ἔφαγαν καί κοιμήθηκαν.

3. Στὸ παλάτι. Ὁ ξολοῦθρεμὸς τῶν μνηστῆρων. 1. Τήν αὐγή ὁ Τηλέμαχος ἔφυγε για τὴν πόλη, ἀφοῦ ἔδωσε ὁδηγίες στὸν Εὐμαιο νά ἔρθῃ μὲ τὸν ξένο. Ὅταν ἔφτασε στοῦ παλάτι, εἶπε στὴ μητέρα του πὼς, ὅπως ἔμαθε, ζῆ ὁ πατέρας κι εἶναι στοῦ νησι τῆς Καλυψῶς κι ἡ Πηνελόπη πέταξε ἀπὸ τὴ χαρά της κι ἔκαμε ὅ,τι τῆς εἶπε ὁ γιὸς της· κλείστηκε στοῦ δωμάτιό της.

Στὸ μεταξὺ μαζεύτηκαν οἱ μνηστῆρες κι ἀφοῦ διασκεδάσαν στὴν αὐλὴ ρίχνοντας τὸ δίσκο καί τὸ κοντάρι, μπῆκαν τὸ μεσημέρι στὴ μεγάλη αἴθουσα νά φάνε. Ἐκεῖ ἦταν ἔτοιμα τραπέζια μὲ ψητὰ ἀρνιά, κατσίκια, μοσχάρικια καί χοιρίδια, ὅλα ἀπὸ τὰ κοπάδια τοῦ Ὀδυσσεά. Ἐτρωγαν κι ἔπιναν μ' ὄρεξη πολλή.

Σὲ λίγο ἔφτασαν στὸ παλάτι καὶ οἱ δύο γέροι καὶ στάθηκαν στὴν αὐλόπορτα. Ἐνα γέρικο σκυλί, ξαπλωμένο σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς αὐλῆς ἀπάνω στὴν κοπριά, μόλις εἶδε τὸν Ὀδυσσεά, ἄρχισε νὰ κουνᾷ τὴν οὐρά του καὶ κατεβάζοντας τ' αὐτιά του προσπαθοῦσε νὰ σηκωθῆ νὰ πάη σιμά του, μὰ δὲν μπορούσε. Ἦταν ὁ Ἄργος, τὸ καλὸ λαγωνικό, ποὺ ὁ ἴδιος τὸ εἶχε μεγαλώσει. Τὸν εἶδε τώρα νὰ προσπαθῆ νὰ σηκωθῆ γιὰ νὰ τοῦ πῆ τὸ «καλωσῶρισε» καὶ τὸν γνώρισε καὶ δάκρυσε κρυφὰ ἀπὸ τὸν Εὐμαιο κι εἶπε :

— Αὐτὸς ὁ σκύλος εἶναι θαυμάσιος, ἀλλὰ δὲν ξέρω ἂν τρέχη κιόλας, ὅπως εἶναι, ἢ εἶναι μόνο γιὰ ὀμορφιά.

Κι ὁ Εὐμαιο τοῦ εἶπε :

— Δυστυχῶς, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ λείπει τ' ἀφεντικό του, ἄρχισε κι αὐτὸς νὰ χάνη τὴν ὀμορφιά του καὶ τὴ δύναμή του, γιατί δὲν τὸν περιποιῶνται. Ἄν τὸν ἔβλεπες τότε ποὺ ἦταν ἐδῶ ὁ Ὀδυσσεάς καὶ πήγαινε καὶ κυνηγοῦσε, θὰ τὸν θαύμαζες στ' ἀληθινά. Κανένα ἀγρίμι δὲν τοῦ ξέφευγε. Ὅλα τάβρισκε μὲ τὴ μυρουδιά κι ὄλα τὰ κυνηγοῦσε.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Εὐμαιο καὶ μπῆκε στὸ παλάτι. Τῆ στιγμῆ ἐκεῖνη ὁ Ἄργος φόφησε. Δὲς καὶ περίμενε τὸν κύριό του γιὰ νὰ παραδώσῃ τὴν ψυχὴ του.

Μπῆκε κι ὁ Ὀδυσσεάς στὸ παλάτι γιὰ ζητιάνος. Οἱ μνηστῆρες τοῦ ἔδιναν νὰ φάη, ἀλλὰ καὶ τὸν περιπαίζαν μὴν ξέροντας οἱ ἄθλιοι πῶς ἦταν ὁ Ὀδυσσεάς καὶ πῶς πλησίαζε ὁ ξολοθρεμὸς τους.

Ὅταν νύχτωσε κι ἔφυγαν οἱ μνηστῆρες, ἡ Πηνελόπη κατέβηκε καὶ ρωτοῦσε τὸν ξένον γιὰ τὸν ἄντρα τῆς κι ἐκεῖνος τῆς εἶπε πῶς ὁ Ὀδυσσεάς θὰ ἔρθῃ πρὶν νὰ βγῆ ὁ μῆνας κι ἴσως αὔριο. Κι ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

— Μακάρι, ξένε, νὰ γινόταν ὅπως εἶπες καὶ τότε θάβλεπες τι θὰ σοῦ χάριζα. Μὰ ἐγὼ δὲν τὸ ἐλπίζω. Ἔτσι ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη καὶ γυρίζοντας στὶς ὑπηρέτριες εἶπε :

— Ἐσεῖς, κορίτσια, πλύνετε τώρα τὰ πόδια τοῦ ξένου κι ἐτοιμάστε του κρεβάτι νὰ κοιμηθῆ, ἀρκετὰ τὸν κούρασα !

Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε :

— Ἐχω ξεχάσει πιά τὸ κρεβάτι, βασίλισσά μου. Μὰ οὔτε καὶ τῶν ποδιῶν τὸ πλύσιμο χρειάζεται τόσο. Ἄφου ὅμως τὸ θέλεις, ἄς γίνῃ. Μόνο, σὲ παρακαλῶ, νὰ προστάξης καμιὰ γριά πολὺπαθη, σὰν καὶ μένα, νὰ κάμῃ τῇ δουλειᾷ αὐτῇ.

Καὶ ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

— Ἐένε μου, πολὺ γνωστικὰ μιλάς. Ἐχω γιὰ ὑπηρέτρια ἐκεῖνη ποὺ ἀνάθρεψε τὸν Ὀδυσσεῦ. Αὐτῇ θὰ πλύνῃ τὰ πόδια σου. Καὶ γύρισε κι εἶπε στὴν Εὐρύκλεια.

— Μάνα, πλύνε τὰ πόδια τοῦ ξένου, ποὺ μοιάζει τόσο μὲ τὸν τὸν κύριό σου. Εἶναι στὰ ἴδια χρόνια κι εἶναι κι αὐτὸς πολὺπαθος.

Ἡ Εὐρύκλεια πῆρε ἀμέσως λεβέτι μὲ χλιαρὸ νερὸ κι ὠραῖο ποδο-
Ἡ Ἡρωικὴ Ἑλλάδα

νιφτήρα κι ἤρθε νὰ πλύνῃ τὰ πόδια τοῦ ξένου. Κι ἐνῶ τὰ ἔπλενε ἔφτασαν τὰ χέρια της σ' ἓνα σημάδι ποῦ εἶχε στὸ δεξιὸ πόδι ἀπὸ δαγκωματιὰ ἀγριόχοιρου, ὅταν κυνηγοῦσε κάποτε στὸν Παρνασσό, καὶ φώναξε ξαφνιασμένη :

— Παιδί μου, Ὀδυσσεά, ἄχ! ἐσὺ εἶσαι κι ἐγὼ δὲ σὲ γνῶρισα ; κι ἔκαμε νὰ στρίψῃ γιὰ νὰ τὸ πῆ στὴν Πηνελόπη.

Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς τὴν κράτησε καὶ τῆς εἶπε :

— Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μάνα, θὰ μὲ καταστρέψῃς. Σώπα ! Δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθῃ κανένας ἀκόμα πὼς ἤρθα.

Καὶ ἡ Εὐρύκλεια σώπασε. Μὰ καὶ ἡ Πηνελόπη δὲν κατάλαβε τίποτα. Καθόταν κοντὰ στὴ φωτιὰ καὶ συλλογιζόταν τὸν ἄντρα της.

2. Τὴν ἄλλῃ μέρα οἱ μνηστήρες πῆγαν πάλι στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεά, ἐτοίμασαν τὸ τραπέζι κι ἄρχισαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν.

Ὁ Τηλέμαχος πρόσταξε τοὺς ὑπηρέτες κι ἔβαλαν στὸν ξένο μερίδα μεγάλη σὰν τῶν μνηστήρων.

Τότε ἓνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Κεφαλωνίτης Κτήσιππος, εἶπε :

— Ὁ ξένος πῆρε μερίδα ἴσαμε μᾶς καὶ πολὺ σωστά. Δὲν εἶναι δίκιο οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου νὰ φύγουν ἀποδοῦ νηστικοί. Γι' αὐτὸ θὰ τοῦ προσφέρω κι ἐγὼ κάτι.

Κι ἄρπαξε ἀπὸ τὸ καλάθι ἓνα πόδι βοδινοῦ καὶ τὸ πέταξε στὸν Ὀδυσσεά. Ἐκεῖνος ὅμως ἔσκυψε γελώντας πικρὰ καὶ τὸ πόδι χτύπησε στὸν τοῖχο.

Τότε ὁ Τηλέμαχος δὲν κρατήθηκε πιὰ. Ἐχασε τὴν ὑπομονὴ ποῦ ἔκανε, γιὰτὶ ἔτσι τὸν εἶχε συμβουλέψῃ ἡ Ἄθηνᾶ, καὶ φώναξε μὲ θυμό :

— Κτήσιππε, εἶσαι τυχερὸς ποῦ δὲν πέτυχες τὸν ξένον. Γιὰτὶ ἀλλιῶς ὁ πατέρας σου θὰ σοῦ ἐτοίμαζε κηδεῖα κι ὄχι γάμο, ποῦ περιμένεις. Πάψετε πιὰ νὰ κάνετε ἀσχημίες στὸ σπίτι μου. Φτάνει ποῦ σφάζετε, χωρὶς κανεὶς νὰ σᾶς πειράζῃ, καὶ τρῶτε καὶ πίνετε ὅσο θέλετε.

“Ολοι ἔμειναν βουβοὶ στὰ λόγια τοῦ Τηλέμαχου καὶ μόνο ὁ Ἀγέ-
λαος εἶπε σὲ λίγο.

— Ἐ φίλοι, ὁ Τηλέμαχος μίλησε σωστά. Μὰ θὰ τὸν παρακα-
λέσω νὰ προσέξῃ σ’ αὐτὰ ποὺ θὰ τοῦ πῶ. Ἀφοῦ εἶναι φῶς φανάρι πιά
πῶς ὁ πατέρας του δὲν θὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα, ἄς εἰπῇ τῆς μητέρας
του νὰ διαλέξῃ ἕναν ἀπὸ μᾶς. Ἐκεῖνον ποὺ θὰ δώσῃ τὰ πιὸ πολλὰ
δῶρα, ὅπως εἶναι εἶναι καὶ ἔθιμό μας. Καὶ τότε θὰ εἶναι πιά ἥσυχος
στὸ σπίτι του.

Μὰ ὁ Τηλέμαχος τοῦ εἶπε :

— Ἀγέλαε, ποτὲ ἐγὼ δὲ θὰ προστάξω τῇ μητέρα μου νὰ φύγῃ
ἀπὸ τὸ σπίτι μας, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἢ ἴδια. Αὐτὸ νὰ
μὴν τὸ δώσῃ ὁ Θεός.

Ἀκούοντας αὐτὰ τὰ λόγια οἱ μνηστῆρες ἄρχισαν νὰ γελοῦν.
Γελοῦσαν δυνατὰ καὶ ὥρα πολλή. Τοὺς ἀπομύωρνε ὁ Θεὸς καὶ δάκρυζαν
ἀπὸ τὰ γέλια.

Ἐξαφνα πρόβαλε στὸ κατώφλι ἡ Πηνελόπη καὶ τότε σῶπασαν
ἔλοι. Ἡ ὠραία βασίλισσα εἶχε μαζί της δυὸ ὑπηρέτριες. Ἡ μιὰ κρα-
τοῦσε τὸ μεγάλο τόξο τοῦ Ὀδυσσεά καὶ ἡ ἄλλη τῇ φαρέτρα μὲ τὰ
βέλη. Προχώρησε λίγο στὴν αἴθουσα, στάθηκε ἀνάμεσα στίς δυὸ ὑπη-
ρέτριες καὶ εἶπε στοὺς μνηστῆρες :

— Μνηστῆρες, ἀφοῦ σώνει καὶ καλὰ θέλετε νὰ διαλέξω ἕναν ἀπὸ
σᾶς, ἐμπρός ! Ὅποιος ἀπὸ σᾶς μπορέσῃ καὶ τεντώσῃ τὸ τόξο αὐτὸ καὶ
περάσῃ τὸ βέλος στίς τρύπες δώδεκα τσεκουριῶν, ποὺ θὰ εἶναι στὴ
σειρά, θὰ γίνῃ ἄντρας μου.

Οἱ μνηστῆρες δέχτηκαν πρόθυμα τὸ ἀγώνισμα καὶ ἄρχισαν μὲ τὴ
σειρά νὰ δοκιμάζου. Δοκίμασαν ἔλοι, μὰ κανεὶς δὲν κατῶρθωσε νὰ
τεντώσῃ τὸ τόξο. Μόνο ἕνας εἶχε μείνει, ὁ Ἀντίνοος, ἕνας ἀπ’ τοὺς
ἀρχηγούς. Αὐτὸς πρότεινε στοὺς ἄλλους ν’ ἀφήσουν τ’ ἀγώνισμα γιὰ
τὴν ἄλλη μέρα, γιατί τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη ἦταν γιορτὴ, ἦταν πρωτο-
μηνιά, καὶ ὁ θεὸς δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ τὸ τεντώσουν.

Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ μεταξὺ φανερώθηκε στὸν Εὐμαιο καὶ σ' ἓναν ἄλλον ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τοῦ ὑπέρτερος, τὸ Φιλοίτιο, καὶ ἔκαμαν τὸ σχέδιο τοῦ ξολοθρεμοῦ.

Ὅταν λοιπὸν τελείωσε τὰ λόγια ὁ Ἀντίνοος, ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε — Μνηστῆρες, πολὺ σωστὰ λέει ὁ Ἀντίνοος. Μὰ θὰ σᾶς παρακαλέσω πολὺ νὰ μοῦ δώσετε τὸ τόξο νὰ δοκιμάσω καὶ ἐγώ. Θέλω νὰ ἰδῶ ἂν μοῦ ἄφηναν τὰ βάραινα διόλου ἀπὸ τὴ δύναμη, ποῦ εἶχα ἄλλοτε.

Οἱ μνηστῆρες θύμωσαν, γιατί φοβήθηκαν μήπως τοὺς ντροπιάσῃ ὁ ζητιάνος καὶ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρίζουν.

Μὰ ὁ Τηλέμαχος πρόσταξε τὸν Εὐμαιο νὰ δώσῃ τὸ τόξο στὸν ζητιάνο. Καὶ ἐκεῖνος τὸ πῆρε, τὸ κοίταξε καλά, τὸ τέντωσε, ἔβαλε ἓνα βέλος, σημάδεψε καὶ ἔρριξε. Τὸ βέλος πέρασε πέρα γιὰ πέρα σ' ὅλες τὶς τρύπες τῶν τσεκουριῶν.

Καὶ ἐνῶ οἱ μνηστῆρες ἔμειναν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα, ὁ Ὀδυσσεύς ἔκαμε νόημα στὸ γιό του νὰ πάῃ σιμὰ του ὠπλισμένος καὶ πέταξε ἀμέσως τὰ κουρέλια καὶ κρατώντας τὸ τόξο καὶ τὴ φαρέτρα πήδησε στὸ κατώφλι. Ἐρριξε καὶ σκότωσε τὸν Ἀντίνοο. Καὶ φώναξε :

— Σκύλοι! Πιστέψατε πὼς δὲ θὰ ξαναγύριζα πιά καὶ τρώγατε τὴν περιουσία μου καὶ βρίζατε τὴ γυναῖκα μου ζητώντας νὰ τὴν παντρευτῆτε, χωρὶς νὰ φοβηθῆτε τοὺς θεοὺς, χωρὶς νὰ ντραπῆτε τὸν κόσμον. Μὰ τώρα θὰ πληρώσετε τὶς ἁμαρτίες σας.

Καὶ ὅλοι ἔτρεμαν, ὅπως τρέμει ὁ λαγός, ὅταν νιώθῃ κοντὰ του τὰ πόδια τοῦ λαγωνικοῦ. Μόνον ὁ Εὐρύμαχος φώναξε καὶ εἶπε :

— Φίλοι, ἐμπρός, μὴ φοβηθῆτε. Ἄς τραβήξωμε τὰ σπαθιά μας καὶ ἄς τοῦ ριχτοῦμε ὅλοι. Καὶ ἄρπαξε ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα τραπέζι γιὰ ἀσπίδα καὶ ρίχτηκαν μὲ τὰ σπαθιά στὸν Ὀδυσσεύα καὶ στὸν Τηλέμαχο.

Ἄλλ' αὐτοὶ ἔχοντας στὸ πλευρό τους καὶ τοὺς δυὸ πιστοὺς τοῦ ὑπέρτερος, τὸν Εὐμαιο καὶ τὸ Φιλοίτιο, τὸ βουκόλο, τοὺς ξολοθρεφάν ὅλους. Μόνον ὁ τραγουδιστὴς Φῆμιος καὶ ὁ κήρυκας Μέδοντας γλί-

τωσαν, γιατί, ὅπως βεβαίωσε καὶ ὁ Τηλέμαχος, αὐτοὶ ἔρχονταν στὸ παλάτι δίχως νὰ τὸ θέλουν.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ὅταν οἱ δύο αὐτοὶ ἔπεσαν στὰ πόδια του καὶ τὸν παρακαλοῦσαν τρέμοντας, τοὺς εἶπε :

— Μὴ φοβάστε πιά. Σᾶς προστάτεψε ὁ γιός μου καὶ γλιτώσατε. Ρωτήστε τώρα τὴν καρδιά σας καὶ πέστε στὸν κόσμον πόσο προτιμώ-
τερα εἶναι τὰ καλὰ ἔργα ἀπὸ τὰ κακά.

4. Ὁ Ὀδυσσεύς γνωρίζεται μὲ τὴν Πηνελόπη. Ὁ Ὀδυσ-
σεύς ἀφοῦ πρόσταξε κι ἔβγαλαν τοὺς νεκροὺς στὴν αὐλὴ καὶ καθά-
ρισαν τὴν αἴθουσα καὶ τὴν κάπνισαν μὲ θειάφι, ἔστειλε τὴν Εὐρύκλεια
νὰ πῆ στὴν Πηνελόπη πὼς ἦρθε καὶ ξελόθρεψε τοὺς μνηστήρες. Μὰ ἡ
Πηνελόπη δὲν τὸ πίστευε. Μολαταῦτα κατέβηκε στὴν αἴθουσα καὶ
δειλὰ δειλὰ προχώρησε καὶ κάθισε σιμὰ στὴν ἐστία ἀντίκρου στὸν Ὀδυσ-
σεύ. Ἐκεῖνος ντυμένος τὰ κουρέλια τοῦ ζητιάνου καθόταν σὲ μιὰ
κολόνα καὶ κοίταζε κάτω. Περίμενε νὰ μιλήσῃ πρώτη ἡ γυναῖκα του.
Μὰ ἐκείνη γιὰ πολλὴ ὥρα σῶπαινε. Ἐβλεπε τὸ γεροντικό του πρό-
σωπο, ἔβλεπε καὶ τὰ κουρέλια του καὶ δὲν πίστευε πὼς ἀληθινὰ ἦταν
ὁ ἄντρας της.

Τότε τῆς εἶπε ὁ Τηλέμαχος :

— Μητέρα μου, εἶσαι ἄσπλαχνη, εἶσαι κακὴ. Ποιὰ θὰ καθόταν μὲ
τόση ἀπονιὰ μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄντρα της, ποὺ ἔλειψε εἴκοσι χρόνια κι
ἔπαθε πολλά ; Μὰ ἡ καρδιά σου εἶναι, φαίνεται, πιὸ σκληρὴ κι ἀπὸ
τὴν πέτρα.

— Παιδί μου, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, θαμπώθηκε ἡ ψυχὴ μου
καὶ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ τοῦ μιλήσω οὔτε νὰ τὸν ἀντικρύσω. Μὰ ἂν ἀλη-
θινὰ εἶναι ὁ πατέρας σου, θὰ γνωριστοῦμε· ἔχομε γνωρίσματα μυστικά,
ποὺ μόνο ἐμεῖς τὰ ξέρομε.

Καὶ θέλοντας νὰ δοκιμάσῃ, ἂν εἶναι ὁ ἴδιος, εἶπε στὴν Εὐρύκλεια :

— Μάνα, πήγαινε νὰ ἐτοιμάσῃς τ' ἀφεντικοῦ σου τὸ κρεβάτι,
ἐκεῖνο ποὺ εἶχε φτιάσει ὁ ἴδιος κι εἶναι ἀπέξω ἀπὸ τὸ θάλαμον. Στρῶστε

του πολλές προβιές και σεντόνια και βάλτε του καινούργιες χλαῖνες για να σκεπαστή.

Κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀναστέναξε τότε κι εἶπε :

— Γυναῖκα, τὰ λόγια σου μὲ πείραξαν πολύ. Ποῖς ἄνθρωπος μπό-
ρεσε κι ἔβγαλε ἔξω τὸ κρεβάτι μου ; Δὲν μπορεῖ νὰ τόκαμε ἄνθρωπος
αὐτό, γιατί τὸ κρεβάτι μου ἔχει μυστικό, ποῦ μόνο ἐγὼ τὸ ξέρω. Στὴν
αὐλή μου ἦταν μιὰ χοντρόκορμη ἐλιά. Γύρω σ' αὐτὴν ἔχισα τὸ θάλαμο
κι ἔπειτα τὴν κλάδεψα κι ἴσιαξα τὸν κορμό της και στερέωσα πάνω
τὸ κρεβάτι μου και τὸ στόλισα μὲ χρυσάφι και φίλιτσι κι ἀποπάνω
ἔβαλα ὠραῖο δέρμα κόκκινου βοδιοῦ. Μὰ τώρα δὲν ξέρω, ἂν εἶναι
ἀκόμα ἐκεῖ.

Σὰν ἄκουσε τὸ μυστικό αὐτὸ ἡ Πηνελόπη, ἔτρεξε μὲ μάτια δακρυ-
σμένα, κρεμάστηκε στὸ λαιμό του, τὸν φίλησε στὸ κεφάλι και τοῦ εἶπε :

— Μὴ μοῦ θυμώσης, Ὀδυσσεύα, γιατί δὲν ἔτρεξα σιμὰ σου ἀπὸ τὴν
πρώτη τὴ στιγμή. Ἐτρεμα ἢ καημένη μήπως γινόμεον μπαίγνιο κανε-
νὸς ἀγύρτη. Μὰ τώρα ποῦ μοῦ εἶπες σημάδια, ποῦ κανεῖς ἄλλος ἀπὸ
μένα κι ἀπὸ σένα δὲν τὰ ξέρει, ἤσυχασε ἡ καρδιά μου.

Ἐκλαψε τότε κι ὁ Ὀδυσσεύς κι ἀγκάλιασε τὴ γυναῖκα του κι
ἐκλαιαν και οἱ δύο ἀπὸ χαρὰ ὦρα πολλή.

5. Στὸ κτῆμα τοῦ γέρο - Λαέρτη. Οἱ Ἰθακῆσιοι ζητοῦν ἐκδίκηση. Ἡ συμφιλίωση. Τὴν ἄλλη μέρα πρωὶ πρωὶ ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὸ γιό του καὶ τοὺς δυὸ πιστοὺς ὑπηρέτες ἔφυγαν γιὰ τὸ κτῆμα τοῦ γέρο - Λαέρτη, τοῦ πατέρα τοῦ Ὀδυσσεῦ, γιὰ νὰ δοῦν τι θὰ κάμουν οἱ προύχοντες σὰ μάθουν τὸν ξολοθρεμὸ τῶν μνηστήρων. Ἡ Πηνελόπη μὲ τὶς ὑπηρέτριές της κλείστηκαν στὶς κάμαρές τῶν καὶ κοίταζαν τὶς δουλειές τους.

Ὅταν ἔφτασαν στὸ κτῆμα, ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε στοὺς ἄλλους νὰ ἐτοιμάσουν τὸ γεῦμα καὶ αὐτὸς πῆγε νὰ δοκιμάσῃ, ἂν θὰ τὸν γνωρίσῃ ὁ πατέρας του, ποῦ ἦταν μὲς στὸν κῆπο καὶ σκάλιζε τὰ φυτά.

Τὸν εἶδε πολὺ γέρο καὶ κακοντυμένον καὶ κρύφτηκε ἀποπίσω σ' ἓνα δέντρο καὶ ἔκλαψε. Ὑστερα συλλογίστηκε ἂν πρέπη νὰ τρέξῃ ν' ἀγκαλιάσῃ τὸν πατέρα του καὶ νὰ φανερωθῇ ἀμέσως ἢ νὰ φανερωθῇ μὲ τρόπο, ὥστε νὰ μὴν ξαφνιαστῇ ὁ γέρος καὶ πάθῃ ἀπὸ τὴν χαρὰ του, καὶ προτίμησε τὸ δεύτερο.

Τὸν ζύγωσε λοιπὸν καὶ τοῦ εἶπε πῶς εἶναι φίλος τοῦ γιοῦ του τοῦ Ὀδυσσεῦ καὶ πῶς τὸν περιποιήθηκε κάποτε στὸ σπίτι του. Καὶ ὁ γέρο - Λαέρτης ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ τοῦ λέῃ πῶς χάθηκε ὁ φίλος του καὶ δὲ θὰ τὸν ξαναἶδῃ πιά.

Κι ἐκεῖνου σκίστηκε ἡ καρδιά στὸ κλάμα τοῦ πατέρα, στὴν ἀγκαλιά του χύθηκε, τὸν ἔσφιξε καὶ τοῦπε :

— Ἐγὼ εἶμ' αὐτὸς π' ἀναζητεῖς, ἰδές, πατέρα, μπρὸς σου !

Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα καὶ τὸ παράπονό σου, ν' ἀκούσῃς ὅ,τι θὰ σοῦ εἰπῶ· πολὺ μᾶς βιάζ' ἡ ἀνάγκη.

Στὸ σπίτι μας ξολόθρεψα τοὺς ἄδικους μνηστῆρες καὶ ἐκδικήθηκα τὰ ἄνομα καὶ ἄπρεπά τους ἔργα.

Εἶπε καὶ ἐκεῖνου τὰ γόνατα κοπήκαν καὶ ἡ καρδιά, καὶ τὸ παιδί του ἀγκάλιασε· καὶ ὅπως λιποθυμοῦσε, στὴν ἀγκαλιά τὸν ἄρπαξε ὁ θεῖος Ὀδυσσεὺς.

Κι όταν ανάσα ἔλαβε καὶ ἡ ψυχὴ του ἦρθε,
τὸ στόμα πάλι ἀνοιξε τὴν προσευχὴ νὰ κάμη :
— Δία, πατέρα, εἰστε θεοὶ στὸν Ὀλυμπο ἀκόμα,
ἂν τώρα τὴν κακία τους πληρῶσαν οἱ μνηστῆρες.
Μὰ ἔχω φόβο τρομερὸ μήπως τῶν Ἰθακῆσιων
τὸ πλῆθος ὄλο ἔρθ' ἐδῶ ἐκδίκηση νὰ πάρη.

Κι ὅ,τι φοβήθηκε ὁ γέρο - Λαέρτης, αὐτὸ κι ἔγινε.

Σὰν ἀκούστηκε στὴν πόλη πῶς ἦρθε ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ξολόθρεψε
τοὺς μνηστῆρες, ἔτρεξαν ὄλοι στὸ παλάτι του κι ἔβγαζαν τοὺς νεκροὺς
καὶ ἔθαβε ὁ καθένας τὸ δικό του. Κι αὐτοὺς ποὺ ἦταν ἀπ' ἄλλοῦ, τοὺς
ἔστειλαν μὲ τὰ πλοῖα στὴν πατρίδα τους.

Ἦτοτερα μαζεύτηκαν στὴν ἀγορὰ γιὰ ν' ἀποφασίσουν τί θὰ κάμουν.
Οἱ πιὸ φρόνιμοι ἔλεγαν πῶς ὅ,τι ἔγινε, τὸ ἤθελαν οἱ θεοὶ κι ἔγινε,
γιατὶ ἔφταιγαν οἱ μνηστῆρες. Ἄλλοι ὅμως φώναζαν καὶ ζητοῦσαν
ἐκδίκηση. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀρματώθηκαν κι ἔτρεξαν νὰ βροῦν τὸν
Ὀδυσσεά.

Εἶχαν ἀποφάγει στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Λαέρτη, ὅταν ἔφτασαν εἰς
Ἰθακῆσιοι, κι εὐθὺς ἀρματώθηκαν ὄλοι, ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ Τηλέμαχος,
ὁ Εὐμαιοσ, ὁ Φιλοίτιος, ὁ γέρο - Λαέρτης κι ὁ ὑπηρέτης του, ὁ γέρο -
Δολίος, μὲ τοὺς ἔξι γιούς του καὶ μ' ἀρχηγὸ τὸν Ὀδυσσεά βγήκαν ν'
ἀντισταθοῦν.

Καὶ σὰν ἔφτασαν σιμὰ οἱ Ἰθακῆσιοι, τοὺς ρίχτηκε ὁ Ὀδυσσεάς μὲ
τοὺς δικούς του καὶ θὰ τοὺς ξολόθρευε κι αὐτούς. Μὰ μπῆκε στὴ μέση
ἡ Ἀθηναῖα παίρνοντας τὴ μορφὴ τοῦ Ἰθακῆσιου Μέντορα, ποὺ ὄλοι τὸν
σέβονταν γιὰ τὴ φρονιμάδα του, καὶ τοὺς εἶπε :

— Σταθῆτε ! Πάψετε τὸν πόλεμο, ποῦναι κακὸς γιὰ ὄλους. Δὲν
τὸν θέλουν οἱ θεοί !

Κι εὐθὺς ὄλοι ὑπάκουσαν κι ὠρκίστηκαν νὰ ζήσουν πια ἀγαπημένοι.

Κι ἔτσι ἔγινε.

ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1. Μορφή, ζωή και σχέσεις τῶν θεῶν με τοὺς ἀνθρώπους. *

Οἱ Ἕλληνες τοῦ καιροῦ ἐκείνου πίστευαν, ὅπως εἶδαμε, σὲ πολλοὺς θεοὺς. Κι ὅπως τοὺς φαντάζονταν, ἔμοιαζαν μ' ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἦταν μεγαλύτεροι καὶ δυνατώτεροι καὶ ὁμορφότεροι καὶ δὲν ἤξεραν ἀρρώστιες οὔτε βάσανα.

Οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων δὲ γερνοῦσαν ποτὲ οὔτε καὶ πέθαιναν, καὶ κατοικοῦσαν ἄλλοι στὸν οὐρανό, ἄλλοι στὴ γῆ κι ἄλλοι στὴ θάλασσα. Ἔβλεπαν καὶ κυβερνοῦσαν τὸν κόσμο ἀπὸ μακριά. Βοηθοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους στὰ ἔργα τους, τοὺς συμβούλευαν, τοὺς προφύλαγαν, τοὺς βράβευαν γιὰ τὰ καλὰ τους ἔργα, μὲ καὶ τοὺς τιμωροῦσαν γιὰ τὰ κακὰ. Τοὺς μάθαιναν τὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες.

Πολλὲς φορές οἱ θεοὶ ἔστελναν τὶς προσταγές τους στοὺς ἀνθρώπους μὲ τοὺς ταχυδρόμους, ποὺ εἶχαν σιμά τους, καὶ πολλὲς φορές ἔρχονταν οἱ ἴδιοι καὶ γύριζαν ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους πότε γνώριμοι καὶ πότε ἀγνώριστοι. Καὶ τέλος φανέρωναν τὴ θέλησή τους μὲ τοὺς μάντις. Τέτοια παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῶν ἡρώων ἔχομε πολλὰ. Θυμᾶστε πόσες φορές ἡ Ἀθηνᾶ παρουσιάστηκε στὸν Ὀδυσσεά καὶ θυμᾶστε ἀκόμα πῶς ὁ μάντις Κάλχας φανέρωσε στὸν Ἀγαμέμνονα τὸ θέλημα τῆς Ἄρτεμης.

Ὅσες φορές οἱ ἀνθρώποι πρόσφεραν θυσίες καὶ ζητοῦσαν τὴ βοήθεια τῶν θεῶν, αὐτοὶ ἔρχονταν σιμά τους κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν μαζί τους. Ἄλλοτε πάλι ἔσκυθαν μόνο ἀπὸ τὰ παλάτια τους τ' ἀόρατα καὶ μυρίζονταν μ' εὐχαρίστηση τὴν ὀρεχτική κνίσσα τῶν ζώων, ποὺ καί-

ονταν στοὺς βωμούς. Μὰ καὶ μόνοι τους συμποσίαζαν στὸ παλάτι τοῦ πατέρα τους Δία τρώγοντας τὴν ἀμβροσία καὶ πίνοντας τὸ νέκταρ, ποὺ ἦταν γλυκὰ καὶ μωσκοβολημένα. Ὅπως δὲ κι ἀξίζει στὸ φαγὶ καὶ στὸ ποτὸ τῶν θεῶν.

2. Οἱ Ὀλύμπιοι θεοί.

Τὸ ἄμορφο καὶ ψηλὸ βουνὸ τῆς Θεσσαλίας, ὁ Ὀλυμπος, εἶναι ἡ οὐράνια κατοικία τῶν μεγαλύτερων θεῶν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ θεοὶ αὐτοὶ εἶναι δώδεκα καὶ λέγονται Ὀλύμπιοι θεοί.

Ὁ Δίας.

Ὁ Ποσειδῶνας.

1. Ὁ Δίας εἶναι ὁ δυνατώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς. Εἶναι ὁ

πατέρας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς κατοικεῖ σὲ λαμπρὰ παλάτια, ποῦ τὰ ἔφτιασε ὁ τεχνίτης θεὸς Ἥφαιστος. Ὁ Δίας καλεῖ τοὺς ἄλλους θεοὺς σὲ συνέδριο καὶ ἔχει ταχυδρόμους τοῦ τὸν Ἑρμῆ καὶ τὴν Ἴρι καὶ φύλακες στὰ παλάτια του τὶς Ὠρεῖς. Αὐτὸς μαζεύει τὰ σύννεφα καὶ ἀστράφτει καὶ βροντᾷ καὶ βρέχει.

2. Ὁ Ποσειδῶνας, ἀδελφὸς τοῦ Δία, εἶναι θεὸς τῆς θάλασσας. Κρατεῖ στὰ χέρια του τὴν τρίαινα καὶ μ' αὐτὴν ταραξίζει τὴν θάλασσα καὶ κάνει τρικυμίες καὶ σεισμούς.

Ἡ Ἥρα.

Ἡ Ἀθηνᾶ.

3. Ἡ Ἥρα εἶναι ἡ γυναῖκα τοῦ Δία καὶ ἡ πρώτη θεὰ τοῦ Οὐρανοῦ. Εἶναι φιλόδοξη καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὴν ἴδια δύναμη μὲ τὸ Δία.

καὶ γι' αὐτὸ πολλὰς φορές μαλῶνει μαζί του, μὰ στὸ τέλος ὑπακούει στὸν ἄντρα της. Εἶναι ὠραία, μὲ μάτια γαλανὰ κι ἀκτινοβόλα, καὶ σεβαστὴ στὸν ἄντρα της. Ἡ Ἥρα προστατεύει τὸ γάμο.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ, κόρη τοῦ Δία, εἶναι θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐργασίας. Λαβαίνει μέρος στοὺς πολέμους καὶ δίνει τὴν νίκη στοὺς ἔξυπνους καὶ γενναίους στρατηγούς. Προστατεύει τὴν Ἀθήνα καὶ κάνει τοὺς Ἀθηναίους ἔξυπνους καὶ ἐργατικούς.

5. Ὁ Ἀπόλλωνας, γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Λητώς, εἶναι θεὸς τοῦ φωτός. Εἶναι ὁ πιὸ ὁμορφος θεός· τὸ πρόσωπό του εἶναι κάτασπρο καὶ λαμπερὸ καὶ τὰ μαλλιά του ξανθὰ καὶ σγουρά. Αὐτὸς παίζει τὴν κιθάρα στὰ συμπόσια τῶν θεῶν καὶ διευθύνει τὶς Μοῦσες, ποὺ τραγουδοῦν.

6. Ἡ Ἄρτεμη, ἀδερφή τοῦ Ἀπόλλωνα, εἶναι ἡ παρθένα θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ. Μένει πάντα στὰ δάση κι εἶναι γεμάτη ζωὴ καὶ γρηγοράδα. Κυνηγώντας τ' ἀγρίμια ἔχει συνοδία της τὶς νύμφες τῶν δασῶν.

7. Ἡ Ἀφροδίτη, ποὺ γεννήθηκε, ὅπως λένε, ἀπὸ τὸν ἄφρὸ τῆς θάλασσας, εἶναι θεὰ τῆς ὁμορφιάς. Φορεῖ χρυσὴ μαγικὴ ζώνη καὶ ἔχει συνοδία της τὶς τρεῖς Χάριτες, τὴ Θάλεια, τὴν Ἀγλαΐα καὶ τὴν Εὐφροσύνη.

8. Ὁ Ἑρμῆς, γιὸς τοῦ Δία, εἶναι ταχυδρόμος τοῦ Δία, θεὸς τοῦ ἐμπορίου κι ὁδηγὸς τῶν ψυχῶν στὸν Κάτω κόσμο. Φορεῖ φτερωτὰ πέδιλα καὶ κρατεῖ στὰ χέρια μαγικὸ ραβδί, ποὺ μ' αὐτὸ κοιμίζει ἢ ξυπνᾷ τοὺς ἀνθρώπους.

9. Ὁ Ἄρης, γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Ἥρας, εἶναι θεὸς τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἀντίθετος τῆς φρόνιμης Ἀθηνᾶς. Τοῦ ἀρέσουν οἱ θόρυβοι, οἱ φωνές, τὰ μαλώματα, οἱ καταστροφές. Ἔχει συνοδία του τὴν ἀδερφή του Ἐριδα καὶ τὰ παιδιὰ του Φόβος καὶ Τρόμος.

10. Ὁ Ἡφαίστος, ὁ γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Ἥρας, εἶναι ὁ τεχνίτης τῶν θεῶν. Αὐτὸς ἔφτιασε τὰ παλάτια ὄλων τῶν θεῶν. Εἶναι κουτσός κι ἐργάζεται ἀδιάκοπα στὰ ἐργαστήριά του φτιάνοντας τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Δία.

11. Ἡ Ἑστία, ἀδερφή τοῦ Δία, εἶναι θεὰ τῆς οἰκογένειας καὶ βωμός της εἶναι ἡ ἑστία τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ἀνάβομε τῇ φωτιά. Αὐτὴ συμβούλεψε τοὺς ἀνθρώπους νὰ φτιάσουν σπίτια καὶ προστατεύει τοὺς ξένους.

12. Ἡ Δῆμητρα, ἀδερφή τοῦ Δία καὶ μητέρα τῆς Περσεφόνης, τῆς γυναίκας τοῦ θεοῦ τοῦ Κάτω κόσμου Πλούτωνα, εἶναι θεὰ τῆς γῆς. Αὐτὴ ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους τὸ σπόρο τῶν σιτηρῶν καὶ τοὺς δίδαξε τὴ γεωργία.

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

1. Λαὸς καὶ βασιλεῖς. Τὰ ἔργα τους.

Οἱ Ἕλληνες στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια ἦταν χωρισμένοι σὲ πολλὰ βασίλεια. Κάθε πόλη ἦταν κι ἓνα βασίλειο.

Ὁ βασιλιάς ἦταν ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ ὄχι μόνο ὅταν ἦταν πόλεμος, ἀλλὰ κι ὅταν ἦταν εἰρήνη.

Στὸν πόλεμο ὁ βασιλιάς κι οἱ πολεμιστὲς πολεμοῦσαν μ' ὄρμη μεγάλη κι εἶχαν δυὸ λογιῶν ὅπλα. Τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν περικεφαλαία γιὰ νὰ προφυλάγωνται, καὶ τὸ κοντάρι, τὸ σπαθὶ καὶ τὸ τόξο γιὰ νὰ ρίχνωνται στοὺς ἐχθροὺς. Οἱ ἀρχηγοὶ πολεμοῦσαν ἀπὸ τὸ ἄρμα μὲ τὸ κοντάρι καὶ μὲ τὸ σπαθί.

Στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης οἱ βασιλεῖς ζοῦσαν ἡσυχοὶ στὰ ἐξοχικὰ τους κτήματα κι ἐργάζονταν κι αὐτοὶ μαζί μὲ τοὺς ὑπηρέτες τους, ὅπως ὁ γέρο - Λαέρτης, ὁ πατέρας τοῦ Ὀδυσσεῆα. Οἱ βασίλισσες ἐργάζονταν στὸ σπίτι. Ἐπίβλεπαν τὶς ὑπηρέτριες στὶς πιδ βαριὲς δουλειὲς κι αὐτὲς ἔγνεθαν καὶ ὕφαιναν, ὅπως ἡ Ἀρήτη. Κι οἱ βασιλοπούλες ἔπλεναν κιόλας μαζί μὲ τὶς ὑπηρέτριες, ὅπως ἡ Ναυσικᾶ.

Ὁ λαὸς καλλιεργοῦσε τὰ χωράφια του κι ἔβοσκε τὰ ζῶα του.

2. Οἱ κατοικίαι, οἱ ἐνδυμασίαι καὶ οἱ συνήθειαι τους.

Οἱ βασιλεῖς κατοικοῦσαν σὲ ὄμορφα παλάτια μὲ πολύτιμα σκαλιστὰ ἔπιπλα καὶ ὠραῖες τοιχογραφίες. Κάθε παλάτι εἶχε στὴ μέσῃ μιὰ μεγάλη αἴθουσα. Ἐκεῖ μαζεύονταν ὅλοι οἱ προύχοντες καὶ ἔκαναν συμπόσια, ὅπως εἶδαμε νὰ κάνῃ ὁ Ἄλκίνοος μὲ τοὺς προύχοντες τῶν Φαιάκων, ὅταν πῆγε κεῖ ὁ Ὀδυσσεύς. Ὁ λαὸς κατοικοῦσε σὲ σπίτια μικρότερα, ἀλλὰ κομψὰ καὶ ὑγιεινά. Τὰ παλάτια καὶ τὰ σπίτια φωτίζονταν μὲ φωτιές.

Οἱ ἐνδυμασίαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν πολὺ ἀπλές. Ὁ χιτῶνας ἦταν τὸ σημερινὸ πουκάμισο καὶ ἡ χλαμύδα ἦταν τὸ πανωφόρι τους. Στὰ κρεβάτια ἔστρωναν προβιῆς ἢ δέρματα ἄλλων ζώων καὶ σεντόνια καὶ σκεπάζονταν μὲ χλαμύδες.

Οἱ Ἕλληνες ἦταν τότε ἀγαπημένοι μεταξὺ τους, ἔκαναν συμπόσια, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ θυσία στοὺς θεοὺς, καὶ καλοῦσαν σ' αὐτὰ τοὺς καλύτερους τραγουδιστὲς καὶ μουσικοὺς γιὰ νὰ τραγουδήσουν τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων καὶ νὰ παίξουν μὲ τὴ λύρα. Ὑστερα ἀπὸ τὰ συμπόσια ἀγωνίζονταν στὸ τρέξιμο, στὸ λιθάρι, στὸ πῆδημα καὶ στὸ πάλεμα καὶ χόρευαν. Τιμοῦσαν πολὺ τοὺς ξένους καὶ γιὰ χάρη τους ἔκαναν μεγάλες γιορτές, ὅπως ἔκκαμαν οἱ Φαίακες γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα.

Τέλος οἱ Ἕλληνες ἔφτιαναν ὠραίους τάφους γιὰ τοὺς νεκροὺς καὶ προπαντὸς γιὰ τοὺς ἥρωες βασιλεῖς. Γιὰ πολλοὺς ἔφτιαναν καὶ ναοὺς, ὅπως γιὰ τὸ Θηζέα. Τοὺς μπαλσάμωναν καὶ τοὺς ἔθαβαν μὲ τὰ πολύτιμά τους πράγματα, ὅπλα χρυσοσκαλισμένα, χρυσὰ στολίδια, σκεύη καὶ ἄλλα. Μὲ τίς ἀνασκαφές ποὺ ἔγιναν στὶς Μυκῆνες, στὴν Τροία καὶ ἄλλοῦ ἀνακαλύφθηκαν τέτοιοι τάφοι γεμάτοι ἀπὸ πράγματα μεγάλης ἀξίας.

Σὲ καιρὸ μεγάλης ἐπιδημίας ἢ πολέμου οἱ Ἕλληνες ἔκαιαν τοὺς νεκροὺς καὶ τὴ σκόνῃ τους τὴ φύλαγαν σ' ὄμορφα σταμινιά.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΗΡΑΚΛΗΣ

1. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Ἡρακλῆ	Σελ.	3
2. Ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ δρόμος τῆς Ἀρετῆς	»	5
3. Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλῆ	»	7
1. Τὸ λιοντάρι τῆς Νεμέας	»	7
2. Ἡ Λεργαία Ὕδρα	»	8
3. Τὸ χρυσοκέρατο ἐλάφι	»	9
4. Ὁ κάπρος τοῦ Ἐρύμανθου	»	11
5. Ἡ κοπρὰ τοῦ Αὐγεία	»	11
6. Οἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες	»	13
7. Ὁ ταῦρος τῆς Κρήτης	»	14
8. Τὰ ἄλογα τοῦ Διομήδη	»	14
9. Ἡ ζώνη τῆς Ἀμαζόνας	»	14
10. Τὰ βόδια τοῦ Γηρυόνη	»	16
11. Τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων	»	16
12. Ὁ φύλακας τοῦ Ἄδη	»	18

Ο ΘΗΣΕΑΣ

1. Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Θησέα	»	20
2. Ἀπὸ τὴν Τροιζῆνα ὡς τὴν Ἀθήνα	»	22
3. Ὁ Θησεὺς καὶ ἡ πατρίδα	»	23
4. Ὁ Θησεὺς βασιλιάς	»	25

Η ΑΛΚΗΣΤΗ

1. Ὁ γάμος τῆς Ἀλκίστης καὶ ἡ τιμωρία τοῦ ἀντρός της	»	27
2. Ἡ Ἀλκίστη πεθαίνει γιὰ τὸν ἀντρα της, ἀλλ' ἀνασταίνεται	»	28

Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

1. Τὸ χρυσόμαλλο δέρμα	»	30
2. Ὁ Πελέας καὶ ὁ Ἰάσωνας	»	32

3. Πῶς πῆγαν οἱ Ἀργοναῦτες στήν Κολχίδα.....	»	35
4. Πῶς ὁ Ἰάσωνας πῆρε τὸ χρυσόμαλλο δέρμα.....	»	38
5. Οἱ περιπέτειες τῶν Ἀργοναυτῶν στὸ γυρισμό.....	»	42

Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

1. Ἡ ἀφορμὴ τοῦ πολέμου.....	»	45
2. Οἱ Ἕλληνες ἐτοιμάζονται γιὰ πόλεμο.....	»	47
3. Ἡ συγκέντρωση στήν Αὐλίδα. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγένειας. Τὸ ξεκί- νημα γιὰ τὴν Τροία.....	»	48
4. Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας. Ὁ δεκάχρονος πόλεμος.....	»	51
5. Ὁ θυμὸς τοῦ Ἀχιλλέα. Ὁ θάνατος τοῦ Πάτροκλου.....	»	52
6. Ὁ Δούρειος ἵππος. Ἡ καταστροφὴ τῆς Τροίας.....	»	54
7. Ὁ γυρισμὸς τῶν Ἑλλήνων.....	»	58

ΟΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

1. Στούς Κίκονες καὶ στοὺς Λαιτοφάγους.....	»	60
2. Στούς Κύκλωπες.....	»	61
3. Ἀπὸ τὸ νησί τοῦ Αἴολου ὡς τὸ νησί τῆς Καλυψῶς.....	»	66
4. Στὸ νησί τῶν Φαίακων.....	»	70
1. Ὁ Ὀδυσσεύς κι ἡ <i>Ναυσικῆ</i>	»	70
2. Ὁ Ὀδυσσεύς κι οἱ <i>Φαίακες</i>	»	72
5. Στὴν Ἰθάκη.....	»	74
1. Στ' ἀπόμερο λιμάνι.....	»	74
2. Στὶς μάντρες τοῦ χοιροβοσκοῦ.....	»	76
3. Στὸ παλάτι. Ὁ ξολοθρεμος τῶν μνηστήρων.....	»	78
4. Ὁ Ὀδυσσεύς γνωρίζεται μὲ τὴν Πηνελόπη.....	»	85
5. Στὸ κτῆμα τοῦ Λαέρτη. Οἱ Ἰθακήσιοι ζητοῦν ἐκδίκηση. Ἡ συμφιλίωση.....	»	87

ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1. Μορφή, ζωὴ καὶ σχέσεις τῶν θεῶν μὲ τοὺς ἀνθρώπους.....	»	89
2. Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ.....	»	90

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

1. Λαὸς καὶ βασιλεῖς. Τὰ ἔργα τους.....	»	93
2. Οἱ κατοικίες, οἱ ἐνδυμασίες κι οἱ συνήθειες τους.....	»	93

0020561118

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

